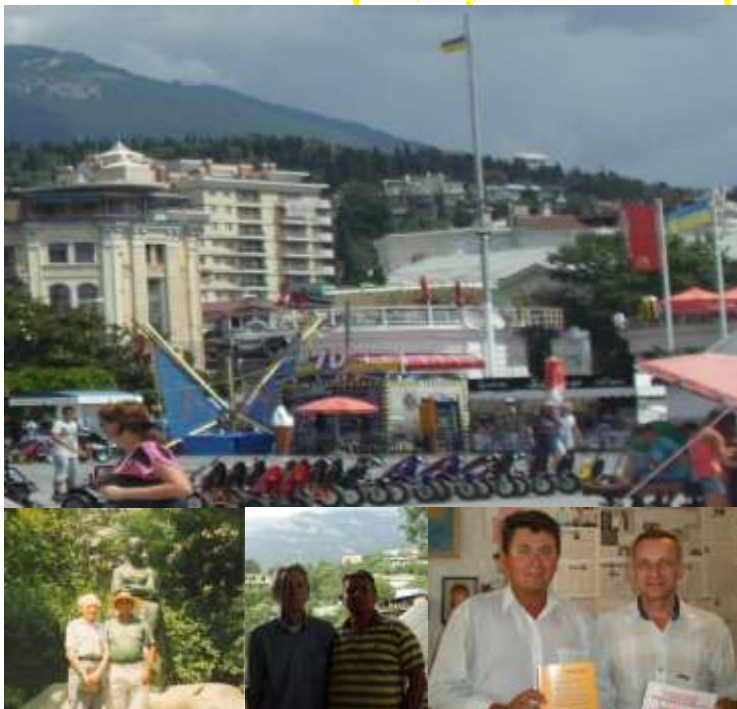

Інститут Східної Європи
Eastern-European Institute

Віктор Ідзьо

Українська Ялта. Український Крим.
Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994 – 2014 рр.

Львів «Інститут Східної Європи», 2020

**БК 82.3(4УКР)-7 ,
І-29**

**Друкується за рішенням Кафедри українознавства
Інституту Східної Європи, протокол № 1 від 3 січня 2020р.**

Рецензенти:

Васильєв О. - доктор економічних наук, професор, академік, завідувач відділення «Економіко-етно-соціальних досліджень та просування інвестиційних проєктів» Інституту Східної Європи.

Гаркуша В. - доктор юридичних наук, професор Кафедри українознавства Інституту Східної Європи, президент Академії Наук «Трипільська Цивілізація».

Крисаченко В. - доктор філософських наук, професор Кафедри українознавства Інституту Східної Європи.

Кононенко П. - доктор філологічних наук, професор Кафедри українознавства, Голова Вченої Ради Інституту Східної Європи.

Недюха М. - доктор філософських наук, професор Кафедри українознавства Інституту Східної Європи.

Огірко О. - доктор філософії, професор Кафедри українознавства Інституту Східної Європи.

Віктор Ідзьо

І-29. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. Наукове видання II. – Львів «Видавництво Інституту Східної Європи», 2020р. - 178с.

ISBN 978-966-8067-69-3

Монографія академіка Академії Наук Вищої Школи України, доктора історичних наук, професора, завідувача Кафедри українознавства засновника та директора Інституту Східної Європи та Віктора Ідзьо «Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках» , видання II, приурочена 60-ти ліття з дня народження автора (1960-2020 рр.).

На основі досягнень сучасної української науки монографія доктора історичних наук, професора, академіка Віктора Ідзьо «Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках» робить глибокий, фактологічний аналіз джерел, більшість яких під таким кутом зору, аналізується та апробується вперше на підставі свідчень джерел, які за сукупністю їх аналізу, відтворюють науково-просвітню, культурно-християнську співпрацю в Українській Ялті, Українському Криму в 1994-2014 роках.

ISBN 978-966-8067-69-3

©Ідзьо В.С., 2020р.

Зміст

Вступ.....	4
Олексій Федорович Нирко - засновник Української Ялти.....	5
Шляхами співпраці та дружби в 1994-2005 роках.....	20
Бандурист - педагог Олексій Нирко - на шпальтах Нью-Йоркського квартирника «Бандура».....	39
I Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культури та народному епосі». Ялта, 5 - 9 червня 2005 року.....	50
Співпраця з Українською Ялтою, Українським Кримом у 2006 році.....	64
Презентація книги Олексія Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» в музеї Лесі Українки. Ялта 26 липня 2007 року.....	74
Презентація праці «Лесь Українка: поет, літературознавець, борець - революціонер за відновлення незалежної Української держави в 1917 році - аналіз творчості українських видань та часопису московських українців «Украинская Жизнь» в першому десятилітті ХХ століття» 6 серпня 2008 р. в Ялтинському музеї Лесі Українки.....	88
Презентація наукових праць доктора історичних наук, професора, академіка АНВШ України Віктора Ідзя «Український Університет міста Москви в 1992 - 2007 роках», Міжнародні наукові конференції «Українська діаспора в Росії», «Українсько - російські взаємовідносини в Москві у 1997-2007 роках», «Українські Греко-Католики в Росії», «Міжнародні наукові конференції Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10-ти літті ХХІ століття» 6 серпня 2009 року в Ялтинському музею Лесі Українки.....	98
Презентація праці «О. Нирко - як представник Українського університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995- 2005рр.)» в Ялтинському музеї Лесі Українки 28 липня 2010 року.....	109
Співпраця з Ялтинським деканатом Української Греко-Католицької Церкви, Ялтинською «Просвітою» та музеєм Лесі Українки в 2011 році). Відкриття першого храму УГКЦ «Пресвятої Трійці» 13 червня 2011 року в місті Ялті, в Автономній Республіці Крим - знакова подія ХХІ ст.....	119
Співпраця з Ялтинським деканатом Української Греко-Католицької Церкви, Ялтинською «Просвітою» та музеєм Л. Українки в 2012 р.....	129
Співпраця з Кафедрою української мови та літератури Кримського Гуманітарного Університету в 2005-2010 роках.....	138
Співпраця з Ялтинською «Просвітою» у 2002-2014 роках.....	147
Співпраця з Ялтинським осередком Конгресу Українських Націоналістів у 2010-2014 роках.....	164
Висновок.....	172
О.В.Огірко. Рецензія на монографію академіка Академії Наук Вищої Школи України, доктора історичних наук, професора, засновника та директора Інституту Східної Європи та Кафедри Українознавства Університету «Львівський Ставропігіон» Віктора Ідзя «Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках».....	173

Вступ

Монографія академіка АНВШ України, доктора історичних наук, професора, засновника та директора Інституту Східної Європи(ІСЕ) та завідувача Кафедри українознавства Віктора Ідзя «Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках», видання II, приурочена 60-ти літтю з дня народження автора(1960-2020).

На основі досягнень сучасної української науки монографія доктора історичних наук, професора, академіка Віктора Ідзя «Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках» робить глибокий, фактологічний аналіз джерел, більшість яких під таким кутом зору аналізується та апробується вперше на підставі свідчень джерел, які за сукупністю їх аналізу, відтворюють науково-просвітню, культурно-християнську співпрацю в Українській Ялті, Українському Кримі в 1994-2014 роках.

Олексій Федорович Нирко - засновник Української Ялти.

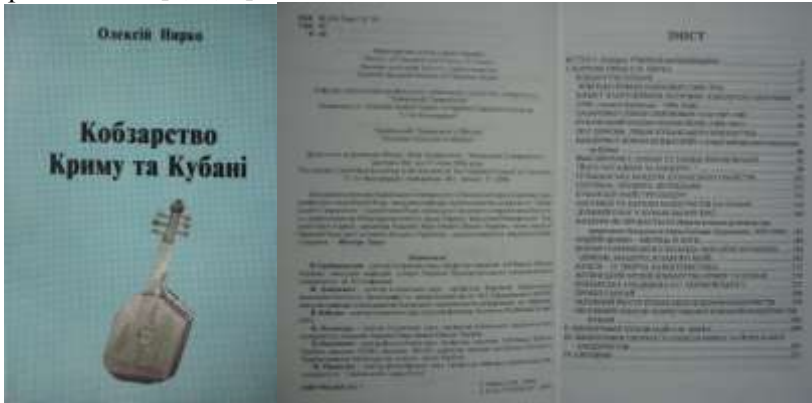
Якщо колись буде складено енциклопедію великих подвижників - української Ялти та Криму, апостолів української національної ідеї в Криму взагалі, то до неї обов'язково повинно увійти ім'я Олексія Федоровича Нирка[1; 2].

Олексій Федорович Нирко - людина колосальної сили волі та цілеспрямованості, він зумів кожний день свого життя підпорядкувати служінню українській науці, освіті та культурі, вибравши полем герцю за неї прадавню Ялтинську землю. Саме тому своєю невтомною працею він заслужив у сучасників пошану як патріарх національно-демократичних сил не тільки в Українській Ялті але й взагалом у Криму[1].

Предусім Олексій Федорович Нирко був унікальним ялтинським бібліофілом і вченим-краєзнавцем, та насамперед всі шанували як шляхетного лицаря старовинного українського музичного інструменту - бандури[1; 2].

Як наголосила його учениця С.О. Кочерга: «До останку він працював над книгою унікальних історико-культурологічних досліджень та розвідок, які, на жаль, не встиг видати за життя. Але нарешті його праця з багаточисельними ілюстраціями, за редакцією та фінансовою підтримкою його друга, ректора Українського Університету міста Москви, директора Інституту Східної Європи та завідувача Кафедрою українознавства, доктора історичних наук, професора, академіка АНВШ України Віктора Ідзьо вийшла до українського ялтинця, українського кримчанина»[1; 2; 3].

Сподіваємось, що українська вчена та громадська думка високо оцінить рідкісну книгу «Кобзарство Криму та Кубані», колекцію портретів переважно призабутих митців, професіоналів і аматорів, та майстрів бандури на тлі маловивчених культурних ландшафтів Криму та Кубані, які сконцентровані в книзі О.Ф. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані»[1; 2; 3].

Слід наголосити, що у кожному з цих науково поданих портретів пульсує частка життя автора, оскільки йому випала доля, яку справедливо можна назвати випробуванням, іспитом українського духу. Однак, будучи великим життєлюбом і оптимістом, він подолав усі карколомні віражі історії, які болісними карбами позначились на його тернистому житті та біографії[2]. Про себе О.Ф. Нирко завжди говорив з гордістю: я - козацького роду. Народився він 1 січня 1926 року на землі, що колись була притулком останніх запорожців. Дитинство пройшло

у селищі на Дніпропетровщині з промовистою назвою - Нова Січ. Предки з села Мар'янського засіяли тут волелюбний дух, навіть кріпацьке лихо обійшло цей куток слави минувшини стороною. Козацькі перекази передавались з уст в уста, від покоління до покоління, і вистачило їх ще й на долю вразливого малого Олекси. Запашні зерна відлуння далеких часів глибоко запали у його дитячу свідомість. А свою добу довелось хлопцеві пізнавати через трагедію роду. Один дід, чесний трудівник, став жертвою розкуркулення і помер голодною смертю. Другий, що під час громадянської війни служив у національному війську, пішов з життя, не зумівши знайти місця у великому радянському дійстві, передавши внукові як сімейну реліквію книги – «Перерід» і «Нова Січ» Кащенко та Шевченковий «Кобзар». У жорнах репресій опинився батько Олекси, Федір Савич, 5 років якого поглинули Архангельські табори. Але всупереч переслідуванням і прищепленню великодержавного патріотизму, юнак поступово формував свої національні переконання, виробляв власний моральний імператив. Під час війни брав участь у партизанському русі. Дивом врятувався з потягу, який вивозив молодь у фашистську Німеччину. Після звільнення рідного села від окупації, мобілізований у Червону армію, воював у Східній Пруссії. Там молодший сержант Нирко вперше подивився в очі смерті, але, мабуть ангел-охоронець, надійно оберігав його життя. Коли загоїлись воєнні рани, подався на Західну Україну, про яку багато чув від свого першого учителя музики Луки Карамельського, колишнього січового стрільця. Успішно закінчив Львівський технікум культосвітніх працівників. І незабаром, 1947 року, став студентом Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка (клас домри, викладач Єфросинія Яківна Новак). Опинившись в омріяному храмі муз, відчував себе окриленим. Тут він відвідував лекції М. Ф. Колесси, був на прем'єрі кантати-симфонії Станіслава Людкевича «Кавказ» за твором Тараса Шевченка, слухав незрівнянну Соломію Крушельницьку. Улюбленим учителем Олекси став О. М. Лисенко, син славнозвісного композитора. Та вже через рік його студентська феєрія нагло обірвалась. Хлопця арештували, і скриньки з книгами та незакінченого оповідання про бандерівців

було цілком достатньо, щоб інкримінувати йому «націоналістичний і антирадянський світогляд». Так почались довгі дні і ночі за ґратами. Взимку 1950 року Нирко опинився в КИЗИЛЛАґу, що був складовою частиною горезвісного ГУЛАґу, де серед хижацьких звичаїв продовжував свої університети. Пізніше він довідався, що с. Широківське Пермської області, де його свого часу зіштовхнули з брутальною лайкою, було місцем останнього заслання Устима Кармалюка. Іноді, коли стихав вічний гавкіт собак, там до нього доносилось відлуння музики фальшивими звуками понівеченої гармошки, але спасіння було в тому, що, закривши очі, він хоч на мить міг почути гармонію симфонічного оркестру під керуванням С. Людкевича. І були ще книги, які не переставав збирати навіть у вигнанні, та нічні бесіди з інтелектуалами, що вчили його мислити масштабно і вірити в місію на землі кожної людини. Навесні 1956 року Олексія Нирка звільнили з табору. Пристрасне прагнення повернути собі світ музики і в ньому творити свою Україну спонукало його до самоосвіти. Так він опанував гру на бандурі, з якою вже ніколи не розлучався. Вчителюючи на Херсонщині, виховав кількох учнів-бандуристів. Остаточно переконався О.Ф. Нирко, що знайшов своє покликання, коли створив свою першу капелу при Нікопольському педагогічному училищі, де 6 років працював викладачем. А згодом поставив собі за мету перебратися зі своєю бандурою в Крим, де залучати нових неофітів ідеї відродження старовинного українського інструменту. Знав, що прийдеться у чарівному краї над морем «перелогі орать», але був певен, що вистачить характеру і снаги. Виплекана в мріях дружня капела бандуристок на кримських теренах почала створюватись восени 1964 року[1].

Пізніше вона стала гордістю Ялтинського педагогічного інституту (нині Кримський гуманітарний університет), отримала звання «народної» та почесне ім'я Степана Руданського[2].

Сорок років Олексій Федорович Нирко залишався її незмінним керівником. Сорок років, немов Мойсей, водив за собою своїх бандуристок, а разом з ними численних поцінювачів колективу, щоб знайти на кримській землі справжню, пісенну Україну, принаймні – на незбагненній карті серця кожного зі своїх учнів.

Про свою капелу Олексій Федорович з гордістю писав в автобіографії: «Вона – учасник численних оглядів художньої самодіяльності, чотирьох міжнародних фольклорних фестивалів: 44-го Ніцинського, 15-го Шато-Ромберського (Марсель) - 1979 р., Франція, 1993 рік, Угорщина, 1996 р. – Польща. Основні нагороди капели: 5 золотих і срібна та декілька пам'ятних ювілейних медалей, понад 100 дипломів і грамот». Та якими одиницями можна виміряти працю і віддану їй енергію душі, завдяки чому приходять перемоги і визнання? [1; 2].

Проте турботи О.Ф. Нирка ніколи не обмежувались улюбленою капелою. Він був наділений талантом народжувати нові проекти і втілювати їх в життя. У надмірі хвалебних слів є ризик втопити унікальність людини-подвижника[3].

Очевидно, що найпромовистішими є власне самі діяння, що реалізуються у конкретні справи, які продовжують жити своїм життям, несучи гідну пам'ять про засновника. А діяння Нирка не так легко перерахувати[1].

В Ялтинській дитячій музичній школі він започаткував клас бандури. За його участю народилися інші кримські колективи бандуристів, причому деякими з них успішно керують його учні. Організував кобзарський фестиваль «Дзвени, бандуро» ім. М. Лисенка, який з 1992 року щорічно проводиться в Ялті. Коли Олексію Федоровичу стало затісно в Криму, заповзявся відроджувати кобзарство на Кубані. Він зібрав унікальну колекцію бандур і велику українську книгозбірню, рівну якій, мабуть, не знайти в Криму[2].

Як науковець, відкрив життєписи десятків кобзарів та майстрів бандури, реставрував імена численних українських митців, що жили і працювали на Південному березі Криму. Але залюбленість у минуле не заважала активній науково-освітній позиції О.Ф. Нирка[1; 2].

У березні 1993 року народна капела бандуристок імені Степана Руданського Ялтинського педагогічного училища на запрошення Українського Університету в Москві(УУМ) та

Українського Історичного Клубу в Москві(УІК) та інших українських організацій міста Москви... побувала на гастролях у Москві. Першими слухачами кримських бандуристок були колектив УУМ та члени УІК та українці Москви. Концерт пройшов з непередбачуваним успіхом. Побували самодіяльні артисти і в посольстві України в Російській Федерації. Вчені з УУМ та УІК, українці Москви запевнили виконавців, що зберігатимуть і відроджуватимуть давні національні традиції. Вершиною гастрольної поїздки капели до Москви була її участь, за сприяння УУМ та УІК, в урочистих концертах у Кремлівському Палаці, присвячених відкриттю акціонерного товариства «Український центр мистецтв у Москві». Кобзарське мистецтво настільки вразило керівництво УУМ та УІК, всіх українців Москви, що в цей час у 1993 році розпочалися перемови щоби О. Нирко сприяв створенню в Українському Університеті міста Москви ансамблю бандуристів. Власне в 1993 році О. Нирко подарував українцям Москви три бандури. Власне в цей час О. Нирко після встановлення тісних відносин з керівництвом Українського Університету в Москві реально розпочав переговори про науково-освітню співпрацю, яка реально витілилася у 1994 році[1; 2].

Так в серпні 1994 року Олексій Федорович Нирко налагоджує співпрацю з засновником і ректором Українського Університету (УУМ) та Українського Історичного Клубу міста Москви (УІК) Віктором Святославовичем Ідзьо, коли власне в нього виникли потреби в московських архівах та книгозбірнях. Як йому сказали українські вчені з Краснодару, в Москві є багато архівних джерел по історії Криму та Кубані, по кобзаству зокрема, біографії та життєві історії українських кобзарів та бандуристів, які були вивезені з Криму та Кубані внаслідок репресій проти українства Кубані у 20-30- роках ХХ століття. На його лист від 20 серпня 1994 року, 28 серпня 1994 року В.С. Ідзьо відповів О.Ф. Нирку: «що вітає Український Крим з 40-ю річницею (1954-1994рр.) входження Криму до складу України і у 1991-1994 році подолання Мешковсько-російського сепаратизму та утворення Кримської Автономії у складі України і готовий співпрацювати з

Українською Ялтою». У листі відповіді УУМ та УІК наголошували: «що власне джерельна база з проблем кобзарства Криму та Кубані, яка цікавить О. Нирка, дійсно є в Головному Архіві Російської Федерації і доступна для вчених з українських організацій міста Москви»[1].

Слід підкреслити, що саме О.Ф. Нирко, який заснував у Ялті Товариство «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка, зібравши біля себе ще за часів панування комуністичної ідеології всіх національно свідомих ялтинців, передусім В. Олійника, О. Кочергу, О. Вісич, О. Семиліт, О. Кіндратюка та багато інших, скерував їхні зусилля у конструктивну українську науково-просвітню течію, вступив в активні відносини у 1994 році власне через Центр Криму та Кубані та Ялтинську «Просвіту» з УУМ та УІК в подальшому познайомивши і подруживши ректора УУМ, голову УІК, професора В.С. Ідзьо з наступним головою Ялтинської «Просвіти» - В.М. Олійником. Олексій Федорович Нирко довгий час залишався лідером ялтинських просвітян допоки не передав Ялтинську «Просвіту» в надійні руки свого сподвижника, однодумця та друга Володимира Миколайовича Олійника, який продовжив розпочату О.Ф. Нирком просвітянську справу, зареєстрував Ялтинську «Просвіту» в органах юстиції міста Ялти, розпочав з 2010 року видавати друкований інформаційно-аналітичний орган «Ялтинську Світлицю»...[3].

Ніхто так не переймався проблемами першої української школи у курортній столиці нашої України школи та Музею Лесі Українки, як він. І в значній мірі завдяки цілеспрямованому гуртуванню сил навколо короів української школи та музею Лесі Українки в Ялті і стало можливо здійснення мрій представників ялтинської української громади. Людина дії, але без жадоби овацій, Олексій Федорович Нирко і для Кочерги Світлани Олексіївни був уособленням жреця Храму муз. Гостро усвідомлюючи плин часу як невинний колообіг історії, він відчував покликання ретельно фіксувати події більшого і меншого масштабу, збирати факти, з'ясовувати їх зв'язок, логіку, взаємовплив. З особливим натхненням він відкривав українське минуле Криму, в тому числі і перебування Лесі Українки в Ялті. 100-річчя поетеси, що відзначалось і на кримській землі, дало

потужний імпульс для вшанування пам'яті поетеси відкриттям пам'ятника та музею в Ялті. Олексій Федорович став одним з ініціаторів ялтинської групи інтелігентів, яка разом з киянами на чолі з Євгеном Пронюком домоглась частини своїх намірів. Але практично слідом за гучним відзначенням столітнього ювілею в Україні почалось гоніння на національну інтелігенцію, яке не оминуло і ялтинську ініціативну групу. І знову наступило безчасся, яке особливо пригнічувало незалежних, творчих людей. Однак Олексій Федорович продовжував вірити в створення Музею, збирати для нього експонати, гуртувати прихильників, які мали відвагу залишатись при своїй думці, не зважаючи політику національної асиміляції та переслідування інакомислячих. Наприкінці 80-х підґрунтя для створення музею було підготовлене, але скільки ще треба було прикласти зусиль, щоб артикулювати голос однодумців щодо доцільності відкриття музею великої Лесі Українки! Скільки листів і нарад, зборів і дискусій, щоб врешті-решт ялтинські можновладці почули цей голос, палкий і впевнений! І організатором цієї зовні не вельми помітної, а насправді системної і багатовекторної роботи виступив Олексій Федорович. 1991 року на вулиці Скатерининській була відкрита виставка «Леся Українка і Крим».

А ще через два роки ця виставка отримала статус музею на правах відділу Ялтинського історико-літературного музею. Його громадську раду очолив Олексій Федорович Нирко. Втім, він був не посадовцем з громадськості, а справжнім Другом музею, а це значить - радником, помічником[1].

Олексій Федорович до останку не піддавався диктату літнього віку, боровся з недугами, позаяк по-юнацьки був захоплений своїми справами, намагався ефективно реалізовувати все нові і нові свої натхненні задуми. З другом та однодумцем ректором, професором УУМ В.С.Ідзьо успішно провів I Міжнародну наукову конференцію «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі» в Ялті, 5-9 червня 2005 року і в цей же час був повний оптимізму подальшої науково-освітньої та громадсько-культурної співпраці[2].

Він був з когорти людей самозречених, до яких належала Леся Українка, яка свого часу вона писала: «Не можна, гріх бути інвалідом, коли навколо скільки роботи!» [1; 2].

Робота давала насагу вченому і організатору О.Ф. Ниркові, зміцнювала його дух, тому за своїм трибом життя він постійно немов би дивлячись здала на синє море, був безсумнівно молододою людиною[1].

І хоч роки брали своє, проте Олексій Федорович Нирко ні на хвилину не покладав рук, слідуючи народній мудрості - «Вік живи, вік учись». Всього кілька місяців не дожив Олексій Федорович до свого 80-річчя, і душа його покинула землю для «блакитнокрилої плавби» 27 вересня 2005 року[2; 3].

А 1 січня 2006 року в колі своїх численних друзів, учнів і шанувальників О. Нирко мав би святкувати свій ювілей. Вже будувались плани, найближчі люди, представники низки громадських організацій думали про віншування ювіляра. Проте – не судилось... А що ж залишилось нам – вічна скорбота? Безперечно, ні. Великі люди (а Олексій Федорович був особистістю далеко не пересічного масштабу, якого провінціали намагаються підняти на котурни) створюють свій духовний простір, у який запрошують велику кількість сучасників, а згодом обов'язково туди входять і послідовники[1; 2].

Епіцентром духовного простору О. Нирка була бандура, сприймав він її не як звичайний інструмент. Бандура для Нирка – це символ України, причому не застигло-емблематичний, а сповнений могутньої енергії, який здатен впливати на формування світогляду, естетичних цінностей, відкривати шлях до душі українського народу. Зустріч з такими значними постатями, як Нирко, завжди збагачує і надихає, принаймні ніколи не залишить байдужим, навіть тих, хто сповідує інші wartości. Не секрет, що пізнання неординарної відомої особистості для багатьох залишається книжним. І раптом

осягаєш: напрочуд високу ноту душевного горіння, осмислення свого призначення на землі може взяти людина, яка живе поруч... Сорок років зо дня в день, сердечно вітаючись зі знайомими, колегами, учнями, він прямував на роботу в невеликий освітній заклад. Змінювались його назви - педучилище, коледж, інститут, університет, вкривалася снігом голова педагога. А він все з таким же запалом розпочинав репетиції, вів інтенсивні діалоги, будучи прискіпливим і жартівливим водночас. Певна, що багато хто вдячний долі за те, що просто відчував його уважний погляд, вимогливий і підбадьорливий, якого було досить, щоб підпорядковувати свій час важливим, гуманним цілям, а не марнувати його, перетворюючи свої прожиті роки у духовну пустелю. В його особі ми бачили приклад жертвовності, колосальну культуру праці, що поширювалась на різноманітні сфери: культурологія, музикознавство, фольклористика, література, громадська робота тощо. У нього по-школярськи вчилася і я, повсякчас визнаючи його лідером, захоплюючись ентузіазмом, вражаючою молодістю душі[1; 2].

Його мудрість, напевно, осягати нам ще довго, але вже нині стає очевидним – Олексій Нирко зумів виробити життєвий модус, який виявився напрочуд плідним в «умовах заблокованої культури» (Л. Костенко). Його досягнення і здобутки далеко виходять за межі локального значення, - хоча кар'єрні успіхи бандуриста-педагога загалом скромні, навіть отримання ним звання Заслуженого працівника культури України ускладнювалось перипетіями, досить банальними у царині номенклатури. Ім'я О.Ф. Нирка довго відсували, замовчували, від нього відвертались, а здобутки наполегливої праці привласнювала сила-силенна чиновників від культури. Однак він не зраджував самого себе і не переставав щедро засівати у ретельно підготовлений ґрунт зерна любові до української пісні, щоб вони змогли прорости і дати зелені пагони всупереч всім обставинам та негараздам. Інакше кажучи, працював він для вічності, а такий спосіб життя ніколи не зрозуміють ті, хто жадають дивідендів «тут і тепер», яких поет Василь Симоненко влучно називав «пігмеями» [3].

О.Ф. Нирко належав до покоління шістдесятників з його романтичним сприйняттям світу, здатних до утвердження своїх ідеалів «і словом, і ділом». І досі виникають суперечки про доцільність нонконформізму або ж компромісів у виборі самоствердження, що демонстрували кращі представники того яскравого покоління. О.Ф. Нирко, ставши жертвою політичних репресій і пройшовши школу сталінських таборів, зумів зберегти в собі цільність гуманіста, який здатен насолоджуватися красою природи, схилитися перед людською гідністю і талантом, водночас проявляючи Сізіфову послідовність у служінні своїй місії - плекання патріотизму. Свого часу О.Ф. Нирко задумувався над тим, чому так знецінилось почуття любові до Батьківщини, любові не казенної, а святої - бо це любов до землі батьків, предків. І причину знаходив у тому, що виховуємо, прищеплюємо ми її невміло - то крикливо і пафосно, то надто сором'язливо, збиваючись на штампи і трафарети. Скільки флюгерів маніпулюють словом «Вітчизна»! І скільки скверни залишили на понятті «патріотизм» малоосвічені фанатики, для яких «культ ворога» - понад усе! У своїх «Щоденниках» О. Довженко з боєм міркував про молодь, яка у роки війни забула про свій патріотичний обов'язок, а натомість демонструвала тільки обивательські інтереси. «Їх не учили Батьківщині», - констатував Довженко. Звісно, легше було навчити класовій ненависті, ворожнечі. Нині ж механічно дають ази нібито національної величі (чи пихи?), але насправді нерідко популяризують національну жалюгідність, бо вчити Батьківщині можуть лише люди зі світлим розумом і палким серцем, з могутньою вірою у прийдешнє України, без постійного оплакування нашої меншовартості і роздмухування злоби до чужинців [1; 2].

Таким був О.Ф. Нирко. Його зауваження, деталі, штрихи стають тепер, на відстані 10 літнього часу відходу у вічність, особливо рельєфними, важливими. Чим би не займався неповторний О. Нирко, він не переставав бути ентузіастом розбудови Української Ялти. Українського Криму на основі української мови, літератури, музики і культури, життєвого досвіду і української мудрості. Таким він залишається у пам'яті українських сучасників... [1; 2; 3].

Література

- 1.Світлана Кочерга. Учитель Батьківщини. В кн.: О.Ф. Нирко. Кобзарство Криму та Кубані. - Львів «Сполом», 2006. - С.2-4.
- 2.Світлана Кочерга. Учитель Батьківщини. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.XI. - С.199-202.
- 3.Віктор Ідзьо. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. Наукове видання. - Івано-Франківськ «Сімик», 2015р. - 176с.

Шляхами співпраці та дружби в 1994-2005 роках.

Співпраця Українського Університету міста Москви(УУМ) та Українського Історичного Клубу міста Москви(УІК) з Центром Кобзарства Криму та Кубані у Ялті та його засновником та директором Олексієм Федоровичем Нирком, розпочалась з 1993 року, після того як народна капела бандуристок імені Степана Руданського Ялтинського педагогічного училища на запрошення Українського Університету та Українського Історичного Клубу в Москві та інших українських організацій міста Москви, побувала на гастролях у Москві.

З літніх привітань з Днем незалежності України та осені 1994 року, коли власне в нього виникли проблеми з науково - краєзнавчими поїздками у Кубань розпочалась активна співпраця з УУМ та УІК. Як наголошував сам О.Ф. Нирко: «Перебуваючи в 1993 році Москві я познайомившись з керівництвом УУМ та УІК, зокрема з В.С. Ідзьо, обговорив з ним можливу співпрацю, взяв взяв московські адреси Українського Університету та Українського Історичного Клубу міста Москви і з початку 1994 року розпочав листування з ними».

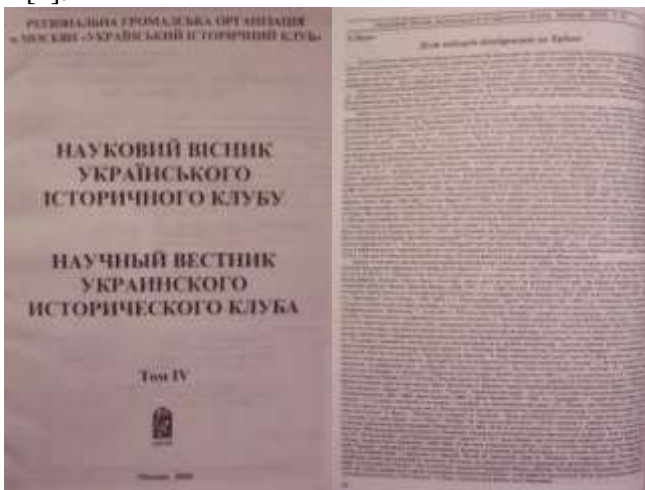
Як бачимо із архіву УУМ та УІК, з початку 1994 року, директор Центру Кубані з Криму з міста Ялти О. Нирко привітавши УУМ та УІК з 3 річницею відновлення незалежності України, звернувся до УУМ та УІК з листом, з якого ми дізналися, що його зацікавили московські організації українців тому, що в москвських архівах та книгозбірнях, як йому сказали українські вчені з Краснодару, є багато джерел по історії Криму та Кубані, по кобзаству зокрема, біографії та життєві історії українських кобзарів та бандуристів, які були вивезені з Криму та Кубані внаслідок репресій проти українства Кубані у 20-30- роках ХХ століття.

На його лист від 20 серпня 1994 в 28 серпня 1994 року УУМ та УІК відповіли: «що вітають Український Крим з 40-ю річницею (1954-1994рр.) входження Криму до складу України і у 1991-1994 рр. подолання Мешковсько-російського сепаратизму та утворення Кримської Автономії у складі України і готові

співпрацювати з Центром Кобзарства Криму і Кубані, що в місті Ялті»[1].

У листі відповіді УУМ та УІК наголошували: «що джерельна база з проблем кобзарства Криму та Кубані, яка цікавить О. Нирка, дійсно є в Головному Архіві Російської Федерації і доступна для вчених з українських організацій міста Москви». Така позиція УУМ та УІК сприяла встановленню в вересні 1994 року контактів з Центром Кобзарства Криму та Кубані та його засновником і директором О.Ф. Нирком, що в жовтні-листопаді 1994 року, сприяло налагодженню співпраці. І власне в цей час, директор Центру Кобзарства Криму і Кубані О.Ф. Нирко дав згоду представляти Український Університет і одночасно Український Історичний Клуб міста Москви у нашій спільній науковій діяльності у Кубані та Криму, про що засвідчує його офіційна заява з архіву УУМ та УІК[1].

Довготривала клопітка наукова, майже п'ятирічна робота у Кубані вилилася для директора Центру Кобзарства Криму і Кубані О.Ф. Нирка, серйозною науковою працею: «Доля кобзарів - бандуристів на Кубані», яку доцент КГУ О.Ф. Нирко як представник УУМ, як звіт за 1994-1999 роки про роботу у Кубані надіслав у Москву. Її зразу ж було опубліковано у Москві в Науковому Віснику Українського Історичного Клубу у 2000 році в IV томі[2].

Дальше директор Центру Кобзарства Криму і Кубані О.Ф. Нирко, як представник Українського Університету міста Москви у Кубані та Криму зробив огляд кобзарства у Кубані. Він надіслав свою наукову працю, як звіт за наукову роботу як представника УУМ за 1999-2001 роки. Цією науковою працею «Неповний реєстр кубанських кобзарів-бандуристів», яку видрукувано у Москві у квітні 2002 року, О.Ф. Нирко зробив серйозне наукове відкриття, яке і сьогодні є актуальним при вивченні проблеми кобзарства Кубані XIX-XX століть[3].

Власне вся його діяльність застала керівництво Українського Університету в Москві у 2002 році відвідати місто Ялту і наочно побачити і проаналізувати роботу О.Ф. Нирка як представника УУМ та УІК у Кубані та Криму та директора Центру Кобзарства Криму та Кубані з центром у місті Ялті.

Аналіз наукової діяльності вилилися в подальшому у публікації на шпальтах Наукового Вісника Українського Університету міста Москви у 2003 році праці О.Ф. Нирка «Ялтинський музей кобзарства Криму та Кубані», яку було опубліковано в ювілейному томі присвяченому в честь X- т и ліття Українського Університету міста Москви, відзначивши і науковий доробок представника УУМ у Кубані та Криму, доцента О.Ф. Нирка[4].

Дальше робота пішла активніше О.Ф. Нирко, як представник Українського Університету міста Москви здійснював експедиції у Кубань, які виливалися науковими працями, такими, як:

- 1.Бандура не продається. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2003. - Т. VIII. - С.150-152.
- 2.Гетьманська бандура кубанського майстра. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2004. - Т.V. - С.174-177.
- 3.Думний епос у Кубанському краї. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2004. - Т.VI. - С.52-59.
- 4.Світлина, оповита легендами. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2004. - Т.IX. - С.183-185.
- 5.Чобітько Роман Павлович (1898 - 1974). Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2004. - Т.IX. - С.188-191.
- Кобзарство Кубані. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2004. - Т. X. - С.23-33.
- 6.Андрій Цемко - митець з Ялти. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2005. - Т.VII. - С.160 -165.
- 7.Кубанський кобзар Конон Йорж. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2005. - Т.VIII. - С.160-165[5].

В цей же час, активна співпраця Українського Університету міст Москви з Україною вилилася в презентацію монографії ректора УУМ, професора Віктора Ідзьо «Українська держава в IX-XIII столітті», яку видало львівське видавництво «Сполом», 2004, - 406с., і яка на запрошення Львівської обласної держадміністрації відбулася 27 травня 2004 в церкві Лазаря в Львові в якій взяв участь і О.Ф. Нирко.

У презентації взяли участь усі представники Українського Університету в Україні: представник Львівського представництва УУМ, доцент Василь Смичок, представник Ялтинського представництва УУМ доцент Олексій Нирко, завідувач археологічним відділом УУМ Вадим Артюх, науковці, громадські, культурні та державні діячі Української держави,

зокрема доктор мистецтвознавства, професор, декан факультету історії мистецтва Львівської Академії Мистецтв Ростислав Шмагало, державна хорова капела, лауреат Шевченківської премії «Дударик» під керівництвом Миколи Кацала, відомий кобзар учень О.Ф. Нирка Остап Кіндратюк та інші.

Під час презентації у слід за іншими учасниками Олексій Нирко наголосив: «що високо цінує український патріотизм та наукову діяльність свого друга, професора, ректора УУМ Віктора Ідзьо, як і вихід його нової монографії Українська держава IX - XIII століття на презентацію якої я приїхав аж з міста Ялти.

Хочу також наголосити, що з Львовом мене пов'язує і наукова і громадська діяльність, а також арешт допити, слідство та тюрма в якій я перебував будучи арештантом радянського тоталітарного режиму. Поряд з церквою Лазаря знаходиться тюрма «На Лонського» в якій я сидів до заслання де переніс муки тортур комуністичного режиму, оскільки боровся за ідеали відновлення Української держави. І ось сьогодні майже через півстоліття я знову тут у Львові, дякуючи запрошенню мого друга ректора УУМ, директора Інституту Східної Європи(ІСЕ), завідувача Кафедрою українознавства УЛС, професора Віктора Ідзьо, святкую перемогу своїх національних та духовних ідеалів та переконань. З усією своєю свідомістю бере участь у презентації монографії Українська держава IX - XIII століття. Ще раз дякую за надане мені слово і прошу мого учня відомого кобзаря О. Кіндратюка виконати низку українських патріотичних пісень»[6].

Спільна активна робота вилилася у проведення I Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», яку успішно було проведено 5 - 9 червня 2005 року у Ялті і в якій взяли участь вчені з України, Росії, Польщі, Канади, Австралії, США[7].

Старанням колективу Українського Університету міста Москви в X томі Наукового Вісника Українського Університету було видано наукові праці I Міжнародної наукової конференції «Кобзарство – в історії, літературі, культурі та народному епосі» в якому вміщено великий портрет О.Ф. Нирка та відмічено його славу більше ніж 10 - літню роботу (1994-2005pp.) в Українському Університеті міста Москви [8].

Слід наголосити, що серед матеріалів конференції поміщена також наукова праця О.Ф. Нирка «Ізот Діброва - лицар кубанського кобзарства»[9].

В річницю пам'яті у 2006 році, представника у Кубані та Криму Українського Університету міста Москви О.Ф. Нирка, вийшла його праця в нашому Науковому Віснику «Ялтинський музей Криму та Кубані»[10], та монографія О.Ф. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані»[11].

Ось як характеризує наукову діяльність О.Ф. Нирка, як представника УУМ у Кубані та Криму, завідувач археологічним відділом УУМ, кандидат історичних наук, доцент В.С. Артюх у своїй статті «Творча діяльність О.Ф. Нирка на сторінках Наукових Вісників Українського Історичного Клубу і Українського Університету в Москві»: «Чорноморське козацтво - із цим терміном в творчості О.Ф. Нирка, пов'язана територія Північного Кавказу. Там у станицях дотепер можна чути українську мову. Традиційний одяг станичного населення нагадує одяг жителів Кавказу. Мало хто замислювався над тим, як українці опинилися на місці Тмутараканського князівства. Регіон Криму та Кубані має свою складну й специфічну історію. Тут жили кочові племена, тут на узбережжі з'явилися античні міста-колонії. У період Київської Русі тут з'явилася Тмутаракань, яка стала згодом окремим князівством. У наступні сторіччя історія її пов'язана із запорізькими козаками, що вчиняли зухвалі набіги на чорноморське узбережжя, що належало Османської Туреччини й

визволяли своїх земляків, викрадених у неволю. Козаки не були лиходіями та розбійниками. Це були звичайні селяни, що втекли від гніта поміщиків і на кордоні між державою і степом - Диким Полем, біля Дніпровських порогів змушені були озброюватися і об'єднуватися у військові формування. Козацтво потрібне було російському царату доти, поки воно виконувало функції прикордонної варти. Після приєднання Криму до Росії, необхідність у козаках як у прикордонниках відпала. Запорізька Січ була ліквідована. Велика частина козаків переселилася на Кубань. Їхні нащадки живуть там і дотепер. Українська мова до сьогодні звучить у станицях.

Але козаки вміли не тільки воювати. Їхні сучасники відзначали, що вони грали на музичних інструментах: кобзах, скрипках, лірах, цимбалах, любили музику та церковні співи. З козацького середовища вийшло багато музикантів, особливо, кобзарів - бандуристів. Імена багатьох із них, здавалося б, канули у вічність.

Але, завдяки зусиллям нашого представника Українського Університету у Кубані та Криму О.Ф. Нирка, деякі забуті імена кобзарів - бандуристів стали відомі в наші дні і продовжують з'являтися нові. Його біографію докладно виклала кандидат філологічних наук Світлана Кочерга. Ось деякі дані.

О.Ф. Нирко народився у 1926 році на Катеринославщині. Пережив голодомор і репресії. В роки війни брав участь у партизанському русі, потім у лавах Радянської Армії воював у Східній Пруссії. Після війни захопився музикою, організовував аматорські музичні й драматичні гуртки на підприємствах Дніпропетровщини, потім, у 1949 році став студентом Львівської консерваторії. Але через рік був заарештований і повернувся в рідні місця вже в 1956 році. Починає кобзарську діяльність у рідному селі Нова Січ, викладає музику в середніх школах і в Нікопольському педучилищі.

У 1964 році О.Ф. Нирко переїжджає до Криму. В Ялтинському педучилищі, крім викладацької роботи, він організовує самодіяльну капелу бандуристок, що пізніше отримає звання народної і на міжнародних фольклорних фестивалях завоює золоті та срібні медалі. В активі Олексія Федоровича є заснування дитячої капели бандуристів «Кримські проліски»,

Ялтинського ансамблю бандуристів «Зоряниця», відкриття класів бандури в Ялті у дитячій музичній школі та педучилищі, а також у Сімферопольському музучилищі. Варто також згадати створення музею кобзарства Криму й Кубані. Перелік можна продовжувати, але варто також сказати про його науково-дослідницьку діяльність із історії кобзарства в Криму й на Кубані.

Починаючи з 1982 року О.Ф. Нирко друкує свої публікації про кобзарів, спершу в газеті «Кримська правда», а потім у популярних і наукових журналах України, Росії та далекого зарубіжжя. У його роботах просліджуються імена, біографії та долі кобзарів-бандуристів минулих століть.

З 1994 року О.Ф. Нирко активно співпрацює з Українським Університетом, Українським Історичним Клубом міста Москви і поміщає там свої статті. Основна тема - українська культура Кубані та Криму, корені її зародження і становлення в Кримсько - Кавказькому регіоні.

За дослідженнями О.Ф. Нирка, у 1792 році на місці Тмутаракані на березі Керченської протоки висадилися запорізькі козаки. Ними була заснована станиця Тамань. Далі козаки розселилися по всій Кубані. Розпочинається відлік історії чорноморського козацтва. Царській Росії потрібна була прикордонна варта на нових кордонах із Портою і північнокавказькими народами. Сусідство з горянськими племенами чеченців, інгушів, черкесів, осетин, кабардинців та ін. наклало свій відбиток на звичаї, культуру та одяг козаків. Але збереглися українська мова й культура, принесені з берегів Дніпра на Північний Кавказ. Зокрема - мистецтво бандури. Про це пише О. Нирко в статті «Доля кобзарів-бандуристів на Кубані», над якою працював з 1995 по 1999 роки і яку було опубліковано у IV томі Наукового Вісника Українського Історичного Клубу міст Москви у 2000 році. Автор відзначає, що період історії кобзарства XVIII-XIX ст. недостатньо вивчений. Але збереглися свідчення сучасників Г.Ф. Квітки-Основ'яненка, генерал-майора И. Попко, осавула І. Кияшко та інших. Вони пишуть про музикальність козаків, але царські чиновники пильно охороняли козаків від кобзарської крамоли.

На межі XIX-XX століть спостерігається відродження кобзарства. Цьому сприяють гастролі бандуристів з України. На початку XX ст. на Кубані формується школа кобзарства, що дала цілу плеяду музикантів. О. Нирко наводить імена кобзарів, їхні подальші долі. Частина з них брала участь у I світовій і громадянській війнах. Багато хто з них пережили репресії 30-х років і воювали на фронтах Другої світової війни. Невелика частина з них дожила до 80-х років XX ст.

Продовжує О. Нирко розвиток цієї теми в наступній науковій праці «Доля кобзарів-бандуристів з козацького стану на Кубані», яку було опубліковано у 2002 році у VI томі Наукового Вісника Українського Історичного Клубу. Тут уже докладніше описуються біографії і долі бандуристів. Наприкінці статті наводиться їхній список, на думку автора, неповний. У цьому списку 138 прізвищ. У їхньому числі Антон Головатий, що очолював висадження козаків на Тамані в 1792 році. Але біографії більшості з них припадають на XIX ст. Дати народження їх - кінець XIX - початок XX ст. Основна їхня активна діяльність проходить протягом усього XX ст., починаючи з дореволюційних часів. Деякі доживають до 90-х років.

Наступна стаття «Бандура не продається», яка опублікована в Науковому Віснику Українського Історичного клубу в томі VIII за 2003 рік, висвітлюється діяльність кримського бандуриста Карпа Кобзаря - Лудильника. Це - псевдонім. Справжнє його прізвище невідоме. Просто кобзар був ще першокласним лудильником. За рахунок цього й жив. Але був також і майстром бандури...

Наступна стаття «Світлина, оповита легендами» яка була опублікована в Науковому Віснику Українського Історичного Клубу в томі IX за 2004 рік, присвячена фотографії 1913 року, де зображені 12 козаків-бандуристів. Знімок був опублікований у різних виданнях у Нью-Йорку, Торонто, Краснодарі. О. Нирко крупницями збирав відомості про людей, зображених на фотографії, зіставляючи документальні свідчення й інші фотографії. Удалося цілком установити імена та прізвища усіх: Петро Бугай, Іван Обаб'я, Антон Чорний, Кирило Осьмачка,

Василь Ємець, Настя Сотниченко, Свирид Сотниченко, Микола Рябовол, Павло Бугай, Василь Фармига, Іван Куліша, Зенон Конограй. Це був активний склад Першої кубанської кобзарської школи, заснованої в Катеринодарі Миколою Олексійовичем Богуславским. Усі учасники школи в наступні часи стали бандуристами, відомими на Кубані та за її межами. У цій же статті дискутується питання про існування в Катеринодарі в ті роки капели бандуристів. Поки дослідники до єдиної думки ще не прийшли.

Наукова праця «Чобітько Роман Павлович» яка теж була опублікована в Науковому Віснику Українського Історичного Клубу в томі IX за 2004 рік, біографічна. Життєпис Романа Павловича просліджується з його народження в станиці Ільській. Роман Павлович закінчує курси лікнепу, вивчає українську літературу. Потім разом із дружиною Євдокією стають акторами української гастрольної трупи в станиці Сіверська, яка отримує статус професійної і виступає в станицях та містах Азово-Чорноморського регіону. До самої війни Роман Павлович працює спецкором у місцевій газеті в станиці Сіверська, а повоєнні роки - стає редактором. Але все його подальше життя було присвячене бандурі. Р. Чобітько характеризується як бандурист-співак, бандурист-просвітитель, бандурист-популяризатор, що взявши одного разу бандуру в руки не розставався з нею до кінця життя. Була безліч концертів не тільки на Кубані, але й за її межами. На Новий 1974 рік Роман Павлович грав та співав на бандурі своїм рідним і друзям. Наступного дня він відніс бандуру до станичного краєзнавчого музею, а на старий новий рік, 14 січня 1974 року пішов з життя.

Наступна стаття «Кобзарство Кубані» яка була опублікована в Науковому Віснику Українського Історичного Клубу в томі X за 2004 рік, продовжує тематику зародження і становлення кобзарства на Кубані. Насамперед тут дається історіографічна інформація...

Окрім Наукового Вісника Українського Історичного Клубу, Олексій Федорович опублікував низку статей і у Наукових Вісниках Українського Університету міста Москви. У томі IV Наукового Вісника УУМ за 2003 рік, виходить його стаття про

«Ялтинський музей кобзарства Криму та Кубані». Тут наводиться перелік бандур, що зберігаються в експозиції і фондах. Разом їх 24. Крім того, автор опублікував відомості про 24 бандури, що зберігаються в музеях України, Росії, Канади, США. І він відзначає перспективу знахідок нових музичних експонатів.

У томі V Наукового Вісника УУМ за 2004 рік, стаття «Гетьманська бандура кубанського майстра» - біографічна. Вона присвячена кубанському бандуристові початку ХХ ст. Вересі Миколі Онуфрійовичу. Написана по свідченнях сина кобзаря, односільчан-станичників, спогадах учасників хору Кубанського козачого війська, куди був зарахований Микола Онуфрійович незадовго до I світової війни. Після революції і громадянської війни козаچه військо було ліквідовано. М.О. Вереса повертається до рідної станиці Саратовська, де проводить активну громадську та культосвітню роботу. Тут же він працює регентом станичної Покровської церкви. Наприкінці 20-х років, під час кампанії боротьби з релігією, церква була зруйнована. Микола Онуфрійович працює у своїй станиці на різних посадах: бригадиром у колгоспі, десятником на будівництві, очолює бригаду тесль і при цьому є співаком-бандуристом та конструктором бандур. Його мрією було створити Гетьманську бандуру. Це повинна була бути бандура вражаючого звучання і досконалої форми. І таку бандуру він створив. Але доля її творця була трагічною - 1937 році його арештовано, і він розділив долю сотень тисяч репресованих. Далі О. Нирко пише: Розлетілися, розбрелися кобзарі по степах широких: і по Америках, і по Європах, і по Московщинах. Ми їх утратили на рідній землі, а на чужині назавжди. І все це козацька історія, історія козацького духу.

У томі VI Наукового Вісника Українського Університету міста Москви за 2004 рік, стаття присвячена думному епосу на Кубані. Тут виявляється ціла династія бандуристів у п'ятих поколіннях. Найбільш відомий з них - Кость Васильович Кравченко. Думи оповідають нам про колишню козацьку славу, про битви, про подвиги. У томі VII Наукового Вісника за 2005 рік стаття розповідає про бандуриста, організатора українського оркестру в

Ялті Андрія Цемко. Труп була організована в Ялті в 1905 році як аматорська.

В VIII томі Наукового Вісника Українського Університету за 2005 рік, стаття присвячена українському кобзареві Кононові Йоржу, уся діяльність якого припадає на першу половину XX ст. Предки майбутнього музиканта переселилися на Кубань у 1792 році...

Таким чином, наголошує В. Артюх, на сторінках Вісників, клубних і університетських відображена невелика частина творчої, науково-дослідної діяльності представника Українського Університету у Кубані та Криму О.Ф. Нирко. Але відразу впадає у вічі той факт, що пророблено величезну роботу. Засновано музей бандури, створені музичні колективи, стали відомими імена майстрів бандури далекого й недавнього минулого. Музика, мистецтво бандури пройшли через сторіччя, де мали місце війни, репресії, заборони на державному рівні. Зникла «попса» недавніх часів. А бандура збереглася до нашого часу. Історія показала, що українські козаки під час війни були воїнами, а в мирний час - поетами й музикантами. Музичні традиції перекочували разом з козаками з Дніпровських порогів на Кубань [18].

У висновок аналізу наукових праць представника УУМ у Кубані та Криму О. Нирка опублікованих в в наших Наукових Вісниках в Москві, наголошує завідувач археологічним відділом В. Артюх, є велике завзяття популяризації і пропаганді кобзарського мистецтва і в цьому власне і величезна заслуга нашого ентузіаста і подвижника Олексія Федоровича Нирка»[12].

Слід наголосити, що наукова спадщина представника УУМ у Кубані та Криму, яка була передана дослідником в науковий архів Українського Університету міста Москви у вигляді звітів за період 1994-2014 роки, є актуальною і до сьогодні. Так науковими статтями вона подавалася у Наукових Вісниках Українського Університету включно до 2014 року.

1.О. Нирко. Бандурист Конон Безщасний: з історії кобзарського мистецтва на Кубані. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2006. - Т. XI. - С.158-162.

- 2.О. Нирко. Кубанські майстри бандур. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2007. - Т. XII. - С.119-128.
- 3.О. Нирко. Ансамблі та капели бандуристів на Кубані. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2007. - Т. XII. - С.144-153.
- 4.О. Нирко. Кубанських бандуристів сидали в ГУЛАГ за кобзарське мистецтво. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2008. - Т. XIII. - С.169-172.
- 5.О. Нирко. Неповний список репресованих кобзарів - бандуристів Кубані. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2009. - Т. XIV. - С.94-103.
- 6.О. Нирко. Кубанський майстер бандур - О.С. Корнієвський. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2010. - Т. XV. - С.121-127.
- 7.О. Нирко. Діяльність кубанського бандуриста Лазаренка Семена Семеновича в 30-х роках XX ст. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2010. - Т. XVI. - С.26-31.
- 8.О. Нирко. Діяльність кубанського бандуриста Лазаренка Семена Семеновича в 30-х роках XX ст. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2011. - Т. XVI. - С.26-31.
- 9.О. Нирко. Кобзарство Кубані. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2012. - Т. XVII. - С.99-111.
- 10.О. Нирко. Доля кобзарів-бандуристів на Кубані. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2014. - Т. XIX. - С.98-102.
- 11.О. Нирко. Ялтинський музей кобзарства Криму та Кубані. До 10-ти ліття пам'яті. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2014. - Т. XX. - С.66-70.
- 12.В. Ідзьо. I Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі». Ялта, 5-9 червня 2005 р. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2005. - Т. IX. - С.267-269.
- 13.В. Ідзьо. I Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі». Ялта, 5-9 червня

2005 р. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М.,2006. - Т.Х.- С.124-128.

14.В. Ідзьо. Бандурист - педагог Олексій Федорович Нирко - на шпальтах Нью-Йоркського квартирного «Бандура». Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М.,2006. - Т.Х. - С.130-136.

15.В. Ідзьо. Шляхи співпраці та дружби. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М.,2006. - Т. XI. - С.198-199.

16.С. Кочерга. Учитель Батьківщини. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М.,2006. - Т. XI. - С.199-202.

17.В. Ідзьо. Рецензія на праці О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані». - Львів «Сполом», 2006. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М.,2007. - Т.ХІІ. - С.186-187.

18.В. Ідзьо. Презентація наукових праць академіка Віктора Ідзьо «Український Університет м. Москви в 1992 - 2007 роках», «Міжнародні наукові конференції Українська діаспора в Росії», «Українсько - російські взаємовідносини в Москві у 1997 - 2007 роках», «Українські Греко - Католики в Росії», «Міжнародні наукові конференції Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літні ХХІ століття» в Ялтинському музею Лесі Українки. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М.,2010. - Т.ХV. - С.191-196.

19.В. Ідзьо. Презентація праці Олексій Нирко-як представник Українського університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995 - 2005рр.) в Ялтинському музею Лесі Українки. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2011. - Т.ХVІ. - С.186-197.

20.В. Ідзьо. Перший храм Української Греко-Католицької Церкви Пресвятої Трійці у місті Ялті, в АР Крим та святкування у ньому Х-ти ліття(2001-2011рр.) з часу заснування та редагування Наукового Вісника Українського Університету міста Москви – знакова подія ХХІ століття. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2012. - Т.ХVІІ. - С.200-207.

21.В. Олійник. Першочергові завдання Ялтинської «Просвіти». Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2012. - Т.XVII. - С.207-208.

22.В. Ідзьо. Громадська співпраця Українського Університету міста Москви з громадою Української Греко-Католицької Церкви в Ялті, Ялтинською «Просвітою» та музеєм Лесі Українки. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2013. - Т.XVIII. - С.197-198.

Ряд наукових праць представника УУМ у Кубані та Криму О. Нирка публікувались до 5-ти ліття пам'яті, а тобто до 2010 року включно, в Наукових Вісниках Українського Історичного Клубу міста Москви:

1.О. Нирко. Ялтинський музей кобзарства Криму та Кубані. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2006. - Т.XII. - С.66-69.

2.О. Нирко. Ялтинська народна самодіяльна Капела бандуристок імені Степана Руданського. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2007. - Т.XIII. - С. 153-155.

3.О. Нирко. Кобзар із кримського бескида Михайло Буханець. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2008. - Т.XIV. - С.131-134

4.О. Нирко. Шеремет Пантелеймон Петрович (1905, станиця Канівська). Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2008. - Т.XIV. - С.139-142.

5.О. Нирко. Прокіп Сапсай. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2009. - Т.XV. - С.101-112.

6.О. Нироко. Іван Шеремет - Кубанський бандурист - тенор з станиці Ірвулівської Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2009. - Т.XV. - С.103-110.

Наукову та громадську діяльність представника Українського Університету міста Москви у Кубані та Криму висвілювали на шпальтах Наукових Вісників Українського Університету своїми статтями вчені В. Артюх, В. Ідзьо, С. Кочерга, О. Вісич та інші[12; 13; 14; 15]:

1.В. Артюх. Творча діяльність О.Ф. Нирка на сторінках Наукових Вісників Українського Історичного Клубу й Українського

Університету в Москві. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т. X. - С.126-130.

2.В. Ідзьо. Шляхи співпраці та дружби. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.XI. - С.198 - 199.

3.С. Кочерга. Учитель Батьківщини. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.XI. - С.199-202.

4.С. Кочерга, О. Вісич. Музей Лесі Українки в Ялті. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2010. - Т.XV. - С.199-202.

З нагоди 10 - ти ліття пам'яті в 2015 році львівський журнал науковий журнал Інститут Східної Європи та Кафедри Українознавства Університету «Львівський Ставропігон» - «Українознавець», редагований автором цього дослідження, в знак поваги до доцента О.Ф. Нирка опублікував його статтю «Ансамблі бандуристів на Кубані»[18].

Підсумовуючи активну 10 - ти літню співпрацю, яка переросла в особисту дружбу, слід наголосити, що інколи говорять, що немає незамінних людей в громадській роботі та науковій діяльності...

Однак з плином часу 10 - ти літньої давності з яким пройшов відхід О. Нирка, переконуємось, що втрачено не тільки вірного друга, свідомого українця, видатного фахівця з проблем вивчення кобзарства Кубані і Криму, представника Українського Університету міста Москви у Кубані та Криму, але видатну особистість та патріота України, заміни якого в такого рода діяльності поки що немає...[16; 17; 18].

Література

- 1.В. Артюх. Творча діяльність О.Ф. Нирка на сторінках Наукових Вісників Українського Історичного Клубу й Українського Університету в Москві. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.Х. - С.126 - 130.
- 2.О.Ф. Нирко. Доля кобзарів-бандуристів на Кубані. Науковий Вісник УІК.- М., 2000. - Т.IV. - С. 60 - 62.
- 3.О.Ф. Нирко. Неповний реєстр кубанських кобзарів - бандуристів. Науковий Вісник УІК. - М., 2002. - Т.VI. - С. 83 - 88.
- 4.О.Ф. Нирко. Ялтинський музей кобзарства Криму та Кубані.Науковий Вісник УУМ.- М., 2003. - Т. IV. - С. 228 - 233.
- 5.В. Артюх. Творча діяльність О.Ф. Нирка на сторінках Наукових Вісників Українського Історичного Клубу й Українського Університету в Москві// Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.Х. - С.126 - 130.
- 6.В.С. Бойчук. Презентація монографії професора Віктора Ідзьо «Українська держава IX - XIII століття». Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2004. - Т.V. - С.199.
- 7.В. Ідзьо. I Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі». Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2005. - Т.IX. - С. 267 - 269.
- 8.В. Ідзьо. I Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі». Науковий Вісник УУМ. - М., 2006. - Т.Х. - С.123 - 126.
- 9.О.Нирко. Ізот Діброва - лицар кубанського кобзарства. Науковий Вісник УУМ. - М., 2006. - Т.Х. - С. 157 - 161.
- 10.О.Ф. Нирко. Ялтинський музей Криму та Кубані. Науковий Вісник УІК. - М., 2006. - Т.XII. - С. 66 - 69.
- 11.О.Ф. Нирко. Кобзарство Криму та Кубані. - Львів, 2006. - 354с.
- 12.В. Артюх. Творча діяльність О.Ф. Нирка на сторінках Наукових Вісників Українського Історичного Клубу й Українського Університету в Москві. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.Х. - С.126 - 130.
- 13.С. Кочерга. Учитель Батьківщини. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.XI. - С. 199 - 202.

14.В. Ідзьо. Міжнародні наукові конференції «Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літті ХХІ століття». - Львів «Сполом», 2009. - С.80 - 85.

15.С. Кочерга, О. Вісич. Музей Лесі Українки в Ялті. Науковий Вісник УУМ. - М., 2010. - Т.ХV. - С.199 - 202.

16.В. Ідзьо. Шляхи співпраці та дружби. Науковий Вісник Українського Університету. М., 2006.- Т.ХІ.- С.198 - 199.

17.В. Ідзьо. Презентація наукових праць академіка Віктора Ідзя «Український Університет м. Москви в 1992 - 2007 роках», «Міжнародні наукові конференції «Українська діаспора в Росії», «Українсько - російські взаємовідносини в Москві у 1997 - 2007 роках», «Українські Греко - Католики в Росії», «Міжнародні наукові конференції «Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літті ХХІ століття» в Ялтинському музеюі Лесі Українки. Науковий Вісник УУМ. - М., 2010. - Т.ХV. - С.123 - 131.

18.Віктор Ідзьо. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. Наукове видання. - Івано-Франківськ «Сімік», 2015р. - 176с.

Бандурист-педагог Олексій Нирко - на шпальтах Нью-Йоркського квартальника «Бандура».

Вперше бандурист - педагог, представник Українського Університету міста Москви у Кубані та Криму Олексій Федорович Нирко з'являється на шпальтах нью-йоркського часопису «Бандура» в епоху тоталітарного режиму СРСР, з ідеєю популяризації спадщини українських бандуристів на Кубані.

Завдяки йому в журналі «Бандура» за липень-жовтень 1989 року була вміщена фотографія «Запорізькі нащадки - козаки-бандуристи Кубансько-Чорноморського Козацтва Козацького Війська» на якій зображено групу українських бандуристів на Кубані[1].

Вдруге журнал «Бандура» за липень-жовтень 1991 році на задній титульній сторінці розмістив велику фотографію дитячої зразкової капели «Кримські проліски» на фоні Ялтинського

будинку культури. Часопис «Бандура» наголошував, що в центрі фотографії, керівник капели Олексій Нирко в присутності 32 бандуристок, очолюваного ним ансамблю[2].

Діяльність О.Ф. Нирка, як активного громадського діяча, визначного бандуриста Криму привернула увагу редакції журналу «Бандура» в 1993 році, тому в Крим приїхав головний редактор журналу М.Чорний-Досінчук, який так в статті «Ялта-Крим» розповідає про побачене в Криму: « Після подорожі по центральній Україні ми вирушили поїздом до Криму. Там, в Ялті, нас чекав давній мій приятель, керівник великої капели бандуристок при Ялтинському педагогічному училищі - Олексій Нирко [13].

Вже у Сімферополі, де нас зустрічав О. Нирко, я відчув різку відмінність Криму від решти України. Ніде не було чути жодного українського слова, прибуття і відправлення поїздів оголошувалося лише російською мовою, в газетних кіосках зі старою назвою «Союзпечать» - жодної української газети. Коли ми розмовляли українською мовою, то раз-у-раз ловили на собі злі погляди людей, що проходили мимо. І в Сімферополі, і в Ялті ледь не з кожного будинку дивився чи вказував правицею дорогу до «світлого майбутнього» Ленін, всюди висіла більшовицька агітація, символіка, червоні прапори. Одним словом, я попав у комуністичний заповідник. В Ялті є будинок, в якому багато років жила Леся Українка. Ніякі зусилля місцевих українських ентузіастів не допомогли зробити в ньому музей поетеси зі світовим ім'ям. Тим часову експозицію погрожують ось-ось викинути, а сам будинок передати якійсь організації. Товариство «Просвіта» та Республіканська партія існують тут на напівлегальному становищі - їм не надають приміщень, постійно погрожують фізичною розправою, а то і просто б'ють їх членів на вулиці. Кримських татар, що повертаються на рідну землю, б'ють, заганяють в автобуси і вивозять в невідомому напрямку.

Довідавшись про це і побачивши все на власні очі, я зрозумів, наголошував М. Чорний-Досінчук, що Олексій Нирко є справжнім українським героєм без усяких перебільшень. Адже з часу поселення в Ялті, вже понад 20 років, він не зігнувся перед жодним начальником, не промовив жодного російського слова

на роботі, ні, тим більше, вдома. Більше того, з дівчат, що розмовляють по-російськи, створив капелу бандуристок, яка співає українські пісні, таке можна вважати фантастикою. А якщо врахувати, що випускниці капели вже самі заснували гуртки та ансамблі бандуристів в інших районах Криму, то подвиг Олексія Нирка переоцінити важко. Минулого року він навіть провів фестиваль бандуристів Криму, в якому взяли участь понад сто учасників. Там були тріо і ансамблі, дитячі і дорослі колективи, солісти. О.Ф. Нирко, наголошує, що українці вздовж південного побережжя Криму живуть з незапам'ятних часів. Сьогоднішнє досягнення О.Ф. Нирка, це відкриття музею Лесі Українки в Ялті, до чого він приклав багато зусиль, в якому ми прослухавши концертну програму бандуристів ансамблю «Пролісок», відчувши його майстерність за якою було видно клопітку роботу керівника О.Ф. Нирка та його учениць... Я серцем відпочивав, наголошує гість, забувши, що навколо, ворожий і жорстокий щодо усього українського, комуністично-російський Крим...»[3].

В подальшому Олексій Федорович Нирко, як наголосив журнал «Бандура» кримський кобзар із Ялти помістив статтю «Чобітько Роман Павлович» (1898 - 1974) в якій наголошував, що “поштовхом до пошуків про визначного кубанського бандуриста Чорбітька Романа Павловича послужило те, що кубанський бандурист, організатор і режисер пересувного українського професійного драмтеатру, самодіяльний композитор і поет, який народився в 1898 році став бандуристом завдяки своєму батькові, який з бандурою пройшов всі випробування російсько-турецької війни 1877 - 1878 років, брав участь у визволенні Болгарії від п'ятсотрічного турецького поневолення, був героєм Шипки...

В подальшому, наголошує в своїй статті О.Ф. Нирко, його син Роман Павлович Чобітько продовжував стародавню традицію свого роду. Р.П. Чобітько один із тих талантів народу, який насамперед пристрасний бандурист-співак, бандурист-популяризатор, бандурист-просвітитель, наголошує О.Ф. Нирко[4].

В подальшому історико - біографічною статтею долю О.Ф. Нирка з'ясовував науковець-кобзарознавець Б.М. Жеплинський, який у статті «Подвижник кобзарства в Криму і Кубані»

дослідник наголошував, що «в середині 60-х років (після страшного голодомору і винищення кобзарів, бандуристів, лірників в 30 - х роках масових репресій і переслідувань в післявоєнній роки 40 - 50 - ті та на початку 60 - х років), нарешті наступила короточасна відлига (за які скоро згодом поплатився своїм постом першого секретаря КПУ П.Ю. Шелест), нам вдалося нарешті створити при музично-хоровому товаристві України об'єднання кобзарів, бандуристів, яке хоч проіснувало недовго, однак зіграло певну прогресивну роль в розвитку кобзарського мистецтва. Серед іншого Правління кобзарського об'єднання поставило питання про проведення семінару керівників капел бандуристів України. І такий республіканський семінар був організований і проведений наприкінці листопада 1966 року в м.Манині, на Житомирщині, на базі Манинської капели бандуристів. На семінар, добре організований кобзарським об'єднанням при музично-хоровому товаристві при підтримці центрального Будинку народної творчості в Києві, прибули представники з різних областей і семінар перетворився в своєрідний перший післявоєнний з'їзд кобзарів, бандуристів України. Серед досвідчених керівників капел виділявся енергійний Олексій Нирко, з яким я тоді познайомився. Ми з братом Романом, повернувшись із заслання керували тоді Роздольською капелою бандуристів «Дністер», а Олексій теж відбувши тюрму і заслання, керував Ялтинською капелою бандуристок». Про себе О.Ф. Нирко наголошував: «Після цього, як мені, бувшому репресованому не вдалось одержати пропуску ні в одному із більших міст ні в центральній Україні, ні в Галичині, я вирішив поселитися в Криму і доказати, що Крим це теж Україна, де повинна звучати не тільки українська мова, але й дзвінка невмируща бандура і став проводити в життя свої плани - задуми». Дослідник творчого шляху Б.М. Жеплинський по цьому питанню наголошує: «Як показало життя вдалось цьому ентузіастові і трударю зробити багато, хоча життя його було повне труднощів, однак завжди було плідним і цікавим, хоч доля не раз з ним обходилась жорстоко..., тому О.Ф. Нирко переїжджає жити і працювати в м.Ялту, ставить собі за мету доказати, що Крим це українська земля. Створює і веде класи

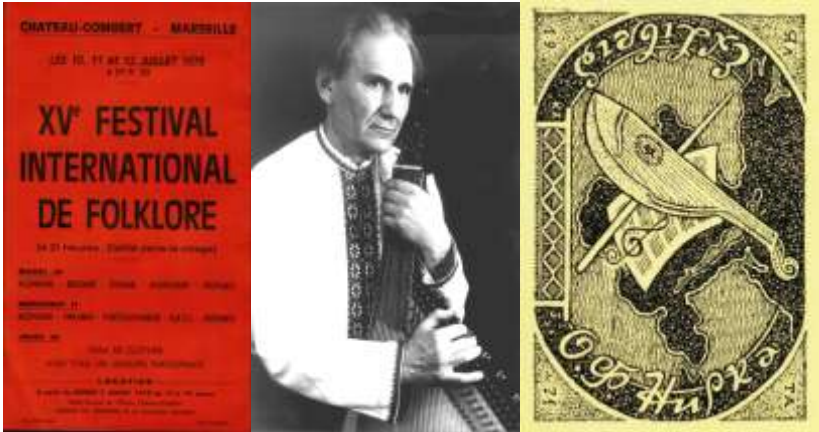
бандури в Ялтинській дитячій музичній школі та Ялтинському педагогічному училищі. Організував три капели бандуристок, які під керівництвом його завоювали почесні звання народних. А саме: Народна самодіяльна капела бандуристок ім. Степана Руданського Ялтинського педучилища (створена в 1964р., звана 1970р.); Дитяча зразкова народна капела бандуристів «Кримські проліски» при Ялтинському міському будинку культури (створена 1975р., звання 1978р.); Ансамбль «Зоряниці» (створений 1990р., звання 1992р.) [13].

Олексій Нирко відродив бандуру і на Кубані. Створив ансамблі бандуристів при Краснодарському інституту культури та в трьох станицях: Новоменська, Ленінградська (Уманська) та Сіверська [13].

Створені О.Ф. Нирком капели були лауреатами обласних, Республіканських та Всесоюзних фестивалів та оглядів, завойовували золоті та срібні медалі, якими нагороджувався і керівник. Колективи керовані, Олексієм Нирком брали участь в Міжнародних фестеваллях-конкурсах у Франції та Угорщині, виступали в Польщі та Югославії. В здобутку цих колективів більше сотні почесних грамот та дипломів[13].

Здібний бандурист і педагог О. Нирко дав путівку в життя сотням своїх учнів-бандуристів. Його вихованці керують ансамблями бандуристів в Криму (Севастополь, Ялта, с.Курортне), на Кубані - Зеленому Клині (м.Спаськ Дальній), Камчатці (м.Кушка) і навіть Канаді та Америці.

О.Ф. Нирко - автор десятків оригінальних вправ та етюдів для бандури, перекладень та обробок творів для ансамблів та капел бандуристів. Створив у місті Ялті Музей кобзарства Криму і Кубані (офіційно відкритий в 1984р.), експонати до якого збирав з 1964р.). Працює над темою: Кобзарі Кубані. О.Ф. Нирко незмінний голова секції кобзарства Музичного товариства Криму. Учасник багатьох нарад та сходів кобзарства. В 1990 році на кобзарському з'їзді в Києві обраний в склад Правління Всеукраїнської спілки кобзарів, бандуристів і лірників. Активний член Товариства Української мови ім. Т.Шевченка «Просвіта». О.Ф. Нирко ініціатор і організатор різних культосвітніх заходів та починань з національного відродження України. Значна

музично-виконавська, педагогічна та громадська діяльність О.Ф. Нирка відзначалась в багатьох публікаціях на Україні та за кордоном. Нещодавно, наголошує автор статті, подзвонив мені О. Нирко. Обмінявшись новинами з кобзарського життя Олексій серед іншого сказав: «Не думайте, що ми вішаємо носа! Моя капела бандуристів ім.Руданського днями повернулась з гастрольної поїздки по Україні, яка як завжди була дуже успішною. А Крим чи Севастополь ми нікому не віддамо! Крим був, є і буде в складі України. Недаром же тут так дзвінко дзвенять бандури!»[5].

Не припиняє О.Ф. Нирко і наукової роботи, що видно із опублікованої наукової розвідки на шпальтах «Бандури», «Кобзарство Кубані», в якій розповідає про розвиток та становлення кобзарства на Кубані та поміщених в них давніх кубанських фотографій.

Дослідник з'ясовує також проблему розвитку та угасання там Кобзарства, з'ясовує історичну долю всіх відомих йому кобзарів, та кобзарських ансамблів, а також їх пісенний репертуар. О.Ф. Нирко з оптимізмом зауважує, що не дивлячись на репресії кобзарство на Кубані не зникло, що дало йому можливість сьогодні знову відродитись. Взагалі, наголошує дослідник, Кубанське кобзарство це унікальне явище в українській культурі. Кубанські кобзарі вміли виготовляти бандури, мали свої школи де навчали кобзарів, випускали свою кобзарську літературу, пісенники з нотами, видали нарис «Історія кобзарства на Кубані».

Усі вони усвідомлювали, що є нащадками кобзарських митців з Запорізької Січі. Сьогодні у відновленні кобзарства на Кубані активно бере участь кобзар з Криму О.Ф. Нирко[6].

В наступній своїй науковій праці «Лазаренко Семен Семенович (1897-1985)» О.Ф. Нирко наголошує, що в 1985 році помер найстаріший кубанський бандурист, один із ініціаторів заснування чоловічих капел бандуристів на Кубані. Це була людина великої моральної сили й українського духу. Очолювана С.С. Лазаренком капела виконувала всі класичні твори українських композиторів, українські народні пісні, думи, балади, зокрема історичні. Своєю кипучою діяльністю С.С. Лазаренко, наголошує О. Нирко, заслужив безсмертну повагу не тільки серед українського населення Кубані, алей на пам'ять в Україні [7]. Після довголітніх утисків української культури, настала пора, яка спонукала О. Нирка до активної праці, яка дала йому добру славу[8]. Очолювана ним Ялтинська капела бандуристів ім. Степана Руданського дуже швидко отримала звання заслуженої, а в 1970 році на всеукраїнському фестивалі була нагороджена золотою медаллю. На кобзарському фестивалі, який був присвчений Миколі Лисенку, О. Нирко сказав тоді: «Мета фестивалю - охопити найширші кола виконавців Криму та Кубані». В цей же час у 1984 році він організовує музей

кобзарства в Ялті. В 1990 році в Києві обирається на кобзарському з'їзді у склад Всеукраїнської спілки кобзарів, бере участь у Міжнародних фестивалях у Франції, Угорщині, Польщі, Югославії, організовує найбільшу в Україні дитячу капелу бандуристів «Кримські проліски» та на Кубані - «Зоряниці»[9].

В цей же час Олексій Федорович Нирко продовжує наукові дослідження розвитку кобзарства на Кубані. Його увагу привертає Петро Гузій - бандурист й актор-любитель, який був творчою обдарованою людиною, не байдужий до стану української культури на Кубані. Його предки переселилися сюди з Великої України в XVIII столітті, з Запорізької Січі. Йому дісталася кобзарська спадщина від батьків тому виконував українські народні пісні поширені на Кубані. За багатогранну культорологічну діяльність та патріотичні переконання, за палку любов до України і кобзарське мистецтво, його арештували 1 грудня 1937 року і звинуватили у «контрреволюційній повстанській організації». Рішенням УНКВС Краснодарського краю він був присуджений до розстрілу, загинув 23 грудня 1937 року в м. Краснодарі. Ось така доля кобзарства на Кубані під час правління більшовиків, наголошує у висновок О.Ф. Нирко[10].

Дальше О.Ф. Нирко активно працює і має здобутки. Ось як пише про цю роботу Світлана Суханова: «Своєрідне життя створеної ним капели приводило до того, що кожного року змінювався її склад. Однак, бандуристи співають і грають – Бетховена, Шуберта, Сен-Санса, українські пісні, народні та авторські. В активі капели: золоті та срібні медалі, більше ста дипломів і грамот різних фестивалів, гастролі в Києві, Москві, Білорусі, Франції, Польщі, Угорщині, концерти малих інструментальних груп у Греції, Туреччині, Югославії - це далеко не повна гастрольна палітра О.Ф. Нирка. Саме його праця стала основою для того щоб Ялта стала потужним центром кобзарського мистецтва в Україні. А з 1992 року тут відбуються національні та міжнародні фестивалі «дзвени бандуро». Започатковано й проведено міжнародний фольклорний фестиваль, метою якого є розвиток і пропаганда музичного мистецтва різних етносів. Митець активно сприяв відродженню кобзарства на Кубані, де з його допомогою з'явилися декілька тріо бандуристок і ансамбль при Краснодарському державному інституті культури. Та здобудки Олексія Нирка не вичерпуються тільки плодами виконавської ниви. Його вихованки керують ансамблями і капелами бандуристів у Севастополі, Сімферополі, Євпаторії, Керчі, Одесі, Дрогобичі, Краснодарі, на Камчатці, у містах Приморського краю і навіть у Німеччині та Марокко. Сім із них мають звання народних. Окрім цього, Олексій Федорович займався вивченням історії бандури в Криму й на Кубані, проводив ретельну роботу та збирав спогади. Результати розшуків виголошувалися на наукових конференціях, оприлюднювалися у періодиці Криму та Кубані»[11].

Складна та цікава доля цієї людини, сповнена неординарними подіями і здобутками, є резонансною для нашого суспільства. Олексій Федорович Нирко і нині митець, палкий подвижник української національної культури, національно свідомий українець і громадянин Української держави, який своєю енергією запалює любов до української культури та зокрема пісенної бандури у Кубані та Криму очолюючи предствництво УУМ у Кубані та Криму активно співпрацюючи з Кафедрою Українознавства та Інститутом Східної Європи(ІСЕ) ...[12; 13].

Література

- 1.Бандура. Музично - Літературний Журнал. - Нью-Йорк. Липень-жовтень, 1989.
- 2.Бандура. Музично - Літературний Журнал. - Нью-Йорк. Липень-жовтень 1991.
- 3.М.Чорний-Досінчук. Ялта - Крим. Бандура. Музично-Літературний Журнал. - Нью-Йорк. Січень-квітень, 1993. - С.39 - 41.
- 4.О.Ф. Нирко. Чобітько Роман Павлович (1898 - 1974). Бандура. Музично-Літературний Журнал.- Нью-Йорк. Липень - жовтень, 1994. - С.15 - 21.
- 5.Б.М. Жеплінський. Подвижник кобзарства в Криму і Кубані. Бандура. Музично-Літературний Журнал. - Нью-Йорк. Липень - жовтень, 1994. - С.15 - 21.
- 6.Олексій Нирко. Кобзарство Кубані. Бандура. Музично-Літературний Журнал. - Нью-Йорк. Січень-квітень, 1995. - С.2 - 22.
- 7.Олексій Федорович Нирко. Лазаренко Семен Семенович. Бандура. Музично-Літературний Журнал. - Нью-Йорк. Січень - квітень, 1995. - С.28 - 37.
- 8.О.Яців. Пам'ятні зустрічі 1994-го. Бандура. Музично-Літературний Журнал. - Нью-Йорк. Липень-жов., 1995. - С.31 - 33.
- 9.Микола Чорний - Досінчук. Олексій Нирок - Бандурист - віртуоз. Бандура. Музично-Літературний Журнал. - Нью-Йорк. Липень-жовтень, 1995. - С.39 - 41.
- 10.О. Нирко. Його посадили за бандуру. Бандура. М-Л Журнал. - Нью-Йорк. Січень-квітень, 1996. - С.68 - 67.
- 11.Наталя Костюк. Бандурист - подвижник. До 75 - річчя Олексія Нирка. Бандура. Музично-Літературний Журнал. - Нью-Йорк. Листопад-грудень, 2001. - С.63 - 64.
- 12.В. Ідзьо. Бандурист - педагог Олексій Федорович Нирко – на шпальтах Нью-Йоркського квартальника «Бандура». Науковий Вісник УУВ. - М., 2006. - Т.Х. - С.130 - 136.
- 13.Віктор Ідзьо. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. Наукове видання. - Івано-Франківськ «Сімик», 2015р. - 176с.

**I Міжнародна наукова конференція
«Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному
епосі». Ялта, 5 - 9 червня 2005 року.**

I Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі» відбулася 5-9 червня 2005 року в Ялті в приміщенні Кримського Гуманітарного Університету.

I Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі» організована Українським Університетом (УУМ), Українським Історичним Клубом міста Москви (УІК) та Кримський Гуманітарним Університетом(КГУ), Центром Кобзарства міста Ялти.

Вона проходила під головуванням ректора УУМ, доктора історичних наук, професора, член-кореспондента (МАНС), завідувача Кафедрою українознавства Інституту Східної Європи, В.С. Ідзьо. У ній взяли участь вчені з Росії, Польщі, Канади, США, Австралії, України: Київ, Дніпропетровськ, Луцьк, Львів, Івано-Франківськ, Переяслав-Хмельницький, Кривий Ріг, Черкаси, Миколаїв, Ялта.

З вступною промовою до учасників конференції звернувся організатор та головуючий конференції Голова УІК, ректор УУМ, професор Віктор Ідзьо, який наголосив, що конференція буде намагатися з'ясувати проблему «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», яка визріла і реалізувалась внаслідок копіткої роботи вчених Українського Університету міста Москви та його представництва в Ялті, яке очолює по Кубані та Криму, директор Центру Кобзарства в Ялті, доцент Олексій Федорович Нирко.

Конференція була підтримана вченими та ректором Кримського Гуманітарного Університету, які постприяли її проведенню в конференцзалі КГУ. Конкретні напрацювання вчених УУМ та КГУ, Центру Кобзарства міста Ялти привели до того, що сьогодні

ми маємо прекрасні доповіді та учасників вивчення цієї проблеми майже з всіх континентів світу.

Ініціатива проведення I Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі» належить УУМ і пов'язується тим, що на сьогоднішній час, накопичилося багато пам'яток кобзарського мистецтва, письменства та прикладного мистецтва як в Росії так і на Кубані, де живе велика кількість українського населення, яка ще не забула, а в більшості і цікавиться та розвиває кобзарське мистецтво.

Зокрема на Кубані діють чисельні фольклорні та пісенні ансамблі, які використовують для супроводу своїх творів стародавній український інструмент - бандубу. Надіюсь, що нашою конференцією ми розпочнемо систематизувати, та вивчати кобзарське мистецтво.

Хочу наголосити, що робота по вивченню кобзарського мистецтва та культури вже розпочалась вченими в РФ, зокрема на Кубані. Тому конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі» ставить за мету привернути увагу широкої наукової української громадськості до проблем з вивчення таких пам'яток в Україні та світі де проживає українська діаспора.

Слід наголосити, що сьогодні проблема вивчення кобзарської спадщини, після відновлення незалежності України, потребує негайного втручання держави і фінансування для подальшого вивчення вченими. За таких обставин бажаємо вченим, які приїхали з регіонів України, Росії, США, Канади, Польщі, Австралії активно взяти участь у I Міжнародній Науковій

Конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі» і зробити свій науковий вклад.

На завершення свого виступу, ректор УУМ, професор В. Ідзьо від Українського Університету міста Москви подарував ректору Кримському Гуманітарному Університету, професору М. Ігнатенку Наукові Вісники УУМ з побажаннями подальшої активної творчої співпраці...

Наступним привітав конференцію від Кримського Гуманітарного Університету м. Ялти(КГУ), ректор професор Микола Ігнатенко, який наголосив, що Центром Кобзарства, який діє у складі КГУ, вченими, доцентом, директором центру Кобзарства Олексієм Федоровичес Нирком зафіксовано велику кількість кобзарських метеріалів з Криму та Кубані, фольклор, легенди, історичні повісті про відомих та маловідомих кобзарів, стародавні бандури. Вся ця спадщина відображена в його наукових працях. Велика робота О.Ф. Нирка в рамках Центру Козарства і привела дл нашої I Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», якій від імені КГУ ми бажаємо успіху.

Дальше від Центру Кобзарства міста Ялти та від представництва УУМ у Кубані та Криму конференцію привітав, доцент Олексій Федорович Нирко, який наголосив, що дуже добре, що Український Університет м. Москви і зокрема ректор доктор історичних наук, професор Віктор Ідзьо ініціював таку прекрасну наукову конференцію «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», яка сьогодні відбувається в місті Ялті. Це плід багаторічної праці, прелставництва УУМ, яке очолив доцент КГУ, директор центру Кобзарства Олексій Федорович Нирко в 1995 році. Дякуючи УУМ м.Москви відбулись наукові експедиції на Кубань, де зафіксовано велику кількість метеріалів з Кубані: фольклор, легенди, історичні повісті про відомих та маловідомих кубанських кобзарів, які відображені в моїх наукових працях виданих в Наукових Вісниках УУМ та Наукових Вісниках Українського Історичного Клубу міста Москви. Велика робота Представництва УУМ у Кубані та Криму і привела до нашої I Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії,

літературі, культурі та народному епосі». Слід наголосити, що ідея проведення конференції по кобзарству в Ялті всеціло належить професору Віктору Ідзьо. Представництво УУМ у Кубані та Криму, яке я очолюю з 1994 року по 2005 роки, вирішило підтримати ініціативу УУМ та злучити її з можливостями КГУ та Центру Кобзарства. Надіюся, що це нам вдалось, оскільки роботи у царині вивчення кобзарства непочатий край. Тому тому думаю, що започаткована справа буде продовжуватися усіма прибушими на конференцію учасниками та гостями...

Хочу наголосити, що з Українським Університетом міста Москви Центр Кобзарства співпрацює з 1994 року, що вилилося в 2005 році в реалізацію певної розробленої прогнми по співпраці, зокрема І Міжнародної наукової конференції по кобзарству. Так, це, певний ювілей, який ми святкуємо нинішньою нашою кобзарською громадою. Власне акативна науково-дослідна співпраця, експедиції на Кубань вилилася у відкриття УУМ свого преставництва по Кубані та Криму з центром в місті Ялті на базі Ялтинського Центру Кобзарства і який я очолюю ось уже 10 років...

Хочу також подякувати, наголосив на завершенняч привітання О.Ф. Нирко всім учасникам та гостям конференції з України, Росії, Польщі, США, Канади, Австралії за активну участь у роботі І Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», яка розпочалася в місті Ялті.

З привітання до конференції виступили також учасники конференції з Росії, Польщі, Канади, США, Австралії. України: Київ, Дніпропетровськ, Луцьк, Львів, Івано-Франківськ, Переяслав-Хмельницький, Кривий Ріг, Черкаси, Миколаїв, Ялти, які побажали І Міжнародній науковій конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», плідної праці.

На конференції було заслухано більше 20 наукових доповідей. Подаємо основні, які визвали жваву дискусію та обговорення:

1.В. Ідзьо. Кобзарська тематика на шпальтах Наукового Вісника Українського Університету та Наукового Вісника Українського Історичного Клубу міста Москви. (Москва. Росія)

- 2.О. Нирко. Ізот Діброва - лицар кубанського кобзарства. (Ялта.Україна)
- 3.О. Попович. Бандурні традиції Перемишля. (Перемишль. Польща)
- 4.Б. Попович. Міжнародні фестивалі бандурної музики в Перемишлі. (Перемишль.Польща)
- 5.Б. Жеплинський. Кобзарство - еліта українського народу. (Львів.Україна)
- 6.Лаура Сем мес. Бандура на Батьківщині та Північній Америці (Бонн, США)
- 7.В. Дутчак. Бандуристи діаспори - вихідці з Галичини. (Івано-Франківськ)
- 8.А. Горняткевич. Кобза, бандура, кобза-бандура, «кобза» та (знову) кобза.(Едмонтон, Канада)
- 9.Д. Ковальчук. Кобзарство в церковно-релігійній традиції українського народу. (Львів.Україна)
- 10.С. Набок. Традиції кобзарства в українській культурі і театр М.Старицького.Точки дотику. (Київ.Україна)
- 11.М. Долгов. Кобзарський ренесанс в Криму у першій половині ХХ століття. (Дніпропетровськ.Україна)
- 12.В. Момрель. Попередні результати дослідження двох експонатів музею кобзарства. (Переяслав-Хмельницький. Україна)
- 13.Н. Барабаш.До історії кобзарства: фонд Миколи Білозерського. (Кривий Ріг.Україна)
- 14.В. Мішалов. Харківська школа гри на бандурі. (Мельбурн.Австралія)
- 15.С. Зозуля. Тема українського кобзарства в спадщині Ніжинської вищої школи. (Київ.Україна)
- 16.Т. Шаленко. Сучасний стан кобзарства та його перспективи в майбутньому. (Львів. Україна)
- 17.В. Січко. Муніципальний колегіум як центр духовного формування та розвитку кобзарського мистецтва на Миколаївщині. (Миколаїв. Україна)
- 18.О. Семинюшенко. Кобзарська культура - світоглядні аспекти. (Київ.Україна)

19.Ю. Котляр. Кобзарство в часи радянського тоталітарного режиму.(Київ.Україна)

20.І. Волошин. Кобза та бандура.(Черкаси. Україна)

21.О. Кіндратюк. Мандрівні кобзарі в сучасності українському побуті.(Ялта.Україна)

В рамках конференції відбувся також концерт самодіяльної капели бандуристів, яку очолює О.Ф. Нирко, в католицькому костелі міста Ялти.

Учасники конференції відвідали та поклали квіти на пам'ятнику видатного українського письменника Степана Руданського на могилі якого бандурист Тарас Лазуркевич зіграв народні пісні...

Після відвідин пам'ятника-могили українського поета та байкара та водночас визначного ялтинського лікаря, Степана Руданського учасники першої Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі» поклали квіти до пам'ятника Лесі Українці, що знаходиться біля музею Лесі Українки...

Після покладення квітів до пам'ятника Лесі Українки та фотографії на пам'ять, в музею Лесі Українки в Ялті для учасників та гостей конференції відбулася екскурсія по музею, яку провела директор музею Олександра Вісич.

Для учасників та гостей конференції відбувся та урочистий концерт за участю відомих бандуристів Тараса Лазуркевич та Віктора Мішалова.

В останній день роботи конференції у відпочивальній зоні Ялтинського костелу, відбулась неформальна зустріч учасників та гостей конференції. На ній були проведені підсумки, згідно яких вчені прийшли до висновку, що вона в основному виконала своє завдання по з'ясуванню проблеми «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі»[1].

Були заслухані зауваження та пропозиції щодо подальшого проведення II Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі!» в 4-8 липня 2006 року в Ялті, від організаторів та учасників: В. Ідзьо, В. Мішалова, А. Горнаткевича, О. Попович, О. Нирка, О. Семиліт та інших. Під кінець конференції Олексі Нирко, немовби щось передчуваючи і повністю довіряючи своєму другу..., передав ще ненадруковану свою нову книгу «Кобзарство Криму та Кубані»

професору Віктору Ідзьо для рецензування та опублікування... і не помелився, оскільки він добре розбирався в людях...

Обоє друзів були сповнені творчих планів, які збиралися реалізовувати в 2006-2007 роках, передусім видання монографії О. Нирка, видання матеріалів I Міжнародної наукової конференції та підготовки до II Міжнародної наукової конференції «Кобзарство Криму та Кубані»...

Такі плани підтримали під час неформальних зустрічей і В. Мішалов, голова Ялтинської «Просвіти» В. Олійник, учениця О. Нирка, відома бандуристка О. Семиліт та інші...[2].

Учасники та гості конференції склали подяку, гостю конференції, професійному фотографу із Чикаго (США) пану Володимирі Шилову за прекрасні цифрові фотографії, якими він увіковічнив роботу конференції в Ялті.

Матеріали I Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі» опубліковані в X томі Наукового Вісника Українського Університету міста Москви.

На адресу конференції прийшли привітання від П. Кононенка (Київ.Україна), Б. Чопика (Нью-Джерсі. США), О. Храбана (Москва), Я. Дашкевича (Львів.Україна), М. Прокоп'юк (Чехія), В. Буртняка (Гамільтон. Канада), О. Ласки з Щеціна (Польща)[3; 4].

Література

- 1.В. Ідзьо. І Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі». Ялта, 5 - 9 червня 2005 р. Науковий Вісник УУМ. - М., 2006. - Т.Х. - С.124 - 126.
- 2.Віктор Хоменко. Дзвени Бандуро. «Кримська Світлиця». П'ятниця 10 червня 2005. - С.4.
- 3.В.Ідзьо. Презентація наукових праць академіка Віктора Ідзьо «Український Університет м. Москви в 1992 - 2007 роках», «Міжнародні наукові конференції Українська діаспора в Росії», «Українсько - російські взаємовідносини в Москві у 1997 - 2007 роках», «Українські Греко - Католики в Росії», «Міжнародні наукові конференції Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літті ХХІ століття» в Ялтинському музеюі Лесі Українки. Науковий Вісник УУМ. - М., 2010. - Т.ХV. - С.123 - 131.
- 4.Віктор Ідзьо. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. - Івано-Франківськ «Сімик», 2015р. - 176с.

Співпраця з Українською Ялтою, Українським Кримом у 2006 році.

Новина про раптову смерть 27 вересня 2005 року О.Ф. Нирка потрясла мене. Виславши співчуття, я знову літом 2006 року вирішив відвідати місто Ялту, щоб продовжити так вже добре налагоджену науково-освітню та громадську співпрацю з Центром Кубані і Криму, Музеєм Лесі Українки в Ялті, Ялтинською «Просвітою»... Зразу зупинившись і винайнявши житло а районі Ялти Масандрі, неподалік де до 2005 року проживав О.Ф. Нирко, я відвідав музей Лесі Українки де мене зустріла сумна його завідувач Олександра Вісич, яка в розмові, підтвердивши подальшу співпрацю, наголосила, що українська громада Ялти та Криму з гідністю провела в останню путь 27 вересня 2005 року, раптово померлого О.Ф. Нирка... О. Вісич, наголосила, що спадщиною, в тому числі й науковою, зараз в Ялті займається дочка О.Ф. Нирка, Оксана Нирко, яка щойно передала в Музей Лесі Українки на зберігання колекцію давніх кубанських, кримських та українських бандур. О. Вісич, показавши мені всю експозицію зібраних О.Ф. Нирком бандур, яку я раніше бачив в Центрі Кубані Криму Кримського Гуманітарного Університету, подзвонила дочці О. Нирка яка скоро прийшла зі мною на зустріч, щоб обговорити подальшу співпрацю[1].

З приходом в музей Лесі Українки дочки О.Ф. Нирка, Оксани, після розмови з нею та директором музею Лесі Українки Олександром Вісич, обговорення з ними подальшу долю наукової спадщини О.Ф. Нирка, я зрозумів, що подальшу співпрацю власне з ними ми зможемо активно продовжувати. Передусім у спільному рішенні було запропоновано видати УУМ, УК та Кафедрою Українознавства УЛС наукову спадщину О.Ф. Нирка, його монографію, над якою він працював у продовж усього свого життя «Кобзарство Криму та Кубані» і організувати її презентацію у музею Лесі Українки, в річницю пам'яті, літом 2007 року. Я пообіцяв рецензувати і в подальшому видати наукову працю О.Ф.Нирка «Кобзарство Криму та Кубані»[2].

На наступний день зустрілись з Оксаною Нирко біля пам'ятника Лесі Українки, пройшовшись містом ми вирішили провідати могилу друга тв. її батька О.Ф. Нирка на ялтинському кладовищі. Після відвідин могили друга О. Нирка на наступний день я зустрівся з сусідом О. Нирка паном Євгеном, який

розповів мені в деталях, як помер О. Нирко..., наголосивши, що готовий співпрацювати на ниві розбудови української справи в Криму чим займався О. Нирко, якого він палко в усьому підтримував. Однак зараз треба більше контактувати з його другом, головою Ялтинської «Просвіти» п. Володимиром Олійником, членом якої він є, директором музею Лесі Українки Олександром Вісич та завідувачем Кафедрою української мови Кримського гуманітарного університету Світланою Кочергою, а також з головою Української Греко-Католицької громади міста Ялти, отцем Ігорем Гаврилівим...

На другий день проходячись по Набережній, біля моря, я випадково зустрів колегу по роботі в Національно-Дослідному Інституті Українознавства МОН України, брата директора інституту академіка П. Кононенка, Миколу Кононенка, якому розповів про велику втрату, українського патріота Криму та України О.Ф. Нирка. М.П. Кононенко знав про мою співпрацю в Ялті та Криму наголосив, що її ніяк не можна припиняти і треба активно продовжувати, підтримуючи і надихаючи місцевих українців до українознавчої співпраці. Він пообіцяв мені від імені Інституту Українознавства МОН України і особисто від директора інституту академіка П.П. Кононенка, всесторонню допомогу в розбудові української справи в Ялті і просив не полишати праці і активніше налагоджувати співпрацю з завідувачем Кафедрою української мови Кримського Гуманітарного Університету в Ялті, С.О. Кочергою з якою він зустрічався і домовився про науково-українознавчу співпрацю...

Оскільки я вже мав домовленість про співпрацю з Оксаною Нирко та Олександром Вісич і домовився з ними про зустріч на якій вирішив обговорити питання про ширше знайомство і співпрацю з Світланою Кочергою з якою Олексій Нирко

познайомив мене під час Міжнародної наукової конференції «Кобзарство Криму та Кубані» в 2005 році. Хочу наголосити, що С. Кочерга теж була ученицею О.Ф. Нирка водночас і визначним вченим та українським філологом міста Ялти, докторантом, завідувачем Кафедрою української мови в Кримському державному гуманітарному університеті, тому звичайно, я погодився з Оксаною Нирко зустрітися на набережній міста Ялти і обговорити це питання.

Зустрівшись з дочкою О.Ф. Нирка, Оксаною Нирко, ми обговорили питання долучення до співпраці з питання презентації в 2007 році книги О.Ф. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» і завідувача Кафедрою української мови УГУ С.О. Кочергу, яка запросила мене на зустріч і одночасно на презентацію виставки реліквій письменниці Ольги Кобилянської які були привезені із Чернівців «Дружба Лесі Українки та Ольги Кобилянської», яку на днях Світлана Кочерга проводила в Музею Лесі Українки в Ялті, де ще й працювала науковим співробітником. Сюди ж на виставку було запрошено і ученицю О.Ф. Нирка, вже видатну бандуристку, викладачку Кафедри української мови КГУ, випускницю Львівської консерваторії, Олександру Семиліт.

Після прекрасної розкриття теми «Дружба Лесі Українки та Ольги Кобилянської» та презентації і показу всіх артефактів О. Кобилянської, привезених в музей Лесі Українки в Ялті з Чернівців, відбулась зустріч з С. Кочергою, яка підтвердила про необхідність продовжувати українську справу О.Ф. Нирка в Українській Ялті, Українському Криму і виразила готовність всеціло в неї включитися, зокрема до презентації та виходу праці О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані»[3].

Побачивши в С. Корчерзі активнеу українську діячку в місті Ялті, я задля активнішого включення в майбутню акцію, запропонував їй написати передмову до книги, а також посприяти і включити до підготовки голову Ялтинської «Просвіти», великого друга О. Нирка, pana В. Олійника, директора музею Лесі Українки, О. Вісич та бандуристку О. Семиліт. Я в свою чергу гарантував редагування, рецензування та видання книги О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані».

В розмові голова Ялтинської «Просвіти» Володимир Олійник наголосив, що було б добре долучити до української співпраці, презентації книги О. Нирка у 2007 році «Кобзарство Криму та Кубані» і Українську Греко-Католицьку Громаду міста Ялти (УГКЦ), яка є проукраїнською, зокрема її голова отець Ігор Гаврилів є активним розбудовувачем українських християнських цінностей в місті Ялті та Криму. Таку співпрацю, наголосив голова «Просвіти» міста Ялти пан Володимир Олійник буде легко налагодити, оскільки Ялтинська «Просвіта» активно співпрацює з УГКЦ міста Ялти, проводить спільні культурно-християнські заходи, зокрема ялтинські просвітяни і В. Олійник відвідують всі служби Божі, оскільки вони є україномовні, що для роботи Ялтинської «Просвіти» є дуже важливо...[4].

Щоб bliще познайомитися з діяльністю УГКЦ міста Ялти ми з головою Ялтинської «Просвіти» паном Володимиром Олійником відвідали службу Божу УГКЦ в Ялті у блищу неділю, які УГКЦ проводяться священником УГКЦ о. Ігорем Гаврилівим в Ялтинському костелі де обговорили всі питання української християнсько-культурної співпраці і домовилися активно в майбутньому співпрацювати. Слід наголосити, що отець УГКЦ Ігор Гаврилів виявився моїм земляком, уродженцем міста Івано-Франківська, що дало можливість прискорити зближення позицій по питаннях розбудови українських культурно-християнських цінностей в місті Ялті та Криму.

Таким чином згуртувавши, навколо проблеми продовження української науково-культурної та освітньої, християнської справи українців Ялти та Криму, я поїхав практично реалізовувати умови майбутньої презентації, яку ми всі разом

домовилися провести у 2007 році... Отже, для подальшої акції в Українській Ялті потрібно було видати книгу Олексія Нирка «Кобзарство Криму та Кубані»...[5].

В Сімферополі я зустрів також широку підтримку своєї діяльності зі сторони Кримського Осередку Наукового Товариства імені Т. Шевченка, яке очолював визначний діяч Українського Криму, академів Петро Вольвач, з яким я подружився під час Міжнародної наукової конференції «Українсько-російські відносини XVII - XXI століттях», яку Український Університет(УУМ), Український Історичний Клуб міста Москви(УІК) проводили в Івано-Франківську 26 - 27 квітня 2002 року спільно з Івано-Франківським осередком НТШ і Івано-Франківською Просвітою ім. Т. Шевченка і на яку я запросив від Українського Криму голову Кримської філії Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, академіка Петра Вольвача, який виступив з науковою доповіддю на тему «Українці в Криму».

Познайомившись і міцно подружившись з академіком Петром Вольвачем, я розповів йому в квітні 2002 року, що вже давно співпрацюю з Українською Ялтою, зокрема з О. Нирком, якого з Ялтинською капелою бандуристів ім. Степана Руданського в 2003 році запросив на гастролі до Української Москви... На що академік П. Вольвач сказав, що давно дружить і співпрацює з О. Нирком і навіть був нього вдома в Ялті на вул. Стаханівській, де оглядав книгозбірню його рідкісних книг з Української Кубані...

Я наголосив академіку П. Вольвачу, що теж збираюся в липні-серпні 2002 року приїхати в Крим і зокрема в місто Ялту, щоб розвернути більш активну українознавчу співпрацю... Голова Кримського осередку НТШ академік П. Вольвач підтримав такий план і сказав, що він і його друг, головний редактор єдиної україномовної газети «Кримська Світлиця» Віктор Качула всяко підтримають таку українознавчу співпрацю як в Ялті так і в Криму, оскільки вона вкрай необхідна... Я надав йому всі свої наявні наукові матеріали про українську діаспору в Росії, як член Ради Об'єднання українців Росії з 1997 року, очолювані мною УУМ і УК і він в двох статтях «Українці в Росії» в газеті «Кримська Світлиця» вже в 2002 році вже до мого приїзду, розповів про мою працю в Москві. Тут же було поміщено і мої статті з аналогічною проблематикою та його коментарями[5].

Голова Кримського НТШ академік П. Вольвач наголосив, що чув про нашу плідну та довголітню співпрацю від О. Нирка в якого побував у гостях у місті Ялті у 2001 році...[5].

В серпні 2002 року під час перебування в Сімферополі в академіка Петра Вольвача, який очолював НТШ Криму, я познайомився і подружився з його другом, головним редактором єдиної української газети в Криму «Кримська Світлиця» - Віктором Качулою з яким налагодив співпрацю, яка продовжувалася до окупації Росією Криму, аж до 2014 року...

Я приїжджав до Криму щорічно і перебував як у Петра Вольвача так і у Віктора Качули. Дякуючи налагодженій співпраці, газета «Кримська Світлиця» статтею «Дзвени Бандуро» висвітлювала роботу першої Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», що пройшла в Ялті 5 - 9 червня 2005 року. В 2006 році газета «Кримська Світлиця» опублікувала великий нарис із моєї монографії про УПА «Під виглядом “Бандитів УПА” на території Західної України діяли провокативно - терористичні групи НКВС-МДБ», в 2008 році, працю «Хеттська цивілізація на території України» і т. д... Редакції газети «Кримська Світлиця» були подаровані напрацьовані в останні наукові напрацювання, передусім монографію «Українська Повстанська Армія» та кращі наукові праці українців москвичів, які друкувалися на шпальтах газети «Кримська Світлиця»...[5].

З своєї сторони Віктор Качула дарував мені свої книги, газети «Кримська Світлиця», а також диск прекрасних пісень, які він виконував на гітарі разом з своєю дочкою...[6].

Кожний рік я виїжджав з Українського Криму сповнений енергії, що українознавча справа в Ялті та Криму набирає нових обертів.

Співпрацюючи з П. Вольвачем, В. Качулою в Сімферополі, в місті Ялті з О. Нирком, С. Кочергою, О. Вісич, В. Олійником, о. І. Гаврилівим, дякуючи їм за співпрацю, я зміг більш активно включитися в українознавчу працю в Криму в 2007 році...[5; 6].

Література

- 1.В. Ідзьо. Шляхи співпраці та дружби. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.ХІ. - С.198 - 199.
- 2.В. Ідзьо. Бандурист - педагог Олексій Федорович Нирко - на шпальтах Нью-Йоркського квартальника «Бандура». Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. Т.Х. - С.130 -136.
- 3.В. Ідзьо. І Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі». Ялта, 5 - 9 червня 2005 р. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.Х. - С.124 - 126.
- 4.Віктор Ідзьо. Рецензія на книгу директора центру кобзарства Криму та Кубані, доцента Кримського державного гуманітарного університету Олексія Нирка «Кобзарство Криму та Кубані». - Львів «Сполом», 2006. - 356с. Українознавець. - Львів, 2007. - Ч.IV. - С.97 - 98.
- 5.Петро Вольвач. Українці в Росії. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, 9 серпня 2002р. - С.5.
- Віктор Ідзьо. Українці в Росії. Кримська Світлиця. - Сімферополь, п'ятниця 9 серпня, 2002р. - №32. - С.5.
- Петро Вольвач. Українці в Росії. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, 16 серпня 2002р. - С.6.
- Віктор Ідзьо. Українці в Росії. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, п'ятниця 16 серпня, 2002р. - №33. - С.6.
- 6.Віктор Ідзьо. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. Наукове видання. - Івано-Франківськ «Сімик», 2015р. - 176с.

**Презентація книги Олексія Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» в музеї Лесі Українки міста Ялта
26 липня 2007 року.**

26 липня 2007 року в Ялтинському музеї Лесі Українки відбулась презентація книги представника Українського Університету міста Москви (УУМ) Олексія Нирка «Кобзарство Криму та Кубані», яка вийшла в річницю пам'яті вченого[1].

Книга була видана за фінансовим сприянням ректора УУМ, завідувача Кафедрою Українознавства Інституту Східної Європи, доктора історичних наук, професора, академіка Академії Наук Вищої Школи України Віктора Ідзьо (1500 гривень) та героя України, голови Товариства репресованих українців, Євгена Пронюка (1000 гривень). Книга Олексія Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» вийшла накладом 300 екземплярів і була редактована технічним відділом УУМ, зокрема його технічним представництвом в Україні, кандидатом технічних наук, доцентом Василем Смичком, на науковим представником кандидатом історичних наук, завідувач археологічним відділом, доцентом УУМ Вадимом Артюхом, під загальною редакцією ректора УУМ, ректора УУМ, директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедри українознавства, доктора історичних наук, професора, академіка АНВШ України Віктора Ідзьо.

Відкрила презентацію, монографії Олексія Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» завідувач музею Лесі Українки в Ялті Олександра Вісич, яка наголосила, що Олексій Федорович Нирко являється яскравим символом української еліти в Ялті та Криму впродовж другої половини ХХ - першого десятиліття ХХІ століття. О.Ф. Нирко, як всесторонньо обдарована людина приклав багато зусиль як до утворення капели бандуристів так і до утворення Музею Лесі України в Ялті[4].

Його національно-українське свідоме життя світіло було пов'язане з Ялтою, що засвідчує утворення ним «Просвіти в Ялті» та «Центру Кобзарства Криму та Кубані» при Ялтинському гуманітарному університеті, директором якого він був з часу його заснування. Також за допомогою та сприянням Українського Університету в Москві Олексій Нирко вивчав історію кобзарства

Кубані та Криму, про що засвідчує колекція його бандур XIX-XX століть з Кубані та Криму, яка експонується в музеї Лесі Українки. Наслідком його наукової діяльності є написана книга «Кобзарство Кубані та Криму», яку ми презентуємо сьогодні[4].

Олексій Федорович Нирко віддав міжнародному бандурному мистецтву що засвідчено в нью-йоркському журналі «Бандура», наголосила Олександра Вісич, все своє свідоме життя, тому

розпочнемо презентацію прекрасними мелодіями бандури, які виконає учениця О.Ф. Нирка, сьогодні викладач Кримського гуманітарного університету Олександра Семиліт[2].

Перед виконанням мелодій та пісень слово було надане учениці Олексія Федовича Нирка, Олександрі Семиліт, яка подякувала УУМ, та ІСЄ, Кафедрі Українознавства Інституту Східної Європи та зокрема доктору історичних наук, професору УЛС, академіку АНВШ України Віктору Ідзьо за велику працю яка завершилася виходом монографії О. Нирка «Кобзарства Криму та Кубані» і наголосила, що її вчитель О. Нирко, який навчив її гри на бандурі був обдарованим педагогом, прищепив любов до українського народного мистецтва на все життя, тому О. Семиліт буде продовжувати в місті Ялті та Криму традицію, підвалини якої заклав її вчитель О.Ф. Нирко.

Як викладач Кримського гуманітарного університету, опираючись на наукову працю О. Нирка «Кобзарства Криму та Кубані», О. Семиліт, буде продовжувати і розвивати наукову роботу по вивченні кобзарства Криму та Кубані, яку заклав в Ялті її вчитель Олексій Нирко. Даліше директор музею Лесі

Українки Олександра Вісич після виконання улюблених творів О. Нирка бандуристкою О. Семиліт, надала слово, редактору наукової праці «Кобзарство Криму та Кубані» ректору Українського Університету міста Москви, директору ІСЄ, завідувачу Кафедрою Українознавства Інституту Східної Європи, доктору історичних наук, професору, академіку АНВШ України Віктору Ідзьо, який наголосив: «співпраця Українського Університету міста Москви, у Кафедри Українознавства ІСЄ та Українського Історичного Клубу міста Москви з Олексієм Федоровичем Нирком, директором центру Кобзарства в Ялті розпочалась з осені 1993 початку 1994 року, коли він на наше запрошення з капелою бандуристів ім. С. Руданського відвідав Москву.

Співпраця оформилась в 1994 році, коли власне в нього виникли проблеми з науковими поїздками у Кубань... Власне тоді в жовтні 1994 року він дав згоду представляти УУМ у нашій спільній науковій діяльності у Кубані та Криму. Його довготривала клопітка наукова, майже п'ятирічна робота у Кубані вилилась серйозною науковою працею «Доля кобзарів-бандуристів на Кубані», яку було опубліковано у Москві в Науковому Віснику в 2000 році.

Хочу наголосити, що Науковий Вісник УІК міста Москви в 2000 році розпочав видрук праць і в 2007 році по факту цієї презентації теж подає праці О. Нирка, як представника УУМ в Кубані наголошуючи на довголітній його співпраці!..

...Дальше О.Ф. Нирко, як представник Українського Університету міста Москви у Кубані та Криму зробив огляд кобзарства у Кубані. Своєю працею «Неповний реєстр кубанських кобзарів-бандуристів», яку ми видрукували у Москві у Науковому Віснику в 2002 він зробив серйозне наукове відкриття, яке і сьогодні є актуальним при вивченні проблеми кобзарства Кубані XIX-XX століть. Власне вся його діяльність заставила керівництво УУМ у 2002 році відвідати місто Ялту і наочно побачити і проаналізувати роботу О.Ф. Нирка як директора «Центру Кобзарства Кубані та Криму», що вилилося в подальшому у публікації на шпальтах Наукового Вісника Українського Університету міста Москви у 2003 році праці О.Ф. Нирка «Ялтинський музей кобзарства Криму та Кубані», яку ми видали в ювілейному томі присвяченому в честь X-ти ліття Українського Університету міста Москви, відзначивши і науковий доробок представника УУМ у Кубані та Криму, джочента О.Ф. Нирка.

Дальше робота пішла активніше Олексій Федорович Нирко, як представник Українського Університету міста Москви здійснював експедиції у Кубань, які виливалися науковими працями, такими як:

Бандура не продається. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2003. - Т.VIII. - С.150 - 152.

Гетьманська бандура кубанського майстра. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2004. - Т.V. - С.174 - 177.

Думний епос у Кубанському краї. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2004. - Т.VI. - С. 52 - 59.

Світлина, оповита легендами. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2004. - Т.IX. - С. 183 - 185.

Чобітько Роман Павлович (1898 - 1974). Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2004. - Т.- IX. - С.188 - 191.

Кобзарство Кубані. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2004. - Т. X. - С.23 -33.

Андрій Цемко - митець з Ялти. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2005. - Т.VII. - С.160 - 165.

Кубанський кобзар Конон Йорж. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2005. - Т.VIII. - С.160 - 165.

Спільна активна робота вилилася у проведення I Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», яку успішно було проведено 5-9 червня 2005 року у Ялті і в якій взяли участь вчені з України, Росії, Польщі, Канади, Австралії, США. Старанням колективу УУМ в X томі Наукового Вісника Українського Університету було видано наукові праці I Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі» в якому вміщено великий портрет О.Ф. Нирка та відзначено його славному 10 - літню роботу (1995 - 2005) в Українському Університеті міста Москви [3].

Слід наголосити, що серед матеріалів конференції поміщена також наукова праця О.Ф. Нирка «Ізот Діброва - лицар кубанського кобзарства». В річницю пам'яті у 2006 році, представника у Кубані та Криму Українського Університету міста Москви О.Ф. Нирка, вийшла його праця в нашому Науковому Віснику «Ялтинський музей Криму та Кубані», та ця прекрасна монографія О.Ф. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані». Підсумовуючи активну 10-ти літню співпрацю, яка переросла в особисту щитру дружбу, слід наголосити, що в пам'ять про Олесія Нирка в цьому XI томі Наукового Вісника Українського Університету міста Москви поміщено його статтю «Банбурист Конон Йорж Безщасний: З історії кобзарського мистецтва на Кубані» та статтю Світлани Кочерги «Учитель Батьківщини», та моя стаття «Шляхами співпраці та дружби», яка подає інформацію про життєву та науково-громадську роботу О. Нирка як представника УУМ у Кубані та Криму[5].

Хочу наголосити, що цього річний XII том Наукового Вісника, який я Вам дарую, що вийшов у 2007 році і присвячений XV - ти літтю заснування Українського Університету в Москві (1992 - 2007), в ньому теж поміщено дві праці О. Нирка з нашого архіву: О. Нирко «Ансамблі та капели бандуристів на Кубані» та О. Нирко «Кубанські майстри бандур», а також рецензію на презентовану нині презентовану книгу: В. Ідзьо. Рецензія на працю О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані». - Львів , 2006.

У висновок свого короткого виступу хочу наголосити, що, після Степана Руданського який плекав українську культуру в Ялті та Криму в XIX столітті, бандурист-педагог Олексій Нирко, який розвивав українську культуру у XX та на початку XXI століття, являється другим яскравий символом українства в Ялті та Криму. Його наукову, культурну та громадську спадщину треба розвивати. На нашу думку, на могилі О. Нирка українській громаді міста Ялти слід споруди гідний його імені пам'ятник, фонд на побудову якого, слід утворити найблищим часом і залучити до підтримки цього проекту українську газету «Кримську Світлицю»... Ми, з свого боку, зробили свою скромну працю вшановуючи визначного українського діяча та вченого з Ялти, який активно вивчав українську культуру у Кубані та Криму... Також УУМ в липні 2009 році проведе спільно з Ялтинським Музеем Лесі України в Ялті II Міжнародну наукову конференцію «Кобзарство Кубані та Криму», яка буде присвячена пам'яті О. Нирка, до організації та участі в якій запрошує всіх бажаючих...[2].

Від Кримського гуманітарного університету, зокрема від Кафедри української мови та літератури вихід праці О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» привітала учениця О. Нирка завідувач Кафедри, Світлана Кочерга, яка подякувала професору Віктору Ідзьо за вкладений моральний та матеріальний труд.

Вихід праці О. Нирка, як наукової монографії, це велика справа. Він завжди робив свою справу чесано пов'язуючи її з наукою тому надіюся, що вона стане дороговказом всім, хто пов'яже себе з вивченням кобзарства Кубані та Криму.

Від Товариства «Просвіта» міста Ялти вихід праці засновника та першого голови Ялтинської «Просвіти» Олексія Федоровича Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» привітав голова Ялтинської «Просвіти» Володимир Олійник, який наголосив, що О.Ф. Нирко завше цінував співпрацю з УУМ та Кафедрою Українознавства

Інституту Східної Європи наслідком якого і була спільна довголітня праця в Москві, Львові та Ялті, та передусім визначальна сторінка цієї міжнародної співпраці - I Міжнародна наукова конференція в 2005 році. Сьогоднішня подія, вихід праці всього життя О.Ф. Нирка - «Кобзарство криму та Кубані», це ще одна велика подія в житті науково-освітньої еліти Української Ялти яку ми завдячуємо великому вченому і нашому другу - доктору історичних наук, професору академіку АНВШУ, ще й у Львові директору ІСС Віктору Святославовичу Ідзю.

Надіюся, що така наша співпраця з ним буде розвиватися і далі і виллється у 2009 році у II Міжнародну наукову конференцію, яка буде присвячена пам'яті О.Ф. Нирка.

Зараз Ялтинська «Просвіта» сподівається, що ректор УУМ, директор ІСС, завідувач Кафедрою Українознавства доктор історичних наук, професор, академік Віктор Ідзю разом з нами: Кафедрою української мови та літератури, музеєм Лесі Українки в Ялті, Ялтинською «Просвітою», яку до речі заснував О.Ф. Нирко, українцями-ялтинцями, буде і надалі розбудовувати українознавство в Ялті та Криму, висвітлювати нашу спільну

справу на шпальтах Наукових Вісників УУМ та УІК, а також науковому журналі Інституту Східної Європи, Кафедри Українознавства ІСЄ - Українознавець...

Ректор УУМ, директор ІСЄ завідувач Кафедрою Українознавства УІС академік Віктор Ідзьо подякував шановному Голові «Просвіти» міста Ялти Володимирі Олійнику за високу оцінку його діяльності, що прозвучала з його уст під час презентації книги Олексія Нирка «Кобзарство Криму та Кубані», наголосив, що УУМ та Кафедра Українознавства ІСЄ, редакційна рада та редколегія Наукового Вісника Українського Університету міста Москви та журналу «Українознавець» і надалі будуть активно співпрацювати і проводити спільні науково-освітні та культурні заходи в Ялтинському музеї Лесі Українки та співпрацювати з Кафедрою української мови та літератури КГУ, музеєм Лесі Українки та Ялтинською «Просвітою». На знак чого дарую українській науковій еліті міста Ялти, один екземпляр Ялтинській «Просвіті» XII том Наукового Вісника Українського Університету міста Москви, який вийшов у цьому ж 2007 році.

Від української громади міста Ялти вихід книги праці О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» привітала її активний член В. Масенко, яка подякувала академіку В. Ідзю за велику працю зроблену на користь української громади в Ялті і в якій О. Нирко на протязі усього свого життя посідав почесне місце. Він вклав в розбудову українського життя в Ялті свою титанічну працю чим і прислужився українській громаді міста Ялти[4].

На презентації була присутня дочка О.Ф. Нирко, Оксана Нирко, яка теж привітала вихід монографії і подякувала від родини за її вихід редактору та меценату доктору історичних наук, професору, академіку Віктору Ідзю.

Презентація книги О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» відбулась також на Ялтинському Радіо, за що складаємо подяку керівнику української редакції Ялтинського радіо Анні Гуленко.

Свої думки з приводу виходу книги О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» висловив на презентації і священник Української Греко-Католицької Церкви в міста Ялти, отець Ігор Гаврилів, який наголосив, що відспівував та проводив в останню путь покійного... Презентація книги О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані», на якій були гості з Дрогобича, Львова, Києва, Москви, вся українська громадськість Ялти, громада УГКЦ міста Ялти та її гість, львівський владика Ігор Возняк, закінчилась

обговоренням проблеми утворення фонду для побудови величного пам'ятника на могилі засновника Української Ялти ХХ початку ХХІ століття О.Ф. Нирка на ялтинському кладовищі...[5].

Відбулась і культурна програма, яка складалась з служби Божої УГКЦ, яку провів гість зі Львова, владила Ігор Возняк,

відвідин кобзарського концерту Остапа Кіндратюка та пароплава Тарас Шевченко[6].

У висновок наголошу, дякуючи звитяжній українознавчій сназі, українська літня Ялта активно запрацювала...[6].

Література

- 1.В. Ідзьо. Шляхи співпраці та дружби. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.ХІ. - С.198 - 199.
- 2.В. Ідзьо. Бандурист - педагог Олексій Федорович Нирко - на шпальтах Нью-Йоркського квартальника «Бандура». Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.Х. - С.130 -136.
- 3.В.Ідзьо. І Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі». Ялта, 5 - 9 червня 2005 р. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.Х. - С.124 - 126.
- 4.С. Кочерга, О. Вісич. Музей Лесі Українки в Ялті. Науковий Вісник УІК міста Москви. - М., 2007. - Т. ХІІІ. - С.155 - 158.
- 5.В. Ідзьо. Презентація книги Олексія Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» в музеї Лесі Українки. Ялта 26 липня 2007р. Науковий Вісник УІК міста Москви. - М., 2007. - Т.ХІІІ. - С.158 - 161.
- 6.Віктор Ідзьо. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. Наукове видання. - Івано-Франківськ «Сімік», 2015р. - 176с.

Презентація накової праці «Леся Українка: поет, літературознавець, борець - революціонер за відновлення незалежної Української держави в 1917 році - аналіз творчості українських видань та часопису московських українців «Украинская Жизнь» в першому десятилітті ХХ століття» 6. 08. 2008р. в Ялтинському музеї Лесі Українки.

В середу 6 серпня 2008 року в Ялтинському музеї Лесі Українки в честь 170 - ти річчя заснування міста Ялти та відкриття в 2008 році в Ялті пам'ятника Тараса Шевченка, на запрошення музею Лесі Українки, відбулась презентація нової праці ректора Українського Університету міста Москви, завідувача Кафедри Українознавства Інституту Східної Європи (ІСЄ) доктора історичних наук, професора, академіка Академії Наук Вищої Школи України Віктора Святославовча Ідзьо «Леся Українка: поет, літературознавець, борець - революціонер за відновлення незалежної Української держави в 1917 році - аналіз творчості українських видань та часопису московських українців «Украинская Жизнь» в першому десятилітті ХХ століття», що вийшла на початку 2008 року у Львівському видавництві «Сполом» за фінансової підтримки Міжнародної Асоціації «Україна і Світове Українство»[1; 2].

Презентації передували обговорення книги в директора музею Лесі Українки О. Вісич та в українській редакції Ялтинського радіо, керівником якого є Анна Гуленко.

В презентації взяли участь вчені: Кримського державного гуманітарного університету міста Ялти, наукові співробітники Ялтинського державного музею Лесі Українки, Наукового Інституту Українознавства МОН України, Українського державного університету міста Москви, члени Ялтинської «Просвіти», члени Української Греко-Катлицької громади, українська науково-освітня та культурна громадськість м. Ялти.

У вступній промові, яку виголосила завідувач Кафедри української філології Кримського державного гуманітарного університету (м. Ялта), докторант, С. Кочерга було наголошено, що вивчення творчості Лесі Українки немає меж, оскільки це феноменально визначна українська особистість.

Ось і сьогодні як бачимо, ректор УУМ, завідувач Кафедрою Українознавства ІСЄ, доктор історичних наук, академік Віктор Ідзьо, вивчивши в Москві архіви та джерела, які раніше були

заборонені, прийшов до нового висновку, згідно якого бачимо, що Леся Українка: поет, літературознавець, борець - революціонер, боролася за відновлення незалежної Української держави в 1917 році. Він пропонує свій аналіз творчості українських видань та часопису московських українців «Украинская Жизнь» в першому десятилітті ХХ століття.

І добре, що вихід такої потрібної для українського музею в Ялті, української громадськості Ялти, де проживала і творила Леся Українка, книги, підтримала фінансово Міжнародна Асоціація «Україна і Світове Українство», яку очолює надхненник розбудови світового українознавства, доктор філологічних наук, академік Пентро Кононенко, за що від імені колективу музею Лесі Українки складаємо йому подяку.

В подальшому завідувач Кафедрою української мови та літератури КГУ Світлана Кочерга відзначила великий новий фактологічний зміст праці академіка Віктора Ідзьо. Автор вивчив практично всю творчість великої поетеси і по новому в контексті української державницької позиції підійшов до розуміння творчості Лесі Українки. Книга академіка Віктора Ідзьо яскраво на багаточисельних джерелах переконує, що поетеса Леся Українка своєю творчістю, громадською позицією була будителем відновлення української державності в 1917 році, до часу якої не дожила 3 роки. В цьому і полягає цінність цієї праці, особливо на порозі святкування 18 річниці відновлення незалежності Української держави в 1991 році.

Цього року в Ялті дійсно великі свята, це і 170 - річчя заснування міста Ялти, це і 100 - річчя проживання великої Лесі

Українки в Ялті 1908-2008, це й і відкриття пам'ятника Тарасу Шевченка в Ялті у 2008 році, який подарував Л. Молодожанин...

Як добре, що великий друг музею Лесі Українки та Кафедри української мови та літератури КГУ, академік Віктор Ідзьо, ректор Українського Університету в Москві та завідувач Кафедрою Українознавства ІСЄ своєю працею так яскраво відтворив державницьку позицію Лесі Українки, яку ми побачили у його прекрасній роботі, за що складаю від Кримського гуманітарного університету, Кафедри української мови та літератури, йому велику подяку і закликаю до подальшої співпраці, яка за нашою спільною угодою виливається в наступному році у II Міжнародну наукову конференцію «Кобзарство Кубані і Криму», яку Український Університет міста Москви, Кафедра Українознавства ІСЄ з Кафедрою української мови та літератури КГУ та Ялтинським музеєм Лесі Українки проведуть в Ялті 8-9 липня 2009 року і яку буде присвячено пам'яті визначному діячеві Української Ялти, директору центру «Кобзарства Криму та Кубані» Олексію Федоровичу Нирку.

У своєму виступі завідувач Кафедрою української мови та літератури КГУ пані Світлана Кочерга також наголосила, що при підготовці праці автор використав московські архіви, зокрема

проаналізував всі журнали українців Москви «Украинская Жизнь».

Наступною привітала автора, доктора історичних наук, академіка Віктора Ідзьо, з виходом праці «Леся Українка: поет, літературознавець, борець - революціонер за відновлення незалежної Української держави в 1917 році - аналіз творчості українських видань та часопису московських українців «Украинская Жизнь» в першому десятилітті ХХ століття» директор Ялтинського музею Лесі Українки, викладач Кафедри української мови та літератури КГУ, аспіран Олександра Вісич, яка наголосила на активній і плідній співпраці з Українським Університетом міста Москви, Кафедрою Українознавства УЛС.

Слід наголосити, що музей Лесі Українки є сьогодні в Ялті реальним осередком української культури біля якого гуртується все ялтинське українство. Тут і музей Лесі Українки, тут постійно діюча експозиція українських бандур з колекції покійного директора центру «Кобзарства Кубані та Криму» О. Нирка. Раніше музей Лесі Українки підтримав I Міжнародну наукову конференцію у 2005 році, яку провели Український Університет в Москві та Ялтинський Гуманітарний Університет...

Слід наголосити, що в 2006 році музей продовжив співпрацю О. Нирка з УУМ та УІК, у 2007 році власне музей Лесі Українки організував презентацію праці, яка вийшла за редакцію великого друга музею, академіка Віктора Ідзьо, О. Нирко «Кобзарство Кубані та Криму», цього 2008 року у музею проходить презентація праці ректора Українського Університету міста Москви, завідувача Кафедрою Українознавства ІСЄ, академіка Віктора Ідзьо «Леся Українка: поет, літературознавець, борець - революціонер за відновлення незалежної Української держави в 1917 році - аналіз творчості українських видань та часопису московських українців «Украинская Жизнь» в першому десятилітті ХХ століття». Надіємося, що така співпраця буде і далі продовжуватися і в 2009 році до якої долучиться і Інститут Українознавства МОН України, Міжнародна Асоціація «Україна і світове українство», які очолює академік Петро Кононенко і першим віце-президентом якої являється академік Віктор Ідзьо. Ще раз дякую академіку Віктору Ідзьо за потрібну для музею працю. З виходом та

презентацією праці актора привітав від Інституту Українознавства, Микола Кононенко, який в цей час перебував в Ялті. Під час зустрічі він наголосив, що Інститут Українознавства і він особисто візьме участь у всіх спільних українознавчих заходах в Ялті у 2009 році, які присвячені пам'яті Олексія Нирка...

Дальше ведуча С. Кочерга надала слово автору праці «Леся Українка: поет, літературознавець, борець - революціонер за відновлення незалежної Української держави в 1917 році - аналіз творчості українських видань та часопису московських українців «Украинская Жизнь» в першому десятилітті ХХ століття», доктору історичних наук, професору, академіку АНВШ України Віктору Ідзьо, який привітав музей від імені Українського Університету міста Москви Кафедри Українознавства ІСЄ музей Лесі Українки з ювілем перебування в Ялті (1908 - 2008) великої поетеси та української провидиці, Лесі Українки. Привітав В. Ідзьо із 170-ю річницею заснування міста Ялти та цьогорічним відкриттям в 2008 році в місті Ялті пам'ятника Тараса Шевченка. Це велика перемога української громадськості Ялти. Якщо до цього додати, що в місті активно функціонує громада УГКЦ, яку очолює кримський декан отець Ігор, на службі Божій якого я перебував і який запросив всіх вірних на презентацію моєї книги в музей Лесі Українки, то всім разом слід боротися за надання величного місця на побудову пам'ятника в центрі міста його громадянину, великому українцю Степану Руданському, могилу якого я на днях відвідав на кладовищі. Однак повертаючись до аналізу своєї праці наголошу: «Леся Українка належить до найславніших українських національних письменників, борців за відновлення незалежності Української держави в першому десятилітті ХХ ст. проти російського самодержавства»[1; 2].

Письменницьким та літературним даром - революційним поетичним словом, ліричними поезіями, глибокої досконалості філософськими драматичними творами з життя українського народу, літературно-критичними працями, публіцистичними статтями, вона проклала шлях до відновлення української незалежної державності в 1917 р. І, хоча Леся Українка не дожила до цієї, визначальної в житті українського народу, події, вона заслуговує на високе звання народного трибуна, провидця

української незалежності. Вивчаючи та аналізуючи твори геніальної поетеси сьогодні, після відновленої у 1991 р. української державності, з відстані часу бачимо, в яких складних умовах російського великодержавного шовінізму та деспотизму працювала славна поетеса[1].

Слід наголосити, що Леся Українка завжди жила українським революційним та літературним життям в ім'я звільнення українського народу. Її сім'я свого часу тісно співпрацювала з тогочасними світочами української культури та літератури - М. Старицьким, М. Лисенком. В юнацькі роки Леся Українка вивчала твори Т. Шевченка, Марка Вовчка, М. Гоголя, І. Котляревського та І. Франка. Завдяки почуттю національної свідомості та любові до рідного народу, Леся Українка була активним учасником боротьби за звільнення українців від російського ярма та відновлення Української держави, що й сталося в 1917 р. Поринути в цю боротьбу, як наголошувала поетеса, її спонукали твори Т. Шевченка. Заклик пророка «Борітеся, поборете!» поетеса пронесла крізь усе життя. З часопису «Украинская Жизнь» було відомо, що поетеса хворіла і лікувалася на Кавказі, Єгипті та Криму, де впродовж 1907-1908 рр. проживала у заснованому царем Миколою I у 1837 р. та відомому на весь світ своїм лікувальним кліматом містечку Ялта [1; 2].

Однак важка хвороба привела до смерті Лесі Українки в 1913 році. В Сурам на ім'я матері Лесі Українки і в Київ в редакцію «Ради» почали надходити телеграми і листи з висловленням суму і співчуття з приводу великої національної втрати. Все українське суспільство співчувало сім'ї померлої. Організації і заклади України і Росії, друковані органи, українські газети і журнали, українські діячі науки та культури відгукнулись на смерть Лесі Українки. Надіслали телеграми зі словами співчуття українці Польщі, Росії, Франції, Канади. Як засвідчують численні джерела, наголошувала «Украинская Жизнь» всі українці, незалежно від місця проживання, були об'єднані почуттям великої національної втрати.

Велику скорботну телеграму надіслав Іван Франко: «Пам'ять дорогої усопшої записана в моїй душі нестираючимися слідами.

Слава її пам'яті». У скорботі до нього приєднався і Панас Мирний. Надходили телеграми від багатьох видатних письменників України.

У № 10 за 1913 р. в рубриці «Пам'яті Лесі Українки» редакція «Української Життя» засвідчує, що 2 жовтня 1913 р. в Києві відбулося засідання «Українського Наукового Товариства», яке було присвячено пам'яті Лесі Українки. Відкрив засідання професор М.С. Грушевський, який нагадав усім про тяжку втрату, якої зазнало українство зі смертю Лесі Українки. Характеризуючи творчість передчасно померлої поетеси, М. Грушевський підкреслив, що високий рівень ідей в її творах був небуденним для українського суспільства, яке у більшості своїй не доросло ще до розуміння творчості Лесі Українки[1; 2].

Ось коротко все, основне, всі решта деталі ви прочитаєте у моїй праці 20 екземплярів якої я привіз і дарую музею Лесі Українки та Кафедрі української мови та літератури КГУ від імені Міжнародної Асоціації «Україна і Світове Українство» та її президента академіка Петра Кононка. Доповідач відповів на чисельні запитання аспірантів та студентів Ялтинського державного гуманітарного університету, ініціював широку дискусію, закликав всіх присутніх взяти активну участь у II Міжнародній науковій конференції «Кобзарство Кубані та Криму», яка планується проводитися в Ялті 2009 році[3].

Презентація успішно завершилась широким обговоренням праці... Під час неформальної зустрічі було наголошено, що найвизначнішою подією в Ялті у 2008 році є відкриття пам'ятника Т.Г. Шевченка, який місту Ялті подарував відомий канадський скульптор Лео Молодожанін[4; 5].

Література

- 1.Віктор Ідзьо. Леся Українка на шпальтах часопису московських українців «Украинская Жизнь». Видавництво технічного відділу Українського Державного Університету міста Москви. - М., 2003. - С.2 - 10.
- 2.В.Ідзьо. Леся Українка на шпальтах часопису московських українців «Украинская Жизнь». Український Форум. 27 червня 2003 р. - №15 - 16.
- 3.Віктор Ідзьо. «Міжнародні наукові конференції «Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літті ХХІ століття». - Львів «Сполом», 2008. - С.73 - 80.
- 4.В.Ідзьо. Презентація праці «Леся Українка: поет, літературознавець, борець - революціонер за відновлення незалежної Української держави в 1917 році - аналіз творчості українських видань та часопису московських українців «Украинская Жизнь» в першому десятилітті ХХ століття» в Ялтинському музеї Лесі Українки. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М.,2007. - Т.ХІІІ. - С.158 - 161.
- 5.Віктор Ідзьо. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. Наукове видання. - Івано-Франківськ «Сімик», 2015р. - 176с.

Презентація наукових праць доктора історичних наук, професора, академіка АНВШ України Віктора Ідзя «Український Університет міста Москви в 1992-2007 роках», «Міжнародні наукові конференції Українська діаспора в Росії, Українсько - російські взаємовідносини в Москві у 1997 - 2007 роках», «Українські Греко-Католики в Росії», «Міжнародні наукові конференції Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10-ти літті ХХІ століття» 6 серпня 2009 року в Ятинському музею Лесі Українки.

Презентації наукових праць в 2009 році передувала служба Божа української греко-католицької громади міста Ялти на яку її голова отець Ігор Гаврилів запросив ректора Українського Університету в Москві(УУМ), завідувача Кафедрою Українознавства ІСС, доктора історичних наук, професора, завідувача Кафедрою Українознавства ІСС, академіка В.С. Ідзьо.

Перед початком служби Божої о. Ігорем Гаврилівим для вірних УГКЦ було об'явлено, що 6 серпня 2009 року о 17 г. в музею Лесі Українки в Ялті відбудеться презентація наукових праць ректора Українського Університету в Москві(УУМ), голови Українського Історичного Клубу(УІК), завідувача Кафедрою Українознавства УЛС, доктора історичних наук, професора, академіка АНВШ України Віктора Ідзя: «Український Університет міста Москви в 1992-2007 роках», «Міжнародні наукові конференції Українська діаспора в Росії», Українсько-російські взаємовідносини в Москві у 1997-2007 роках», «Українські Греко-Католики в Росії», «Міжнародні наукові конференції Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літті ХХІ століття» які видані за сприяння директора Радіо «Воскресіння» пана Мирослава Павлюка.

Таким чином, в музею Лесі Українки в Ялті, 6 серпня 2009 року о 17 г., відбулась презентація наукових праць ректора Українського Університету в Москві(УУМ), голови Українського Історичного Клубу (УІК), завідувача Кафедрою Українознавства ІСС, доктора історичних наук, професора, академіка Віктора

Ідзьо: «Український Університет міста Москви в 1992 - 2007 роках», «Міжнародні наукові конференції Українська діаспора в Росії, Українсько - російські взаємовідносини в Москві у 1997-2007 роках», «Українські Греко-Католики в Росії», «Міжнародні наукові конференції Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літті ХХІ століття».

Представила гостей академіка Віктора Ідзя та отця-протопресвітера Української Греко-Католицької громади в Ялті, Ігора Гавриліву присутнім науковцям Кримського державного університету та науковим співробітникам Музею Лесі Українки в Ялті, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач Кафедри української філології Кримського державного університету у Ялті, докторант Світлана Кочерга, яка провела для гостей презентації екскурсію по музею Лесі Українки.

Науковець Світлана Кочерга познайомила гостей з експозиціями музею та творчістю великої української поетеси під час її проживання в Ялті. В залі музею, в якому експонуються бандури та науково - культурний доробок великого українця ялтинської сучасності директора центру «Кобзарства Криму та Кубані» та представника УУМ у Кубані та Криму Олексія Нирка (1995 - 2005рр.), науковець С. Кочерга зокрема відзначаючи велику заслугу О. Нирка в утворенні музею Лесі Українки в місті Ялті. Виплекана в мріях дружня капела бандуристок на кримських теренах почала створюватись ним восени 1964 року. Пізніше вона стала гордістю Кримського гуманітарного університету, отримала звання «народної» та почесне ім'я С. Руданського.

Сорок років О.Ф. Нирко залишався її незмінним керівником. Сорок років, немов Мойсей, водив за собою своїх бандуристок, а разом з ними численних поціновачів колективу, щоб знайти на кримській землі справжню, пісенну Україну, принаймні – на незбагненній карті серця кожного зі своїх учнів... Для мене він

теж став вчителем. Його зауваження, деталі, штрихи стають тепер, на відстані часу, особливо рельєфними, важливими, наголосила під час екскурсії по музею Лесі Українки та огляку залу бандур, С. Кочерга. Після екскурсії по музею Лесі Українки розпочалась презентація вищезначекних наукових праць, яку відкрила директор музею Лесі Українки, аспірант та викладач Кафедри української філології КГУ Олександра Вісич [1].

Слід наголосити, що у презентації взяли участь аспіранти та студенти Кримського гуманітарного університету в Ялті, наукові співробітники музею Лесі Українки, голова УГКЦ м. Ялти отець Ігор Гаврилів, члени та членкині громади УГКЦ в місті Ялті.

На початку наукової презентації її проведення благословив керівник Кримського деканату УГКЦ отець Ігор, який подякував автору за вихід прекрасних наукових праць, зокрема наукової праці «Українські Греко-Католики в Росії». - Львів, 2009 р.».

Отець Ігор Гаврилів висловився за налагодження співпраці між вірними громади УГКЦ міст Ялти та Москви, висловив побажання помолитися разом з вірними УГКЦ міста Москви.

На завершення свого виступу отець Ігор подарував копію ікони Зарваницької матері Божої, яка з вдячністю була прийнята академіком Віктором Ідзьо. В свою чергу автор подарував свої презентовані наукові праці Голові УГКЦ міста Ялти о. Ігору Гавриліву. Далше після благословення презентації, директор музею Олександра Вісич запропонувала переглянути науково-популярний фільм «Українська діаспора Росії на зламі тисячоліть», який на прикладі українських організацій Москви Українського Університету та Українського Історичного Клубу розповідає про діяльність українців Москви, розкриває всі сторони їх наукової, культурної та громадської діяльності. Після закінчення перегляду фільму відбулось його обговорення в якому

взяли участь викладачі - мистецтвознавці Кримського гуманітарного університету в Ялті, яким був відомий авторитетний мистецтвознавець доктор мистецтвознавства, професор Ростислав Шмагало. Було наголошено, що вчений Р. Шмагало є разом із вченим О. Боднаром є найвизначнішими фахівцями - мистецтвознавцями сучасності. Автор презентації наголосив, що знайомий з вченим Р. Шмагало вже скоро 20 років з яким підтримує тісні наукові взаємовідносини та особисті дружні стосунки, про що наголошено в фільмі...

Внаслідок перегляду фільму в час його обговорення, голова УГКЦ міста Ялти отець УГКЦ Ігор Гаврилів наголосив на тому, що цей фільм слід також у зручний час продемонструвати і вірним громади УГКЦ в Ялті. В свою чергу директор музею Лесі Українки Олександра Вісич та викладачі Кримського державного університету попросили, що копію фільму було подаровано музею та університету, щоб їм було зручніше ознайомлювати студентів ялтинського університету та відвідувачів музею з діяльністю українців Москви.

За таких обставин копія фільму для подальших переглядів була безкоштовно подарована музею Лесі Українки...

В подальшому розпочалась сама презентація наукових праць ректора УУМ, доктора історичних наук, академіка Віктора Ідзьо: «Український Університет міста Москви в 1992-2007 роках. - Львів, 2008. - 92с.», «Міжнародні наукові конференції Українська діаспора в Росії, Українсько-російські взаємовідносини» в Москві у 1997 - 2007 роках. - Львів, 2008. - 80с.», «Українські Греко-Католики в Росії». - Львів, 2009.- 80с.», «Міжнародні наукові конференції Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літті ХХІ століття. - Львів, 2009.»[2].

Автор презентуючи наукові праці зокрема наголосив, що презентує їх на честь свого друга, представника УУМ у Кубані та Криму О. Нирка. Було б добре, щоб КГУ м. Ялти виконав свою обіцянку і відкрив пам'ятку меморіальну дошку на будинку де працював О. Нирко. Що стосується наукових праць, то ви науковці університету та музею Лесі Українки прочитаєте їх і

використає нашу роботу у своїй діяльності, в тому числі й релігійній. Хочу лиш наголосити, що наукові праці розкривають діяльність Українського Університету в Москві, УГКЦ в Москві та діяльність УУМ та УІК в Україні за останні 15 років в історичній послідовності. Вони розповідають про співпрацю та особисту дружбу з представником УУМ у Кубані та Криму О. Нирком (1995-2005). Насамперед, як намій погляд, я бажав би, щоб науковці музею та університету продовжили велику працю, яку розпочав у Ялті О. Нирко. Особливо звернули б увагу і взяли собі на озброєння для подальшого вивчення та впровадження наукові праці: «Міжнародні наукові конференції Українська діаспора в Росії, Українсько-російські взаємовідносини в Москві у 1997-2007 роках», «Українські Греко-Католики в Росії», «Міжнародні наукові конференції Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літті ХХІ століття», оскільки вони на практиці розповідають про реальні проведення міжнародних наукових конференцій УУМ та УІК як в Москві так і в Україні. Було б добре, щоб музей Лесі Українки та КГУ в Ялті взявши на озброєння наш науково-громадський доробок, хоча би що три роки проводив такі міжнародні наукові конференції на пошану О. Нирка в Ялті...

У висновок презентації було наголошено, що УУМ та Кафедра Українознавства ІСЄ зроблять все, щоб всі ті науковці, що з нами активно співпрацювали і співпрацюють, як ось наприклад О. Нирко на протязі тривалого часу(1995-2005pp.) і своєю працею вносили і вносять вклад в проблему вивчення української діаспори в Росії, зокрема Кубані, були гідно вшановані. На завершення наукової презентації в музею Лесі Українки бібліотеці музею було подаровано: XIII том Наукового Вісника УУМ, в якому вміщена наукова праця О. Нирка, науковий журнал Українознавець, Ч.VIII. - 2008, вищепрезентовані праці та копія фільму «Українська діаспора в Москві на зламі тисячоліть»[3].

В неділю на запрошення української греко-католицької громади міста Ялти учасники презентації також відвідали службу Божу яку відправляв для вірних УГКЦ ятинський декан, отець Ігор. Наступного дня на запрошення татарської наукової та

культурної еліти з столиці Кримського ханства, зокрема колективу меморіального музею «Ханський палац», ми відвідали місто Бахчисарай [4].

Оглянувши Ханський палац, ми прийшли до спільного висновку, що сучасні висоркоосідчені українці та татари повинні спільно та активно розбудовувати багатокультурну Українську державу...[4].

Література

- 1.Світлана Кочерга «Учитель Батьківщини». В кн.: О. Нирко. Кобзарство Криму та Кубані. - Львів «Сполом», 2006. - С. 2 - 4.
- 2.Віктор Ідзьо. Міжнародні наукові конференції «Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літті ХХІ століття». - Львів «Сполом», 2009. - С.73 - 80.
- 3.Віктор Ідзьо. Презентація наукових праць академіка Віктора Ідзя «Український Університет м. Москви в 1992 - 2007 роках», «Міжнародні наукові конференції Українська діаспора в Росії, Українсько-російські взаємовідносини” в Москві у 1997 - 2007 роках», «Українські Греко - Католики в Росії», «Міжнародні наукові конференції Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літті ХХІ століття» в Ялтинському музеюі Лесі Українки. Науковий Вісник УУМ. - М., 2010. - Т. XV. - С. 187 - 189.
- 4.Віктор Ідзьо. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. Наукове видання. - Івано-Франківськ «Сімик», 2015р. - 176с.

Презентація праці «Олексій Нирко - як представник Українського Університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995-2005рр.)» в Ялтинському музеї Лесі Українки 28 липня 2010 року.

28 липня 2010 року в приміщенні Ялтинського музею Лесі Українки відбулася презентація наукової праці доктора історичних наук, професора, академіка Міжнародної Академії Наук Євразії, ректора Українського Університету в Москві (УУМ) Віктора Ідзьо «Олексій Нирко - як представник Українського Університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995 - 2005)», що вийшла в Москві за рішенням Вченої Ради УУМ у видавництві технічного відділу УУМ, як наукова праця накладом в 300 екземплярів[1].

Слід наголосити, що вперше з колективом Музею Лесі Українки було приємно познайомитись дякуючи представнику УУМ у Кубані та Криму О. Нирку в 2002 році під час відвідин міста Ялти[2].

Власне в цей час були закладені підвалини співпраці УУМ та УІК з Музеєм Лесі Українки. У липні 2002 року в музеї відбулась перша презентація наукових праць Українського Університету та Українського Історичного Клубу міста Москви. Ініціатором тієї презентації був О.Ф. Нирко. Звичайно вона була спонтанною і не мала спеціальної підготовки. Однак презентація вдалася і О. Нирко висловив думку, що такі презентації УУМ та УІК в Ялті можуть носити щорічний характер. Отже, як бачимо сьогоднішня презентація наукової творчості УУМ та УІК має певну традицію...[3].

У презентації взяли участь викладачі Кримського гуманітарного університету, на чолі з завідувачем Кафедрою української мови та літератури доктором філологічних наук, професор С. Кочергою, наукові працівники Ялтинського музею Лесі Українки на чолі з завідувачем музею кандидатом філологічних наук, доцентом О. Вісич, члени Ялтинської «Просвіти» на чолі з головою В. Олійником, а також був і знаменитий та всесвітньовідомий бандурист, учень О. Нирка, О. Кіндратюк.

Відкриваючи презентацію в Ялтинському музеї Лесі Українки праці доктора історичних наук, академіка В. Ідзьо «Олексій Нирко - як представник Українського Університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995-2005pp.)» доктор філологічних наук, професор Кримського Гуманітарного Університету, завідувач Кафедри української мови та літератури Світлана Олексіївна Кочерга наголосила, що з ректором УУМ, завідувачем Кафедрою Українознавства ІСЄ, доктором історичних наук, професором, академіком АНВШ України Віктором Святославовичем Ідзем вона познайомилася дякуючи О.Ф. Нирку під час I Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», яку вони спільно проводили в Ялті, 5-9 червня 2005 року...[4].

Сьогодні я від імені українців Ялти, колективу музею Лесі Українки та Кафедри української мови та літератури КГУ маю честь на передодні 50-ти ліття, яке відбудеться 25 листопада, однією із перших, привітати його з ювілеєм! Хочу наголосити, що доктор історичних наук, професор, академік Віктор Ідзьо є

автором більше 30 наукових монографій та 800 наукових праць. Очолюваний ним УУМ та Кафедра Українознавства ІСЄ, активно співпрацюють та допомагають українським науково-освітнім та громадським організаціям міста Ялти ось уже упродовж 10-ти років. Дякуючи йому була проведена I Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», що пройшла в Ялті, 5 - 9 червня 2005 р. в якій взяли участь науковці з Росії, України, США, Канади, Австралії, Польщі... Дякуючи старанням та редагуванню доктором історичних наук, академіком Віктором Святославовичем Ідзем вийшла в світ у 2006 році книга О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані», презентацію якої редактор, Кафедра української мови КГУ та Ялтинський музей Лесі Українки провели у 2007 році[5].

Ним же, як головним редактором в Науковому Віснику УУМ були опубліковані наукові праці про ятинських українців О. Нирка, та ще одне моє з О. Вісич інформаційне дослідження про «Музей Лесі Українки в Ялті» та дослідження про О.Ф. Нирка «Учитель Батьківщини»[6].

Ось і сьогодні, дякуючи праці ректора УУМ, доктора історичних наук, професора, академіка Міжнародної Академії Наук Євразії Віктора Ідзьо ми маємо можливість презентувати в музею Лесі Українки в Ялті його нову книгу «Олексій Нирко - як представник Українського Університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995-2005)» за яку ми йому дякуємо. Забігаючи наперед, хочу наголосити, що в праці

відтворена 10-ти літня співпраця О. Нирка як представника УУМ у Кубані та Криму[7].

Відкриваючи презентацію нової книги в музею Лесі Українки в Ялті ми відкриваємо ще одну велику сторінку співпраці та дружби вчених В. Ідзьо та О. Нирка, яка продовжувалася 10-ти активних років і була досі мало дослідженою сторінкою діяльності О.Ф. Нирка.

На презентації наукової праці докторва історичних наук, академіка АНВІШ України Віктора Ідзьо виступила і директор музею Лесі Українки в Ялті кандидат філологічних наук, доцент Кримського гуманітарного університету Олександра Вісич, яка наголосила, що науково-освітня співпраця музеєм Лесі Українки з Українським Університетом міста Москви, Кафедрою Українознавства Інституту Східної Європи активно проходить продовж 8-ти років (2002-2010рр.). За цей час нами спільно проводились міжнародні наукові конференції, презентації наукових книг та інші заходи. Надіюсь що в подальшому ми спільно будемо продовжувати науково-освітню співпрацю. Сьогоднішня презентація нової наукової праці академіка Віктора Ідзьо «Олексій Нирко - як представник Українського Університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995-2005рр.)», чому яскраве підтвердження...[1].

Шановні друзі, наголосив, академік Віктор Ідзьо, мені дійсно приємно сьогодні презентувати нову працю «Олексій Нирко - як представник Українського Університету в Москві у Кубані та

Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995 - 2005рр.)), яку я присвятив 10- літтю співпраці та дружбі з О.Ф. Нирком.

Однак перед презентацією наукової праці, мені у слід за гостем, українським митцем із США, який подарував музею Лесі Українки, портрет знаменитої української поетиси, знаючи що сьогодні на презентації є визначні українські мовознавці: доктор філологічних наук С. Кочерга та директор музею Лесі Українки кандидат філологічних наук, доцент О. Вісич, я теж хочу подарувати їм свою нову монографію, яку напрацював в 2010 році в російських архівах та наукових бібліотеках - «Українська мова. Давня українська література - призабута та малодосліджена спадщина українського народу».

Хочу також наголосити, пані С. Кочерга та пані О. Вісич практично вже все у своїх промовах сказали про нашу співпрацю, тому говорячи про свою нову працю «Олексій Нирко - як представник Українського Університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995 - 2005рр.))» хочу наголосити, що у ній по роках відтворена вся наша наукова та громадська співпраця та особиста дружба з О. Нирком...[6].

Я не буду переповідати всю книгу «Олексій Нирко - як представник Українського Університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995-2005рр.))»,

прочитавши її ви зрозумієте всю її суть... Хочу зупинитися тільки на тому, що О.Ф. Нирко дійсно заслуговує, щоб у його честь була відкрита меморіальна дошка на будинку Кримського гуманітарного університету міста Ялти, де довгі роки він працював і де активно функціонував і гуртував все українство очолюваний ним «Центр кобзаства Кубані та Криму»...

Мені дуже приємно, що голова Товариства «Просвіти» міста Ялти пан Володимир Олійник ініціював таку діяльність. Він дзвонив до мене у Москву з приводу меморіальної дошки пів року тому я і тоді і сьогодні хочу наголосити, що УУМ теж долучається до співпраці і надіється що наша спільна робота увінчається встановленням меморіальної дошки О.Ф. Нирку...

Також треба зробити все, щоб на могилі О.Ф. Нирка було встановлено гідний його імені пам'ятник, як великого українця міста Ялти кінця ХХ початку ХХІ століття...

Підсумовуючи свій виступ на презентації праці «Олексій Нирко - як представник Українського університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995 - 2005pp.)», хочу наголосити: « що активна 10 - ти літня співпраця, яка переросла в особисту дружбу, дала великі плоди це і наукові праці і монографія і конференція. Очевидно, що нам слід відновити проведення Міжнародних наукових конференцій «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі» в Ялті...[1].

Хочу наголосити, що інколи говорять, що немає незамінних людей в громадській роботі та науковій діяльності. Однак з плином часу 5 - ти літньої давності з яким пройшов відхід О. Нирка, переконуюсь, що втрачено не тільки, вірного друга, свідомого українця, видатного фахівця з проблем вивчення кобзарства Кубані і Криму, представника Українського Університету в Москві у Кубані та Криму, але видатну особистість та патріота України, заміни якому, в такого рода діяльності, поки що немає...».

На презентації праці доктора історичних наук, академіка Віктора Ідзьо «Олексій Нирко - як представник Українського університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995-2005pp.)» голова Ялтинської «Просвіти»

Володимир Олійник презентував перші два числа свого часопису «Ялтинська Світлиця», які вийшли в квітні 2010 року.

В. Олійник наголосив, що Ялтинська «Просвіта» взяла участь в усіх громадських, культурних, наукових заходах починаючи з 2002 року, організації наукової конференції в 2005 році, презентації в 2006 року та у презентаціях наукових праць академіка Віктора Святославовича Ідзьо в 2007 році виданої та редагованої ним книги О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані», та у всіх інших презентаціях, які організовувалися академіком В.С.Ідзьо в музею Лесі Українки в 2002-2009 роках[1].

Сьогодні в 2010 році вітаючи вихід нової книги академіка В. Ідзьо «Олексій Нирко - як представник Українського Університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995-2005рр.)» в музею Лесі Українки в Ялті ми віддаємо данину великому українцю міста Ялти О.Ф. Нирку через призму 5-ти ліття його відходу від нас. Однак хочу наголосити, що самими нами зроблено мало для вшанування діяльності О. Нирка у Ялті. Ще досі не встановлено меморіальну дошку на приміщенні де він працював і де розміщувався «Центр кобзарства Криму та Кубані». На могилі О. Нирка немає гідного його імені пам'ятника... Хочу наголосити, що погано владою доглядається і рекламується діяльність іншого визначного ялтинця, класика української літератури - Степана Руданського. За все це ще нам всім потрібно боротись і я надіюсь, що очолюваний академіком Віктором Святославовичем Ідзьо УУМ

нам в цьому допоможе... На завершення презентації книги академіка В. Ідзьо учень О. Нирка, Остап Кіндратюк подякував академіку Віктору Ідзьо за вихід нової книги «Олексій Нирко - як представник Українського Університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995-2005pp.)», наголосивши, що сьогодні він під корпусом КГУ, де знаходився «Центр Кобзарства Криму і Кубані» в якому його вчитель О.Ф. Нирко зробив його справжнім бандуристом, з сльозами на очах виконав на бандурі рядлюбимих пісень свого вчителя... [7; 8].

Завершуючи презентацію книги «О. Нирко - як представник Українського університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995-2005pp.)», учень О. Нирка О. Кіндратюк наголосив, що разом з академіком Віктором Ідзьо співпрацює з 2002 року, коли його в Ялті познайомив його вчитель Олексій Нирко. Разом з вчителем О. Нирком він брав участь в усіх заходах які вони проводили, зокрема в презентації монографії В. Ідзьо «Українська держава в IX-XIII ст.» в 2004 році в Львові в церкві Лазаря, де виконував українські козацькі пісні, а також взяв участь і в Міжнародній науковій конференції «Кобзарство Криму і Кубані». Я активно популяризував видану

за редакцією академіка В. Ідзьо працю О. Нирка «Кобзарство Криму і Кубані», ось і зараз, на цій презентації придбав для розповсюдження 10 книг академіка В. Ідзьо «О. Нирко - як представник Українського університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995 - 2005рр.)»...[7; 8].

Література

- 1.Олексій Нирко. Кобзарство Криму та Кубані. - Львів «Сполом», 2006. - 354с.
- Світлана Кочерга «Учитель Батьківщини». О. Нирко . Кобзарство Криму та Кубані. - Львів, 2006. - С. 2 - 4.
- 2.Віктор Ідзьо. Шляхи співпраці та дружби. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.XI. - С.198 - 199.
- Світлана Кочерга. Учитель Батьківщини. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.XI. - С. 199 - 202.
- 3.Віктор Ідзьо. Презентація книги Олексія Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» в музеї Лесі Українки. Ялта 26 липня 2007р. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу міста москви. - М., 2007. - Т. XIII. - С.158 - 161.
- 4.Віктор Ідзьо. І Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі». Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.X. - С. 123 - 126. (На 123 с. Великий портрет О.Ф.Нирка).
- 5.Віктор Ідзьо. Міжнародні наукові конференції «Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літті ХХІ століття». - Львів, 2009. - С.80 - 85.
- 6.Світлана Кочерга, Олександра Вісич. Музей Лесі Українки в Ялті. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2010. - Т.XV. - С. 199 - 202.
- 7.Віктор Ідзьо. Олексій Нирко - як представник Українського університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995 - 2005) . - Москва, 2010р.
- 8.Віктор Ідзьо. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. Наукове видання. - Івано-Франківськ «Сімик», 2015р. - 176с.

Співпраця з Ялтинським деканатом Української Греко-Католицької Церкви, Ялтинською «Просвітою» та музеєм Лесі Українки в 2011 році. Відкриття першого храму УГКЦ «Пресвятої Трійці» 13 червня 2011 року в місті Ялті, в Автономній Республіці Крим - знакова подія ХХІ століття.

В понеділок 13 червня 2011 року, на день Пресвятої Трійці в районі пансіонату «Прибережний» (м. Ялта, АР Крим), відбулося освячення збудованого храму на честь Пресвятої Трійці.

Святу Архієрейську Літургію та освячення храму здійснили Куріальний єпископ владика Богдан (Дзюрах), Секретар Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) та владика Василь (Івасук), Екзарх Одесько-Кримський УГКЦ, у співслужінні з парохом ялтинської громади, деканом Кримського деканату УГКЦ, отцем протопресвітером Ігором Гаврилівим. Також були присутні, всі священники Одесько-Кримського екзархату УГКЦ та священники Римо-Католицької Церкви з Ялти та Євпаторії. До цього часу ялтинська громада УГКЦ не маючи власного храму проводить служби Божі в римо-католицькому костелі Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії.

Відсутність власної релігійної споруди також призводить до того, що багато вірян Української Греко-Католицької Церкви, які проживають в Ялті просто не знають не лише про місце перебування релігійної громади, але й взагалі про існування в Ялті громади УГКЦ, відвідуючи храми інших релігійних християнських конфесій.

Постання на території Південного узбережжя Криму нового греко-католицького храму дає надію на поліпшення подібного прикрого становища.

На святкування знакової для кримських греко-католиків події у дворі біля ялтинського храму дуже схожого на зменшену копію Святої Софії в Римі, окрім місцевих парафіян зібралися численні гості не лише з різних куточків України, а й з Білорусі, Польщі та Молдови. Урочиста літургія супроводжувалася незабутнім колоритним співом учасників Галицького камерного хору «Євшан», які спеціально прибули зі Львова до Ялти з нагоди освячення першої на території Криму святині українських греко-католиків. На жаль невеликий за розмірами храм не міг вмістити всіх бажаючих, більшість яких були змушені слухати літургію на дворі через гучномовець. Після окроплення вірян та гостей святочною водою владики Богдан та Василь освятили храмовий дзвін на честь святого Климента Папи Римського і урочисто вдарили в нього.

Слід наголосити, що Церкву Пресвятої Трійці було збудовано зусиллями родини Петра Токач, який перейнявшись проблемами ялтинських українських греко-католиків, використали приватну земельну ділянку, для того щоби власним коштом побудувати на ній перший в Криму храм УГКЦ, як подарунок вірянам-землякам. Благородний та достойний найвищої похвали вчинок меценатів не міг бути залишений непоміченим та невіддяченим. Родина Токач отримала Грамоту Подяки з апостольським

благословленням Папи Римського Бенедикта XVI та світлину Вселенського Архієрея. Текст Подяки Папи Римського Бенедикта XVI було урочисто виголошено владикою Богданом під час відкриття храму.

Також родина Токач була нагороджена Подячною Грамотою від Глави УГКЦ Блаженнішого Святослава, а особисто від кир Богдана родині Токач було подаровано дорогу ікону святого Климента Папи Римського. Проте, що через велику кількість ялтинських греко-католиків питання про будівництво храму в Ялті не втрачає актуальності. Боротьба й молитва у цьому наміренні все ще тривають...

Якщо вдатися до історії, то слід наголосити, що землю під будівництво храму УГКЦ в місті Ялта влада міста в 10 мікрорайоні своїм рішенням вже виділила і її громада УГКЦ уже приватизувала.

На жаль цього річним рішенням голосів: 17 - за, 23 - проти депутати міста Ялти не затвердили плану будівництва храму УГКЦ на виділеній уже раніше земельній ділянці...

Тому запрошуються всі вірні УГКЦ до щойно новозбудованого на приватні пожертви родини Токач першого храму УГКЦ «Пресвятої Трійці» помилитися за майбутнє громади УГКЦ в Криму та в місті Ялті... В рамках заходів святкування відкриття Першого Храму Української Греко-Католицької Церкви Пресвятої Трійці у місті Ялті, в Автономній Республіці Крим відбулась святочна літургія на свято Володимира в неділю 7 серпня, а також презентація до 10-ї річниці виходу XVI тому Наукового Вісника Українського Університету міста Москви(2001-2011pp.)(УУМ), який очолює вірний УГКЦ академік В.С. Ідзьо. Слід наголосити, що XVI том Наукового Вісника УУМ виданий за підтримки Радіо «Воскресіння» УГКЦ, яке очолює Мирослав Павлюк, що є виявом співпраці, наголосив о. І. Гаврилів, декан Кримського деканату УГКЦ, під час презентації Наукового Вісника в храмі.

Така співпраця, особливо УГКЦ Криму та Ялти з українцями Москви, науково-релігійними інституціями, редакцією та редколегією Наукового Вісника Українського Університету в Москві, особливо зараз нам громаді УГКЦ в Криму вкрай

потрібна, тому складаю подяку Радіо «Воскресіння» і його мудрому директору шанованому в УГКЦ пану Миромлаву Йосиповичу Павлюку - Подяку, з побажанням подальшої науково-релігійної співпраці з УУМ. Громаді УГКЦ ось уже вкотре приємно презентувати праці та наукові вісники УУМ в українській греко-католицькій громаді міста Ялти. З редакцією Наукового Вісника УУМ, який очолює дорогий наш Брат у Христі, доктор історичних наук, академік Віктор Ідзьо нас пов'язує спільна Батьківщина місто Івано-Франківськ. Його діяльність як і наукові праці з історико-релігійних проблем УГКЦ є вагомим вкладом для розбудови УГКЦ на сході України в Криму та Росії де нині теж діє УГКЦ. Тому від громади УГКЦ в Ялті вітаю з ювілеєм(10-ти літтям) Науковий Вісник Українського Університету міста Москви!

Склав подяку під час презентації в першому храмі Української Греко-Католицької Церкви Пресвятої Трійці у місті Ялті, ректору УУМ, засновнику та головному редактору Наукового Вісника УУМ, академіку Віктору Ідзьо, за співправцю і подарунок XV та XVI томів Наукового Вісника УУМ присутній на презентації в честь Х-ти ліття, Наукового Вісника Українського Університету міста Москви(2001-2011pp.) - голова Ялтинської «Просвіти», пан Володимир Олійник. Голова Ялтинської «Просвіти» В. Олійник зокрема наголосив: «що й надалі УГКЦ та «Просвіта» міста Ялти повинні розвивати дружні просвітницько-духовні взаємовідносини з редакцією та ректоратом УУМ, які очолює доктор історичних наук, академік МАНЄ В.С. Ідзьо які заклав ще засновник Ялтинської

«Просвіти», представник УУМ у Криму та Кубані О.Ф. Нирко[1].

В рамках презентації відбулось і Богослужіння, яке провів декан Кримського деканату УГКЦ, отець протопресвітер Ігор Гаврилів, який наголосив, що українці в Ялті вже мають свою Українську Греко-Католицьку Церкву...[2; 3].

В рамках презентації Наукового Вісника та в честь XX-ти ліття УУМ(1992-2012рр.) відбулись також зустріч ректора УУМ академіка В. Ідзя з директором О. Вісич та колективом музею Лесі Українки в Ялті, внаслідок якої музею було подаровано ювілейний XVI том Наукового Вісника УУМ. Директор музею,

Олександра Вісич провела екскурсію по музею Лесі Українки, познайомила гостей з УУМ з історією життя та діяльності Лесі Українки, навела нові факти з історії перебування Лесі Українки в місті Ялті...[2; 3].

В рамках зустрічі та святкування 10-ти ліття Наукового Вісника та XX-ти ліття УУМ(1992-2012рр.), директор музею Лесі Українки О. Вісич розповіла й про колекцію стародавніх бандур,

які експонуються в музею Лесі Українки, які зібрав представник УУМ у Кубані та Криму О. Нирко. О. Вісич наголосила, що стародавніх кубанських бандур не було б в музею, якщо б не праця, як представника УУМ О. Нирка у Кубані і сприяння керівництва УУМ в їх збереженні у постійній експозиції в музеї Л. Українки в Ялті... На зустрічі в музею Л. Українки з ректором, професором УУМ В. Ідзьо було наголошено, що в УУМ активно розробляються і друкуються наукові праці О. Нирка з проблем історії кобзарства Кубані, які регулярно, щорічно друкуються в Науковому Віснику УУМ та УІК з 2000 року по 2012 роки. Не виключення і ювілейний том в якому теж є праця О. Нирка - «Кобзарство Кубані». На пам'ять з нагоди 10-ти ліття перебування та активної громадської співпраці в Ялті та особистої дружби з представником УУМ у Кубані та Криму, доцентом О. Нирком (2002-2012рр.), ректор Українського університету міста Москви, доктор історичних наук, професор та завідувач Кафедрою Українознавства ІСС, академік МАНС Віктор Ідзьо відвідав ялтинське кладовище де взнав глибокої поваги і пам'яті про представника УУМ у Кубані та Криму, визначного наукового та громадського діяча Ялти кінця XX - початку XXI ст., поклав квіти на на могилу Олексія Нирка...

Презентував Наукові Вісники в Ялті і учень представника УУМ у Кубанів та Криму О. Нирка і його учень, знаменитий на весь світ ялтинський кобзар О. Кіндратюк, який виконав вчесь 10-тиліття заснування Наукового Вісника УУМ(2001-2011pp.) низку українських кубанських історичних пісень, наголосивши, що жалкує, що О. Нирко передчасно відійшов у вічність: «За вчителем Олексієм Нирком, я був як за кам'яною скелею»...

Завершуючи огляд презентацію ювілейного Наукового Вісника в Першому храмі Української Греко-Католицької Церкви «Пресвятої Трійці» у місті Ялті, що в Криму слід наголосити, що у ній прийняли активно участь: Голова ялтинської Громади УГКЦ, декан Кримського деканату УГКЦ, отць протопресвітер Ігор Гаврилів, Голова Ялтинської «Просвіти» Володимир Олійник, які побажали редакції та редколегії Наукового Вісника УУМ активно розбудовувати українську науку і в другому десятилітті свого активного науково-освітнього життя, а Українському Університету міста Москви в 2012 році широко відсвяткувати своє 20-ти ліття з часу заснування. Завдячуючи за організацію та участь у презентації Наукового Вісника УУМ, ялтинській громаді УГКЦ та Ялтинській «Просвіті» від Українського Університету міста Москви було подаровано Наукові Вісники УУМ та наукові монографії «Український

Університет міста Москви - 20 років активної діяльності», в також науково-популярний фільм: «Український Університет на зламі тисячоліть»... Як земляку і країнину декану Кримського деканату УГКЦ, отцю протопресвітеру Ігорю Гавриліву, академіком Віктором Ідзьо було також в рамках ювілейної презентації з нагоди 10-ти ліття Наукових Вісників УУМ, подарована збірка віршів «Галицькі Сонети» [2; 3].

У висновок слід наголосити, що Український Університет в Москві з 20-ти літтям(1992-2012рр.) та Науковий Вісник УУМ з 10-ти літтям (2001-2011рр.) привітав подарувавши перші номери відновленої газети кримських українців, головний редактор «Кримської Світлиці» - Віктор Качула з яким академіка Віктора Ідзьо поєднує довголітня співпраця та особиста дружба...[2; 3].

Література

1. Ялтинська Світлиця. - Ялта, 2011р. - №1. - С.11-13.
2. Кримська Світлиця. - Сімферополь, 2011. - №1-2, від 29 липня 2011р. - С.9.
3. Віктор Ідзьо. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. Наукове видання. - Івано-Франківськ «Сімік», 2015р. - 176с.

Співпраця з Ялтинським деканатом Української Греко-Католицької Церкви, Ялтинською «Просвітою» та музеєм Лесі Українки в 2012 році.

22 липня 2012 року з пастирським візитом до вірних Української Греко-Католицької Церкви в Ялті прибув Його Святість Глава УГКЦ блаженніший Патріарх Святослав Шевчук.

У програмі візиту було відправа урочистої Божественної Літургії у новозбудованому храмі «Святої Трійці» з нагоди привезення його святістю мощей Святого Священномученика Климента Папи Римського та встановлення їх на постійне зберігання у Ялтинському храмі «Святої Трійці» УГКЦ в Криму.

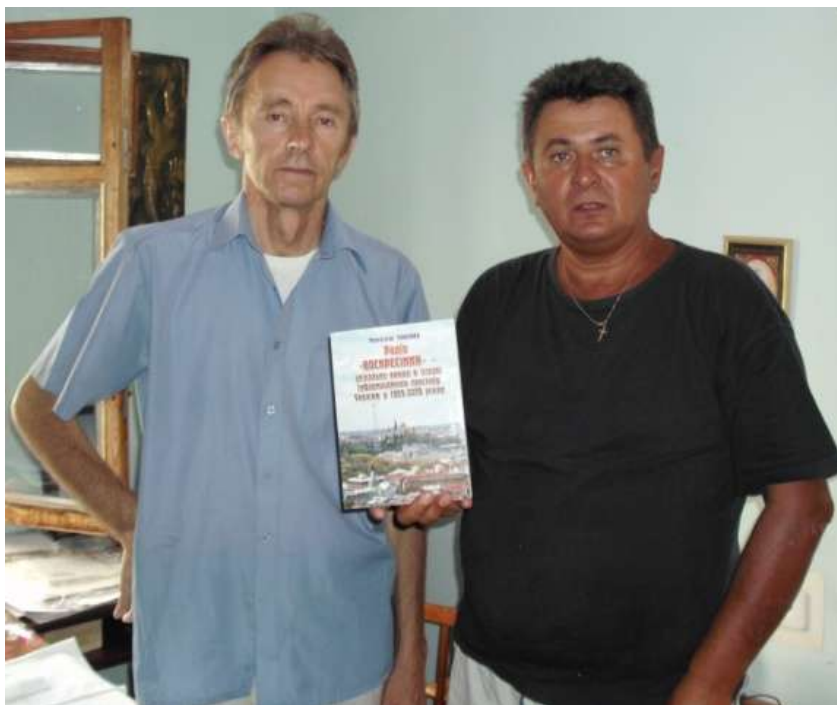

На урочистості отцем Ігорем, кримським деканом Української Греко-Католицької Церкви було запрошено голову Ялтинського Товариства «Просвіта» pana Володимира Олійника, ректора Українського Університету міста Москви, академіка Віктора Ідзьо.

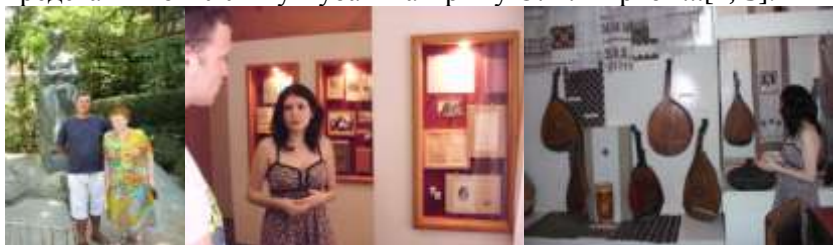

В рамках святкування, відбулась презентація наукової праці директора Радіо «Воскресіння» Мирослава Павлюка «Радіо «Воскресіння» - унікальне явище в інформаційному просторі України 1989-2009 роках» у якій взяли участь чільні інтелектуали: екзарх Одесько-Кримський УГКЦ, кир Василій, редактор книги, ректор УУМ, директор ІСЄ, завідувач Кафедри Українознавства УЛС, академік Віктор Ідзьо, голова Ялтинсько «Просвіти» пан Володимир Олійник, головний редактор газети «Кримська Світлиця» пан Віктор Качула та інші[1].

В рамках візиту з нагоди десятиліття співпраці з Українською Ялтою (2002-2012рр.) відбулась традиційна зустріч в музею Лесі Українки з співробітниками, де науковий співробітник Алла Сушкова провела екскурсію по музею, акцентувавши на експозиції українських бандур переданих музею представником УУМ у Кубані та Криму О.Ф. Нирком...[2; 3].

Делегацією Українського Університету міста Москви, ІСЄ також було відвідано ялтинську школу ім. С. Руданського та будинок українського поета С. Руданського в Ялті в якому він

жив і 3 травня 1873 року помер, на що вказує меморіальна дошка на будинку та могилу на Ялтинському міському цвинтарі на якому поету встановлено меморіальний пам'ятник.

Слід наголосити, що ще раніше в 2005 році учасники конференції вшанували його талант на могилі...В 2013 році виповнилося 140 років з часу відходу у вічність та захоронення українського поета Степана Руданського в Ялті і це був останній український рік до зухвалого захоплення РФ Криму...

У висновок слід наголосити, що визначна подія в духовному житті Українського Криму, що відбулася в місті Ялті 22 липня

2012 року, коли з пастирським візитом до вірних Української Греко-Католицької Церкви прибув Його Святість Глава УГКЦ блаженніший Патріарх Святослав Шевчук, який відправив урочисту Божественну Літургію у новозбудованому храмі «Святої Трійці» з нагоди привезення його святістю мощей Святого Священмученика Климента Папи Римського та встановлення їх на постійне зберігання у Ялтинському храмі Святої Трійці УГКЦ в Криму, обговорювалося учасником і гостем цієї епохальної для Українського Криму події, ректором УУМ, диреткором ІСЄ. УЛС, академіком Віктором Ідзьо і в Сімферополі, в гостях у головного редактора газети кримських українців «Кримської Світлиці» - Віктора Качули[4].

Власне колектив «Кримської Світлиці», її головний редактор Віктор Качула, у слід за Ялтинською «Просвітою» та УГКЦ міста Ялти, влаштували презентацію редагованої академіком Віктором Ідзьо наукової праці Мирослава Павлюка «Радіо «Воскресіння» у

1989-2009 роках» з яким ректора УУМ, директора ІСЄ академіка Віктора Ідзьо поєднає довголітня дружба та співпраця...[4;5].

Так на шпальтах редактованої Віктором Качулою «Кримської Світлиці». З 2002 по 2013 роки вийшли наступні праці доктора історичних наук, професора, академіка АНВШУ Віктора Ідзьо:

1.Віктор Ідзьо. Українці в Росії. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, п'ятниця 9 серпня, 2002р. - №32. - С.5.

2.Віктор Ідзьо. Українці в Росії. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, п'ятниця 16 серпня, 2002р. - №33. - С.6.

3.Віктор Ідзьо. Під виглядом "Бандитів УПА" на території Західної України діяли провокативно - терористичні групи НКВС - МДБ. - Кримська Світлиця. Сімферополь, 28.07.2006. - №31. - С.1 - 2.

4.В. Ідзьо. Хеттська цивілізація на території України. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, 15.08. 2008р. - №33. - С.8 - 9.

Про діяльність ректора УУМ в Криму та Ялті писали такі відомі діячі у Ялті як доктор філологічних наук, професор Кримського гуманітарного університету Світлана Кочерга, директор Ялтинського музею Лесі Українки, кандидат філологічних наук, доцент Олександра Вісич, голова Кримського Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, академік Петро Вольвач:

1.П. Вольвач. Українці в Росії. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, 16 серпня 2002р. - С.6.

2.П. Вольвач. Українці в Росії. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, 9 серпня 2002р. - С.5.

Громадські діячі, голова Ялтинської «Просвіти» Володимир Олійник, журналіст Віктор Хоменко.

Віктор Хоменко. Дзвени Бандуро. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, 2005р. - П'ятниця 10 червня. - №24. - С.4.

С. Кочерга, О. Вісич. Музей Лесі Українки в Ялті. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М.,2010. - Т.XV. - С.141-144. [5].

Література

1. О. Нирко. Кобзарство Криму та Кубані. - Львів «Сполом», 2006.
2. В. Ідзьо. Леся Українка на шпальтах часопису московських українців «Украинская Жизнь». - М., 2007.
3. С. Кочерга, О. Вісич. Музей Лесі Українки в Ялті. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. - М., 2007. - Т. XIII.
4. С. Кочерга, О. Вісич. Музей Лесі Українки в Ялті. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2010. - Т. XV. - С. 141-144.
5. Віктор Ідзьо. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. Наукове видання. - Івано-Франківськ «Сімик», 2015р. - 176с.

**Співпраця з Кафедрою української мови та літератури
Кримського Гуманітарного Університету в 2005-2010 роках.**

Як наголосила під час презентації книги О. Нирка «Кобзарство Киму та Кубані» завідувач Кафедрою української мови та літератури Кримського Гуманітарного Університету, доктор філологічних наук, професор Світлана Кочерга у 2007 році: «що з ректором УУМ, доктором історичних наук, академіком Віктором Святославовичем Ідзьо вона познайомилася дякуючи О.Ф. Нирку під час I Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», яку вони спільно проводили в Ялті, 5-9 червня 2005 року...»[1].

Сьогодні я від імені українців Ялти, колективу музею Лесі Українки маю честь на передодні 50-ти ліття, яке відбудеться 25 листопада, однією із перших, привітати його з ювілеєм!

Хочу наголосити, що академік Віктор Ідзьо є автором більше 30 наукових монографій та 800 наукових праць. Очолюваний ним УУМ активно співпрацює та допомагає українським науково-освітнім та громадським організаціям Ялти ось уже упродовж 10-ти років.

Дякуючи його ініціативі, була проведена I Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», що пройшла в Ялті, 5 - 9 червня 2005 р. в якій взяли участь науковці з Росії, України, США, Канади, Австралії, Польщі... Дякуючи старанням та редагуванню академіком Віктором Святославовичем Ідзем, з моєю передмовою, вийшла в світ у 2006 році книга Олексія Нирка «Кобзарство Криму та Кубані», презентацію якої редактор та Кафедра української мови та літератури спільно з Кафедрою Українознавства Інституту Східної Європи пройшла в Ялтинському музеї Лесі Українки в 2007 році...»[2].

Слід наголосити, що в 2006 році надихнув мене на подальшу співпрацю з С.О. Кочергою, колега по роботі в Національно-Дослідному Інституті Українознавства МОН України, брат директора інституту академіка П. Кононенка, Микола Кононенко, якого я зустрів в Ялті і якому розповів про велику втрату, українського патріота Криму та України О.Ф. Нирка[3].

М. Кононенко знав про мою співпрацю в Ялті та Криму наголосив, що співпрацю з Українською Ялтою, Кримом треба активно продовжувати, підтримуючи і надихаючи місцевих українців до українознавчої співпраці. Він пообіцяв мені від імені Інституту Українознавства МОН України і особисто від директора інституту академіка П.П. Кононенка, всесторонню допомогу в розбудові української справи в Ялті та Криму і просив активніше налагоджувати співпрацю з завідувачем Кафедрою української мови Кримського Гуманітарного Університету в Ялті професором Світлоною Кочеркою в якій він мав зустріч і домовився про всесторонню українознавчу співпрацю... Скоро я зустрівся з завідувачем Кафедрою

української мови Кримського Гуманітарного Університету в Ялті професором Світланою Кочеркою в Яктинському музею Лесі Українки куди вона мене запросила на презентацію виставки реліквій письменниці Ольги Кобилянської які були привезені із Чернівців «Дружба Лесі Українки та Ольги Кобилянської». Там ми обговорили всі деталі подальшої співпраці з С. Кочергою щодо редагування книга О.Ф. Нирка та її презентації в 2007 році в Ялті. Вчена С. Кочерга підтвердила про необхідність продовжувати українську справу О. Нирка в Українській Ялті, Українському Криму і виразила готовність всеціло в неї включитися, зокрема до презентації та виходу праці О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані». Побачивши в С. Корчерзі активнеу українську діячку в місті Ялті, я задля активнішого включення її в майбутню акцію, запропонував їй написати передмову до книги О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані»[5].

Вже 26 липня 2007 року, під час презентації Олексія Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» в музеї Лесі Українки міста Ялти, від Кримського гуманітарного університету, зокрема від Кафедри української мови та літератури вихід праці О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» привітала, доктор філологічних наук, професор завідувач Кафедри КГУ Світлана Кочерга, яка подякувала професору Віктору Ідзьо за вкладений моральний та матеріальний труд. Редагування праці О. Нирка, як наукової монографії, це велика справа, оскільки О. Нирко завжди робив свою справу чесно пов'язуючи її з наукою тому надіюся, що вона стане дороговказом всім, хто пов'яже себе з вивченням кобзарства Кубані та Криму[6].

Найвищим рівнем співпраці з завідувачем Кафедрою української мови та літератури Кримського Гуманітарного Університету в Ялті відбувся в 2008 році в час презентації накової праці «Леся Українка: поет, літературознавець, борець - революціонер за відновлення незалежної Української держави в 1917 році - аналіз творчості українських видань та часопису московських українців «Украинская Жизнь» в першому десятилітті ХХ століття», яка пройшла 6 серпня 2008 року в Ялтинському музеї Лесі Українки.

В презентації взяли участь вчені: Кримського державного гуманітарного університету (м. Ялта), Наукові співробітники Ялтинського музею Лесі Українки, Наукового Інституту Українознавства Міністерства Освіти і Науки України, широка українська громадськість міста Ялти.

Організувала презентацію Кафедра української мови та літератури Кримського державного гуманітарного університету, зокрема її завідувач Світлана Олексіївна Кочерга.

У вступній промові, яку виголосила завідувач кафедри української філології Кримського державного гуманітарного університету (м. Ялта), докторант С.О. Кочерга було наголошено, що вивчення творчості Лесі Українки немає меж, оскільки це феноменально визначна українська особистість. Ось і сьогодні як бачимо, академік Віктор Ідзьо, вивчивши в Москві архіви та джерела, які раніше були заборонені, прийшов до нового висновку. згідно якого бачимо, що Леся Українка: поет, літературознавець, борець - революціонер, боролася за відновлення незалежної Української держави в 1917 році. Він пропонує свій аналіз творчості українських видань та часопису московських українців «Украинская Жизнь» в першому десятилітті ХХ століття. І добре, що вихід такої потрібної для українського музею в Ялти, української громадськості Ялти, де проживала і творила Леся Українка, книги-брошури, підтримала фінансово Міжнародна Асоціація «Україна і Світове Українство», яку очолює надхненник розбудови світового українознавства, доктор філологічних наук, академік Пентро Кононенко, за що від імені колективу музею Лесі Українки складаємо йому подяку. В подальшому С.О. Кочерга відзначила великий новий фактологічний зміст праці академіка Віктора Ідзьо. Автор вивчив практично всю творчість великої поетеси і по новому в контексті української державницької позиції підійшов до розуміння творчості Лесі Українки. Книга академіка В.Ідзя яскраво на багаточисельних джерелах переконує, що Леся Українка своєю творчістю, громадською позицією була будителем відновлення української державності в 1917 році, до часу якої не дожила 3 роки. В цьому і полягає цінність цієї праці, особливо на порозі святкування 18 річниці відновлення

незалежності Української держави в 1991 році. Цього року в Ялті дійсно великі свята, це і 170 річчя заснування міста Ялти, це і 100 - річчя проживання великої Лесі Українки в Ялті 1908-2008, це і відкриття пам'ятника Тарасу Шевченку в Ялті у 2008 році.

Як добре, що великий друг музею Лесі Українки доктор історичних наук, професор, академік Віктор Ідзьо, ректор Українського Університету в Москві своєю працею так яскраво відтворив державницьку позицію Лесі Українки, яку ми побачили у його прекрасній роботі, за що складаю від Кримського гуманітарного університету йому велику подяку і закликаю до подальшої співпраці, яка за нашою спільною угодою виливається в наступному році у II Міжнародну наукову конференцію «Кобзарство Кубані і Криму», яку Український Університет міста Москви з Кафедрою української мови та літератури Кримського гуманітарного університету(КГУ) та з Ялтинським музеем Лесі Українки проведуть в Ялті 8-9 липня 2009 року і яку буде присвячено пам'яті визначного діяча українства, директора центру «Кобзарства і Криму і Кубані» Олексію Нирку[7].

Вчена С.О. Кочерга також наголосила, що при підготовці праці автор використав московські архіви, зокрема проаналізував всі журнали українців Москви «Украинская Жизнь».

Співпраця з завідувачем Кафедрою української мови та літератури КГУ С.О. Кочергою відбувалась і в 2009 році.

Так завідувачем Кафедрою української мови та літератури КГУ С.О. Кочергою була організована презентація наукових праць академіка Віктора Ідзя «Український Університет міста Москви в 1992-2007 роках», «Міжнародні наукові конференції Українська діаспора в Росії», «Українсько-російські взаємовідносини в Москві у 1997-2007 роках», «Українські Греко-Католики в Росії», «Міжнародні наукові конференції Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літті ХХІ століття» 6 серпня 2009 року о 17 г. в Ятинському музею Лесі Українки.

Представила гостей Української Ялти, доктора історичних наук, професора, академіка АНВШ України Віктора Святославовча Ідзя, присутнім, науковцям Кримського державного університету та науковим співробітникам Музею Лесі Українки в Ялті, доктор філологічних наук, професор, завідувач Кафедри Кафедри української філології Кримського державного університету у Ялті, Світлана Олексіївна Кочерга, яка провела для гостей презентації екскурсію по музею Лесі Українки. Вчена С.О. Кочерга познайомила з експозиціями музею та творчістю великої української поетеси під час її проживання в Ялті[6].

В залі музею, в якому експонуються бандури та науково - культурний доробок великого українця ялтинської сучасності директиора центру та представника Українського Університету м. Москви у Кубані та Криму Олексія Нирка (1994-2005 рр.), вчена С.О. Кочерга зокрема відзначаючи велику заслугу О.Ф. Нирка в утворенні музею Лесі Українки в Ялті. Співпраця з завідувачем Кафедрою української мови та літератури КГУ С.О. Кочергою відбулась і в 2010 році[6].

Так С.О. Кочергою була організована презентація наукової праці академіка В.С.Ідзьо «Олексій Нирко - як представник УУМ у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995-2005рр.)» в Ялтинському музеї Лесі Українки 28.07. 2010 року.

У презентації взяли участь викладачі Кримського гуманітарного університету, на чолі з завідувачем Кафедрою української мови та літератури доктором філологічних наук, професором С.О. Кочергою, наукові працівники Ялтинського музею Лесі Українки на чолі з завідувачем музею кандидатом філологічних наук, доцентом О. Вісич, члени Ялтинської «Просвіти» на чолі з головою В.М. Олійником. В презентації також взяв участь знаменитий та всесвітньовідомий бандурист, учень О. Нирка, О. Кіндратюк. Відкриваючи презентацію в Ялтинському музеї Лесі

Українки своєї праці доктора історичних наук, академіка В. Ідзьо «Олексій Нирко - як представник Українського університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995 – 2005pp.)», доктор філологічних наук, професор КГУ, завідувач Кафедри української мови Світлана Олексіївна Кочерга наголосила, що з ректором УУМ, доктором історичних наук, академіком АНВШ України В.С. Ідзьо вона познайомилася дякуючи О.Ф. Нирку під час I Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», яку вони спільно проводили в Ялті, 5-9 червня 2005 року...

Хочу наголосити, що доктор історичних наук, професор, академік В. Ідзьо є автором більше 30 наукових монографій та 800 наукових праць. Очолюваний ним УУМ активно співпрацює та допомагає українським науково-освітнім та громадським організаціям Ялти ось уже упродовж 10-ти років. Дякуючи його ініціативі, була проведена I Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», що пройшла в Ялті, 5 - 9 червня 2005 р. в якій взяли участь науковці з Росії, України, США, Канади, Австралії, Польщі... Дякуючи старанням та редагуванню академіком Віктором Святославовичем Ідзем вийшла в світ у 2006 році книга О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані», презентацію якої редактор та Ялтинський музей Л. Українки провів у 2007 році. Ним же, як головним редактором в Науковому Віснику УУМ були опубліковані наукові праці про ятинських українців О. Нирка, та моє з О. Вісич інформаційне дослідження про «Музей Лесі Українки в Ялті» та про О. Нирка «Учитель Батьківщини». Ось і сьогодні, дякуючи праці ректора УУМ, доктора історичних наук, професора, академіка В. Ідзьо ми маємо можливість презентувати в музею Л. Українки в Ялті його нову книгу «Олексій Нирко - як представник Українського Університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби» за яку ми йому дякуємо...[6].

У висновок наголошу, що активна 5-ти літня співпраця з доктором історичних наук, професором, академіком В.С. Ідзьо так яскраво продемонстрована вище, гідна поваги і надіють буде в подальшому набирати нових активних обрисів...[7; 8].

Література

- 1.О.Ф. Нирко. Кобзарство Криму та Кубані. - Львів «Сполом», 2006. - 354с.
- Світлана Кочерга. Учитель Батьківщини. В Кн.: О. Нирко. Кобзарство Криму та Кубані. - Львів «Сполом», 2006. - С. 2 - 4.
- 2.В. Ідзьо. Шляхи співпраці та дружби. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.ХІ. - С.198 - 199.
- Світлана Кочерга. Учитель Батьківщини. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.ХІ. - С. 199 - 202.
- 3.В. Ідзьо. Презентація книги Олексія Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» в музеї Лесі Українки. Ялта 26 липня 2007р. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу міста Москви. - М., 2007. - Т. ХІІІ. - С.158 - 161.
- 4.В. Ідзьо. І Міжнародна наукова конференція «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі». Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2006. - Т.Х. - С.123 - 126. (На 123 с. Великий портрет О.Ф. Нирка).
- 5.Віктор Ідзьо. Міжнародні наукові конференції Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літті ХХІ століття. - Львів «Сполом», 2009. - С.80 - 85.
- 6.Світлана Кочерга, Олександра Вісич. Музей Лесі Українки в Ялті. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2010. - Т.ХV. - С. 199 - 202.
- 7.В. Ідзьо. Олексій Нирко - як представник Українського університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995 - 2005). - Москва, 2010р.
- 8.Віктор Ідзьо. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. Наукове видання. - Івано-Франківськ «Сімик», 2015р. - 176с.

Співпраця з Ялтинською «Просвітою» у 2002-2014 роках.

Співпраця УУМ, УІК, ІСЄ та Кафеди Українознавства Інституту Східної Європи з Ялтинською «Просвітою» розпочалось в 2002 році, коли засновник та перший голова О. Нирко познайомив професора В. Ідзьо в Ялті з його другим головою Ялтинської «Просвіти» В. Олійником. Активна спільна співпраця з 2002 по 2005 року Кафеди Українознавства Інституту Східної Європи з Ялтинською «Просвітою» привела до успішної проведеної в Ялті I Міжнародної наукової конференції «Кобзарство - в історії, літературі, культурі та народному епосі», яку успішно було проведено 5-9 червня 2005 року у Ялті в якій взяли участь вчені з України, Росії, Польщі, Канади, Австралії, США, а також всі члени «Ялтинської Просвіти» на чолі з її головою В. Олійником. Пребуваючи в Ялті в 2006 році я зустрівся другом, головою Ялтинської «Просвіти» пан В. Олійником, з яким обговорив вихід праці та майбутню презентацію у 2007 році праці О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані». Голова Ялтинської «Просвіти» пообіцяв мені у цьому всесторонню допомогу. ось уже 26 липня 2007 році в час презентації від Товариства «Ялтинської Просвіта» міста вихід праці О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані» привітав голова В. Олійник, який наголосив, що О. Нирко завше цінував співпрацю з УУМ та Кафедрою Українознавства Університету «Львівський Ставропігіон» наслідком якого і була спільна довголітня праця та I Міжнародна наукова конференція в 2005 році. Надіюся, що така співпраця буде розвиватися і далі і вилетіть у 2009 році у II Міжнародну наукову конференцію, яка буде присвячена пам'яті О. Нирка.

Активно прийняла участь Ялтинська «Просвіта» та її голова Володимир Олійник в презентації наукової праці «Леся Українка: поет, літературознавець, борець - революціонер за відновлення незалежної Української держави в 1917 році - аналіз творчості українських видань та часопису московських українців «Украинская Жизнь» в першому десятилітті ХХ століття», шовідбулась в 6 серпня 2008 року в Ялтинському музеї Лесі Українки.

Активно прийняла участь Ялтинська «Просвіта» та її голова Володимир Олійник в Презентації наукових праць академіка Віктора Ідзя «Український Університет м. Москви в 1992-2007 роках», «Міжнародні наукові конференції “Українська діаспора в Росії»», «Українсько-російські взаємовідносини» в Москві у 1997-2007 роках», «Українські Греко - Католики в Росії», «Міжнародні наукові конференції «Українського Історичного Клубу, Українського Університету міста Москви в Україні в першому 10 - ти літті ХХІ століття», що відбулась в Ялті 6 серпня 2009 року в музею Лесі Українки. Зараз Ялтинська «Просвіта» сподівається, що ректор УУМ, академік Віктор Ідзьо разом з нами «Ялтинською Просвітою», яку до речі заснував О. Нирко, українськими ялтинцями буде і надалі розбулювати українознавство в Ялті та Криму висвітлювати нашу спільну справу на шпальтах Наукових вісників УУМ...

Вже на презентації нові праці академіка В. Ідзьо «Олексій Нирко - як представник Українського університету в Москві у Кубані та Криму. Шляхами співпраці та дружби (1995-2005pp.)» в Ялтинському музеї Лесі Українки 28 липня 2010 року вітаючи

вихід книги голова Ялтинської «Просвіти» презентував перші два числа свого часопису «Ялтинська Світлиця», які вийшли в квітні 2010 року в попросив всесторонньої допомоги для подальшого їх виходу академіка Віктора Ідзя.

Голова В. Олійник наголосив, що Ялтинська «Просвіта» взяла участь в усіх громадських, культурних, наукових заходах починаючи з 2002 року, організації наукової конференції в 2005 році, в презентації 2006 року та презентаціях наукових праць академіка Віктора Святославовича Ідзя у 2007 році, виданої та редагованої ним книги О. Нирка «Кобзарство Криму та Кубані», та у всіх інших презентаціях, які організовувалися ним в музею Лесі Українки в 2005-2010 роках. Академіком В.С.І дзю Ялтинській «Просвіті» від імені УУМ та Кафедра Українознавства ІСЄ була надана допомога у вигляді фінансування з 2011 по 2014 роки - «Ялтинської Світлиці».

В свій статі Голос Ялтинської «Просвіти», яку було опубліковано в «Ялтинській Світлиці» в 2011, голова Ялтинської «Просвіти» Вододимир Олійник наголошував: «Як відомо, засновником та першим головою Ялтинської «Просвіти» був директор центру «Криму та Кубані» Кримського Гуманітарного Університету, представник Українського Університету міста Москви - Олексій Федорович Нирко.

Він багато зробив для становлення та розвитку Ялтинської «Просвіти». Слід відкрити призабутий історичний факт, що співзасновником Ялтинської «Просвіти» була і християнська громада Української Греко-Католицької Церкви, що у Ялті на чолі з священником о. Ігорем Гаврилюком...

Я, Володимир Олійник, активно допомагав Олексію Нирку, а в подальшому продовжив його роботу, як наступний голова Ялтинської «Просвіти».

Я зареєстрував Ялтинську «Просвіту» як громадську організацію, в органах юстиції міста Ялти й розбудовую її діяльність в наш час.

В 2010 році заснував та очолив редакцію, а також в квітні 2010 року видав два номери: №1 та №2 інформаційно-аналітичного видання, друкованого органу нашої «Просвіти» - «Ялтинська Світлиця»...

Сьогодні в 2011 році в номері «Ялтинської Світлиці», Володимир Олійник в статті «Голос Ялтинської Просвіти» наголосив: «закликаю всіх українців міста Ялти та шанувальників української культури, мови та літератури, гуртуватися навколо Ялтинської «Просвіти» та нашого друкованого органу «Ялтинської Світлиці».

Недарма наш пророк Тарас Шевченко молив та благав братів своїх, українців, обійнятих. Вже тоді він бачив, відчував, що насуваються важкі для них, українців, часи...

Тепер ніби то ми маємо власну Українську державу, та заклик Тараса Шевченка про українську мову, літературу, культуру на 20-тій річниці незалежності України, ще є надзвичайно актуальним.

І досі, ми українці Ялти, члени Ялтинської «Просвіти», у власній Українській державі не маємо необхідної духовної, мовної, культурної, ментальної єдності. Велика українська родина Ялти в Українській державі не має нічого, щоби ідентифікувало нас, як українців. На жаль ми в Ялті взагалі не маємо єдності. Чому це так сталося... Це сталося тому, що влада міста Ялти, яка утримується за гроші українського народу, не підтримує, не розмовляє, не піклується українською мовою, культурою, українськими друкованими органами, як і українцями в Ялті, взагалі. Уявіть собі, це наше інформаційно-аналітичне видання «Ялтинська Світлиця», це сьогодні в час 20-ти ліття незалежності Української держави, єдине на весь Крим просвітянське видання для українців. Сором і ганьба такому українському становищу в Криму...

Дорогі українці, ще які аргументи зневаги до нас, нам потрібно, щоби об'єднатися у корисний, і впершу чергу для нас самих для української справи в Ялті, в Криму?

Які заклики, які аргументи сьогодні на 20-тій річниці Української держави, нам ще потрібно почути, щоб ми почали відчувати, що ми Брати, що ми одного Українського Роду, однієї української мови, однієї української історії, однієї української культури та літератури?

Ялтинська «Просвіта» закликає Вас, брати українці, що проживають у нашому прекрасному місті Ялті, впізнаватись не

лише по наших прекрасних українських прізвищах, але й що є дуже важливо розмовною українською мовою, яка є однією із, як вважають вчені, найстародавніших мов у світі.

Не бійтесь користуватись українською мовою у місті Ялті повз ваших помешкань серед громадян нашого міста. Наша українська мова, за Конституцією України, є державною і власне ми просвітяни повинні нести в маси нашу українську державну мову. Адже українська мова, яку почують у місті з ваших уст підтримають і українці з інших регіонів, які масово влітку приїжджають в Ялту на відпочинок... В такому унісоні наша українська мова в місті Ялті буде швидко розвиватись. Розголос в місті Ялті української мови злучить нас, українців, біля Ялтинської «Просвіти». Власне українська мова, яка лунатиме в місті покаже, що ми велика та могутня сила, ми українська громада Ялти в Українській державі, запити якої, влада міста повинна вирішувати в першу чергу...

Це шановні просвітяни такий простий природний і водночас відповідальний та переконливий аргумент на користь того, що просвітяни міста Ялти повинні єднати українську громаду через чітко виражене вживання, на постійній основі, української мови в місті Ялті... Цим ми докажемо, що ми українці виражаємо свою мовну духовність через українську етнічну приналежність... Ми покажемо рівень своєї духовної та національної зрілості, мужності та відданості нашим батькам та дідам, нашим первинним українським історичним, культурним та духовним цінностям. Саме з цим закликом в час 20-ти ліття відновлення незалежності Української держави я звертаюся до Вас дорогі просвітяни міста Ялти. Наголошу, що власне з екзамєну на українськість починається наш патріотизм та любов до наших предків та нашого українського народу...»[1].

В 2012 році на шпальтах «Ялтинської Світлиці», голова «Ялтинської Просвіти» пан Володимир Олійник в статті «Першочергові завдання Ялтинської Просвіти» так охарактеризував діяльність Ялтинської «Просвіти»: «В першу чергу в 2012 році нашій організації треба вирішити велику проблему підвищення рівня саморганізації та дисципліни в Ялтинській «Просвіті». Сам процес ведення зборів, дотримання

порядку на зборах - є першим критерієм дисципліни в нашій організації. Кожний член та учасник зборів Ялтинської «Просвіти», коли йому надається слово для виступу, 3-5 хвилин, повинен спокійно без емоцій та галасу висловити свою думку з приводу вирішення тієї чи іншої проблеми в Ялтинській «Просвіті». Кожний член Ялтинської «Просвіти» повинен висловити своє бачення вирішення того чи іншого питання не перебиваючи іншого. Після всіх виступів підводиться загальний знаменник і вибирається найкраща думка і шляхом голосування всіх членів «Просвіти», приймається рішення та напрямок роботи Ялтинської «Просвіти». Пізніше час покаже, чия була думка важливіша, справедливіша і власне вона, привела до бажаного результату у вирішенні тих чи інших питань Ялтинської «Просвіти». Така точно продумана діяльність всіх членів Ялтинської «Просвіти» приведе до результативної діяльності, виявить більш здібних і талановитих просвітян.

Сьогодні наша Ялтинська «Просвіта» повинна вести постійну пропаганду серед населення міста Ялти, українців, українських організацій, з метою залучення їх до співпраці у вирішенні українських справ та громадських питань у місті Ялті...

В першу чергу нам треба вирішити проблему встановлення меморіальної дошки першому голові та засновнику Ялтинської «Просвіти» Олексію Нирку, який був палким борцем за відродження української культури в Ялті, Криму, зокрема українського мистецтва гри на бандурі. Можна наголосити, що на звернення Ялтинської «Просвіти» - влада міста Ялти, своєю офіційною відповіддю дала принципову згоду на встановлення меморіальної дошки по місцю праці в Кримському Гуманітарному Університеті, Олексія Нирка.

Зараз слід заручитися такою ж письмовою згодою, та узгодити напис на меморіальній дошці з керівництвом Кримського Гуманітарного Університету.

Що стосується самої меморіальної дошки то її пообіцяли виготовити найкращі ялтинські митці...

Було б добре, щоб і це питання у продовж 2012 року ми обговорили і знайшли шляхи його остаточного вирішення.

Безсумнівним є одне, ця меморіальна дошка на честь засновника та першого голови Ялтинської «Просвіти», О. Нирка, повинна бути встановлена на університетському корпусі де він колекціонував стародавні бандури, працював з колективом бандуристів і де у продовж 10-ти літь знаходився заснований ним «Центр Кобзарства Криму та Кубані».

Деколи чується такий голос і висловлювання: «а кому це потрібно, і що це нам всім в «Просвіті» дасть? Чи потрібно це вже Олексію Федоровичу Нирку?...».

Сходимо на його могилу та запитаємо? - Відповідь зрозуміла, це потрібно нам, це потрібно українській історії в Ялті, це потрібно підростаючому українському поколінню в Ялті, Криму й в Україні.

Такого рівня особистості як Олексій Нирко, його самовіддача всьому українському, формує в українців і не тільки міста Ялти, завантажує світ уяви, від якої формується українська свідомість... В результаті такої української патріотичної діяльності О. Нирка, свідомість скеровує наші дії і вчинки на благо розвитку української справи в Ялті.

Палкий український патріот, засновник та перший голова Ялтинської «Просвіти», Олексій Федорович Нирко, увіковічений пам'ятю та меморіальною дошкою послужить взірцем і прикладом для нас, українців. Увіковічення пам'яті про діяльність О. Нирка потрібна не тільки нинішньому але і прийдешньому поколінню в місті Ялті...

Що стосується наших поточних міських питань, то Ялтинська

«Просвіта» повинна займатися і певними економічними питаннями та питання життєдіяльності та добробуту ялтинців.

Одного разу в міській раді Ялти вже піднімалося питання створення «Українського народного ринку», на якому би не мафія заправляла, а достойна громада з представників організацій міста Ялти, в тому числі й від «Просвіти», Одного разу міський голова О. Боярчук висловив думку, що такий «Український Народний Ринок», куди б привозились всі українські товари, можна створити на території колишнього молокозаводу, оскільки це вигідне розташування. Оскільки це місце ще не викупили приватні підприємці, цей «Український Народний Ринок» слід негайно облаштовувати.

Нам, просвітянам, треба привернути увагу міської влади на проблеми нашої української школи. Оскільки були неодноразові обіцянки від представників міської влади, що у школі буде спортивний зал, буде добудовано ще оден поверх для навчальних класів, однак цього всього не сталося...Зараз Ялтинська «Просвіта» повинна добиватися, щоби ялтинська влада виділила кошти на ремонт нашої української школи та її підготовку до нового навчального року. Ще раз нам, просвітянам, треба звернутися до міської влади з клопотання проведення благоустрою території біля пам'ятника. Т.Г. Шевченка. Від міської влади були обіцянки, що така робота буде проведена і територія буде облаштована. Хотілося, щоб урочистості біля пам'ятника Т.Г. Шевченка, які міська влада проводить до Дня Незалежності, до Дня народження Т.Г. Шевченка, до Дня Конституції, проходили синхронно із заходами «Просвіти» та іншими українськими громадськими та державними організаціями міста Ялти.

У висновок наголошу, що Ялтинська «Просвіта» не тільки співпрацює з усіма українськими державними та громадськими організаціями Ялти, українськими політичними партіями державницького спрямування, але й з українськими організаціями в Росії, зокрема Українським Університетом та Українським Історичним Клубом міста Москви, які очолює доктор історичних наук, професор, академік Віктор Ідзьо»[2].

В 2013 році на шпальтах «Ялтинської Світлиці», голова

«Ялтинської Просвіти» Володимир Олійник в статті «Першочергові завдання Ялтинської «Просвіти» у 2013 році!» так охарактеризував діяльність Ялтинської «Просвіти»: «В першу чергу в 2013 році нашій організації треба вирішити велику проблему підвищення рівня саморганізації та дисципліни в Ялтинській «Просвіті». Сьогодні наша Ялтинська «Просвіта» повинна вести постійну пропаганду серед населення міста Ялти, українців, українських організацій, з метою залучення їх до співпраці у вирішенні українських справ та громадських питань у місті Ялті.

В першу чергу нам треба вирішити проблему встановлення меморіальної дошки першому голові та засновнику Ялтинської «Просвіти» Олексію Нирку, який був палким борцем за відродження української культури в Ялті, Криму, зокрема українського мистецтва гри на бандурі. Можна наголосити, що на звернення Ялтинської «Просвіти» - влада міста Ялти, своєю офіційною відповіддю дала принципову згоду на встановлення меморіальної дошки по місцю праці в Кримському Гуманітарному Університеті, Олексія Нирка.

Зараз слід заручитися такою ж письмовою згодою, та узгодити напис на меморіальній дошці з керівництвом Кримського Гуманітарного Університету. Що стосується самої меморіальної дошки то її пообіцяли виготовити ялтинські митці. Було б добре, щоб і це питання у продовж 2013 року ми обговорили і знайшли шляхи його остаточного вирішення. Безсумнівним є одне, ця меморіальна дошка на честь засновника та першого голови Ялтинської «Просвіти», Олексія Федоровича Нирка, повинна бути встановлена на університетському корпусі де він колекціонував стародавні бандури, працював з колективом бандуристів і де у продовж 10-ти літь знаходився заснований ним «Центр Кобзарства Криму та Кубані».

Деколи чується такий голос і висловлювання: «а кому це потрібно, і що це нам всім в «Просвіті» дасть? Чи потрібно це вже Олексію Федоровичу Нирку?...». Сходимо на його могилу та запитасмо? - Відповідь зрозуміла, це потрібно нам, це потрібно українській історії в Ялті, це потрібно підрастаючому українському поколінню в Ялті, Криму й в Україні.

Такого рівня особистості як Олексій Нирко, його самовіддача всьому українському, формує в українців і не тільки міста Ялти, завантажує світ уяви, від якої формується українська свідомість... В результаті такої української патріотичної діяльності О. Нирка, свідомість скеровує наші дії і вчинки на благо розвитку української справи в Ялті.

Палкий український патріот, засновник та перший голова Ялтинської «Просвіти», Олексій Федорович Нирко, увіковічений пам'ятю та меморіальною дошкою послужить взірцем і прикладом для нас, українців. Увіковічення пам'яті про діяльність О. Нирка потрібна не тільки нинішньому але і прийдешньому поколінню в місті Ялті...

Що стосується наших поточних міських питань, то Ялтинська «Просвіта» повинна займатися і певними економічними питаннями та питання життєдіяльності та добробуту ялтинців.

Нам, просвітянам, треба привернути увагу міської влади на проблеми нашої української школи. Оскільки були неодноразові обіцянки від представників міської влади, що у школі буде спортивний зал, буде добудовано ще оден поверх для навчальних класів, однак цього всього не сталося...Зараз Ялтинська «Просвіта» повинна добиватися, щоби ялтинська влада виділила кошти на ремонт нашої української школи та її підготовку до нового навчального року. Ще раз нам, просвітянам, треба звернутися до міської влади з клопотання проведення благоустрою території біля пам'ятника. Т.Г. Шевченка. Від міської влади були обіцянки, що така робота буде проведена і територія буде облаштована. Хотілося, щоб урочистості біля пам'ятника Т.Г. Шевченка, які міська влада проводить до Дня Незалежності, до Дня народження Т.Г. Шевченка, до Дня Конституції, проходили синхронно із заходами «Просвіти» та іншими українськими громадськими та державними організаціями міста Ялти.

У висновок наголошу, що Ялтинська «Просвіта» не тільки співпрацює з усіма українськими державними та громадськими організаціями Ялти, українськими політичними партіями державницького спрямування, але й з українськими організаціями в Росії, зокрема Українським Університетом та

Українським Історичним Клубом міста Москви, які очолює доктор історичних наук, професор, академік В.С. Ідзьо»[3].

В 2014 році на шпальтах «Ялтинської Світлиці», голова «Ялтинської Просвіти» Володимир Олійник в статті «200 - ліття з дня народження Т.Г. Шевченка в Ялті (1814-2014pp.)» так охарактеризував діяльність Ялтинської «Просвіти»: «В першу чергу в 2014 році нам треба в Ялті організувати урочисте святкування 200 - ліття з дня народження Т.Г. Шевченка, яке проходитиме в умовах російської окупації Криму. Сьогодні всі ми повинні вийти на набережну міста Ялти і сказати - ні російській агресії та окупації! Всі свої заходи Ялтинській «Просвіті» в час святкування біля пам'ятника Т.Г. Шевченка ми повинні робити спокійно без емоцій та галасу, висловлювати свої думки з приводу вирішення тієї чи іншої проблеми з розумінням, що ми є в умовах російської окупації Ялти та очевидно можливого припинення діяльності Ялтинської «Просвіти»...

Така точно продумана діяльність всіх членів Ялтинської «Просвіти» в умовах російської окупації Криму та Ялти приведе нас до консолідації та злагодженості дій всіх наших просвітян.

Сьогодні, в умовах російської окупації Криму та Ялти ми ведем постійну пропаганду серед населення міста Ялти, українців, українських організацій, з метою залучення їх до співпраці у вирішенні питання супротиву російській окупації усіх українських громадських організацій міста Ялти. Хочу наголосити, що ми повинні написати звернення Ялтинської «Просвіти» до ще української влади міста Ялти, Криму та України, що ялтинці-українці просять допомоги в українській влади у справі захисту української мови, культури та збереження українських організацій в Криму та Ялти в умовах російської окупації...Було б добре, щоб всі ми зверталися з клопотаннями по всіх питаннях до української влади у питаннях свого захисту у продовж 2014 року і намагалися, щоб українська влада в Києві захистила нас від терору російських окупантів.

Отже всі номери «Ялтинської Світлиці» з якими в Україні можна всеціло познайомитися в Львівській національній бібліотеці ім. В. Стефаника, на прикладі статей В. Олійника, як головного редактора у 2010-2014 роках показують реальну

картину безвихідного становища в якому внаслідок злочинної діяльності «української влади в Києві» опинилися українці Ялти та Криму...

Що стосується наших поточних міських питань, то Ялтинська «Просвіта» в 2014 році в умовах російської окупації, наголошував В. Олійник, повинна займатися і певними економічними питаннями та питаннями життєдіяльності всіх українців Ялти та Криму, готувати їх до спротиву російській окупації, продумувати життя української громади в умовах російської окупації, про наголосив на шпальтах часопису «Пульс Ставропігії» в підсумковій своїй статті в 2014 році.

Сьогодні нам українцям-просвітянам, треба привернути увагу до діяльності української школи ім. Степана Руданського, Центру Кобзарства Криму і Кубані, Кафедри української мови та

літератури КГУ в умовах російської окупації. Зробити все, щоб російські окупанти не закрили та жорстоко не розгромили українські державні наукові, освітні та релігійно-культурні та громадські заклади. Вже є інформація, що російські окупанти взяли в полон українських греко-католицьких священників міст Євпаторії, Севастополя та вигнали з міста ялтинського декана УГКЦ отця Ігора Гаврилів. Думаємо, що щойно створений у лютому 2014 року Кримський екзархат, захистить українських греко-католицьких священників Криму...»[4].

Отже, «в умовах російської окупації можливе припинення активної діяльності Ялтинської «Просвіти», тому зараз в час святкування 200-річчя з дня народження Т.Г. Шевченка нам треба звернути увагу на проблему проведення благоустрою території біля пам'ятника Т.Г. Шевченка, зробити все, щоби територія біля пам'ятника Т.Г. Шевченка була добре облаштована. Хотілося, щоб урочистості біля пам'ятника Т.Г. Шевченка, до 200-ліття з дня народження Т.Г. Шевченка, яке ми всі будемо урочисто святкувати, синхронно проходили із іншими святкуваннями всіма українськими громадськими, культурно-релігійними та державними організаціями міста Ялти.

У висновок наголошу, що Ялтинська «Просвіта» в 2014 році

знаходиться в трагічному стані, подальша наша доля в умовах російської окупації невідома... Нас ніхто не підтримує і всі українські державні та культурно-громадські організації кинули нас на призволяще...

Привітав Ялтинську Просвіту, з 200-літтям з дня народження Т.Г. Шевченка тільки наш друг, ректор УУМ голова УІК міста Москви, директор ІСЄ, завідувач Кафедрою Українознавства ІСЄ, доктор історичних наук, професор, академік В.С. Ідзьо, який висловив співчуття з приводу захоплення РФ Криму і наголосив, що єдиний співпрацюючи з Українською Ялтою з 1994 по 2014 роки допомагав виходу «Ялтинській Світлиці», за що нагороджуємо його - Почесною Грамотою...

Нагороджуємо доктора історичних наук, професора та академіка АНВШ України і за так прекрасно редаговану та презентовану в Ялтинській «Просвіті» під час приїзду в місто Ялту Патріарха Української Греко-Католицької Церкви Святослава Шевчука, монографію директора Радіо «Воскресіння» Мирослава Павлюка «Радіо Воскресіння - унікальне явище в інформаційному просторі України у 1989-2009 рр.» в 2012 році.

В 2013 році доктор історичних наук, професор та академік В.С. Ідзьо знову запропонував фінансову допомогу для видруку «Ялтинської Світлиці», надав також наукову працю «Тарас Шевченко на шпальтах журналу Украинская жизнь»[5].

Настав трагічний 2014 рік, рік віроломного військового нападу та свавільної окупації Російською Федерацією Криму та Ялти...

У висновок наголошу: «що Аналітично-інформаційне видання Ялтинської «Просвіти» за 2014 рік, це можливо останній номер «Ялтинської Світлиці» і всі хто захоче ознайомитися з усіма номерами Інформаційно-аналітичного видання Ялтинського осередку Всеукраїнського Товариства «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка, що виходили у продовж 5 років з 2010 по 2014 рр. в Українській Ялті, поза межами окупованого Росією Ялти та Криму, може це зробити в Україні, у Львівській національній бібліотеці імені Василя Стефаника...»[6].

Література

- 1.В. Олійник. Голос Ялтинської «Просвіти». Ялтинська Світлиця. - Ялта, 2011 р. - № I. - С.3-5.
- 2.В. Олійник. Першочергові завдання Ялтинської «Просвіти». Ялтинська Світлиця. - Ялта, 2012р. - №I. - С3-6.
- 3.В. Олійник. Першочергові завдання Ялтинської «Просвіти». Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2012. - Т.XVII. - С.207-208.
- 4.В. Олійник. Першочергові завдання Ялтинської «Просвіти» у 2013 році! Ялтинська Світлиця. - Ялта, 2013р. - № I. - С.3-5.
- 5.В. Олійник. 200 - ліття з дня народження Т.Г. Шевченка в Ялті (1814-2014рр.). Ялтинська Світлиця. - Ялта, 2014р. - № I. - С.3-4.
- П. Вольвач. Українці в Росії. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, 9 серпня 2002р. - С.5.
- Віктор Ідзьо. Українці в Росії. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, п'ятниця 9 серпня, 2002р. - №32. - С.5.
- П. Вольвач. Українці в Росії. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, 16 серпня 2002р. - С.6.
- Віктор Ідзьо. Українці в Росії. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, п'ятниця 16 серпня, 2002р. - №33. - С.6.
- Віктор Хоменко. Дзвени Бандуро. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, 2005р. - П'ятниця 10 червня. - №24. - С.4.
- Віктор Ідзьо. Під виглядом «Бандитів УПА» на території Західної України діяли провокативно - терористичні групи НКВС - МДБ. - Кримська Світлиця. Сімферополь, 28.07.2006. - №31. - С.1 - 2.
- В. Ідзьо. Хеттська цивілізація на території України. - Кримська Світлиця. - Сімферополь, 15.08. 2008р. - №33. - С.8 - 9.
- В. Олійник. Інформаційно-аналітичне видання Ялтинського осередку Всеукраїнського Товариства «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка «Ялтинська Світлиця» в 2010-2014 роках. «Пульс Ставропігії». - Газета громадської організації «Львівське Ставропігіївське Братство». - Львів, травень 2014р. - Число 5. - С.6.
- 6.Віктор Ідзьо. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. Наукове видання. - Івано-Франківськ «Сімик», 2015р. - 176с.

Співпраця Ялтинського осередку Конгресу Українських Націоналістів з Кафедрою Українознавства Інституту Східної Європи у 2010-2014 роках.

Після того, як у 2010 році Ялтинський осередок Конгресу Українських Націоналістів(КУН) обрав своїм провідником голову Ялтинської «Просвіти» пана Володимира Олійника, постала можливість директору ІСС, завідувачу Кафедрою Українознавства Інституту Східної Європи, доктору історичних наук, професору, академіку АНВШ України Віктору Ідзьо, налагодити співпрацю з Ялтинським осередком Конгресу Українських Націоналістів(КУН) в місті Ялті...[1].

Як наголосив новообраний провідник Ялтинського осередку Конгресу Українських Націоналістів(КУН), членом КУН він став у 2005 році. Кримський Крайовий провід КУН, що розміщувався територіально у місті Сімферополі був зареєстрований органами юстиції України в 2003 році.

З 2004 року було утворено Ялтинський осередок Конгресу Українських Націоналістів. Його діяльність за свідченнями вивчених в 2013 році документів Ялтинського осередку КУН, полягало в участі в усіх всеукраїнських виборах КУН та голосування на всеукраїнських виборах на користь патріотичних українських партій, пропаганда в Ялті ідей КУН, підтримка всіх українських починань в тому числі культурних та мовних в місті Ялті та її околицях і т. д. Всього у 2010-2014 роках, коли В.

Олійник був провідником Ялтинського осередку КУН, в ньому нараховувалось від 10 до 15 активних членів...[2].

Головне завдання очолюваного В. Олійником осередку КУН в 2010-2014 роках, це підтримка дій Крайового проводу КУН в місті Сімферополі та головного проводу КУН в місті Києві... Так Ялтинський осередок КУН брав участь в зібраннях в містах Сімферополі, Севастополі в 2012 та 2013 роках, які проводив лідер патріотичних сил, голова партії «Свобода» Олег Тягнибок. За активну діяльність Ялтинського осередку, ялтинський провідник КУН весною 2013 року отримав, як винагороду, безкоштовну путівку в Карпатський оздоровний комплекс КУН, де під час лікування і відпочинку підтримував побратимські відносини з головою Стрийського осередку КУН... В місті Ялті на набережній в людних місцях де відбувалося скупчення відпочиваючих та містян члени Ялтинського осередку КУН, зокрема визначні українські бандуристи: Остап Кіндратюк та Михайло Шкребак влаштовували фестивалі українських патріотичних пісень...[3].

В 2010-2014 роках їх культурно-українознавчі акції в місті Ялті, до захоплення Росією Криму, підтримувала і Кафедра Українознавства Інституту Східної Європи(ІСЕ)...

Така українська фахова підтримка їм конче була потрібна, оскільки їх неодноразово з криками: «вон с Ялты, вон с Крыма - здесь Россия!» намагалися прогнати із Ялтинського культурного середовища місцеві російські фашистські організації, які ненавиділи всякі прояви українства як в місті Ялті так і в Криму... Слід наголосити, що українські організації в Ялті та загалом в Криму були кинуті на поталу і знущання російським організаціям, їх ніхто з українських громадських та державних організацій не підтримував, окрім українських національно-свідомих волонтерів, до числа яких належить і Кафедра Українознавства Інституту Східної Європи. Ситуація з українськими громадськими та християнськими організаціями, зокрема УГКЦ, стала критичною особливо в 2013 році, оскільки українофоби немов би вже знали, що скоро Росія підступно захопить Крим, тому вели себе особливо знахабніло. В цей час, як засвідчують архівні документи, Ялтинський осередок КУН

неодноразово попереджував українську міліцію і кримське управління СБУ про антиукраїнські шабаші проросійських організацій, їх незаконне фінансування з Росії, військові табори, російське військово озброєння, серйозне фінансування всіх антиукраїнських сил Криму з Росії... Однак, кримська влада не реагувала на звернення Ялтинського осередку КУН, зовсім не захищали українських патріотів і українські патріотичні організації. Навпаки, намагалися насміхатися і принижувати українську мову, українську культуру, як і взагалі гідність українців в місті Ялті та Криму... За таких обставин Ялтинський осередок КУН, за умови загрози побиття та посягання проросійськими силами, сам без міліцейської охорони, проводив свої українознавчі культурно-мистецькі акції в місті Ялті, Криму, особливо в місцях великого скупчення українських, російських та іноземних туристів... Це давало великий ефект, оскільки весь цивілізований світ поцінує українське пісенне та бандурне мистецтво...[4].

У 2013-2014 роках Ялтинський осередок Конгресу Українських Націоналістів мав свій маленький штаб, в якому за участю Кафедри Українознавства Університету «Львівський Ставропігон», ретельно розробляв свої українознавчі та культурно-мистецькі акції. Як бачимо із архіву діяльності, Ялтинський осередок КУН мав ще багато чого зробити для утвердження української національної культури та музичного мистецтва в місті Ялті та Криму, яке вже почали утверджувати в себе кримчани, однак допомоги було чекати нівідкого, тому покладалися виключно на власні сили та розуміння надання

допомоги українських організацій, зокрема Кафедрою Українознавства Кафедрою Інститутів Східної Європи ...[5].

Для подальшого зростання української свідомості в місті Ялті та Криму та розповсюдження українських національних знань Ялтинською «Просвітою», осередком Конгресу Українських Націоналістів, для його розумного і сміливого голови Ялтинської «Просвіти» та провідника КУН В. Олійника були привезені в міста Ялту та Сімферополь в основному власні наукові патріотичні книги, вісники видані Кафедрою Українознавства випуски журналу ІСС - «Українознавець»[6].

Слід наголосити, що значну допомогу надавала українцям-ялтинцям редколегія журналу «Українознавець» який в 2015 році святкує 10-ти ліття з часу заснування, зокрема головним редактором, завідувачем КУ. УЛС, доктором історичних наук, професором УЛС, академіком АНВШУ - В. Ідзьо, доценом К.У. УЛС. - Т. Каляндруком, що на фото та іншими...

Також Кафедрою Українознавства ІСЄ було подаровано для пропаганди української національної ідеї і українські патріотичні фільми, автором та режисером яких є кандидат економічних наук, доцент Кафедри Українознавства ІСЄ, фахівець з козацтва Криму - Тарас Каляндрук. Всі подарунки для Ялтинської «Просвіти» і Ялтинського осередку КУН були зроблені щиро без зайвого піару чи медійного шуму в бульварній пресі чи похвальними статтями в інтернеті, оскільки наукова українознавча праця потребує тверезого глузду, спокою і розуміння, що вона робиться на перспективу і не дає миттєвого результату: 1.Фільм. Норильське повстання. К.Т., ім. О. Довженка (Фільм отримав державну премію ім. Т.Г. Шевченка). - К., 2007р. 2.Фільм. Брати. - Л.Т.Б., 2008р. 3.Фільм. Українська діаспора в Москві на зламі тисячоліть. - ЛТБ., 2009р. 4. Фільм. Гетьман Петро Сагайдачний. - Л.Т.Б., 2010р. 5.Фільм. Роман Шухевич. - ЛТБ., 2011р. 6.Фільм. Гетьман Іван Виговський. - Л.Т.Б., 2012р. 7.Фільм. Перемога Данила Галицького під Дорогичином. - Л.Т.Б., 2013р. Також для пропагандистської роботи Кафедрою Українознавства Університету «Львівський Ставропігійон» було подаровано в 2011-2013 роках: американський комп'ютер(2011р.), американський принтер(НР)(2012р.), японський сканер (Canon,110) (2013р.), українські патріотичні аудіо та відео касети...

У висновок наголосимо, що внаслідок важкої та активної діяльності Ялтинської «Просвіти» та Ялтинського осередку Конгресу Українських Націоналістів їх провідника та голови В. Олійника у співпраці та за допомогою Кафедри Українознавства ІСЄ, внаслідок клопіткої праці в місті Ялті, місцеві українці зуміли переконати владу міста Ялти, що над будівлею міської

влади повинен майоріти український державний прапор, й тому його повісили тільки в 2013 році, знявши прапор українофобської партії регіонів. Отже над містом Ялтою український прапор замайорів, а прапор партії регіонів був знятий у 2013 році. Це сталося так пізно тому, що українського прапора не бажали бачити українофоби та україножери з «руського мира», що активно діяли за російські гроші в місті Ялті...[6].

Однак це була конкретна перемога українських активістів Ялтинської «Просвіти» та Ялтинського осередку КУН, у якій ІСЄ та Кафедра Українознавства взяла активну інтелектуальну участь, оскільки досконало знала аморальність «руського мира»...

І хоча до брутальної окупації Росією Українського Криму залишалося менше року, утвердження українських національних та державних прапорів на флагштоках міста Ялти в 2013 році було знаковою перемогою українських активістів Ялтинської «Просвіти» та Ялтинського осередку КУН українознавчу діяльність яких підтримала Кафедра Українознавства ІСЄ...[6].

В 2014 році значна частина національно-свідомих українців та кримських татар, української національної, культурно-релігійної та творчої еліти міста Ялти та Криму після зухвалого захоплення РФ, внаслідок порушення всіх чинних міждержавних угод між Україною та РФ, переїхала з Українського Криму на материкову

Україну, де почала формуватися для боротьби за повернення Україні Криму[7].

Переїхав в Україну і тероризований російськими окупантами в Ялті та Криму знаменитий ялтинський кобзар, член Ялтинського осередку Конгресу Українських Націоналістів та Ялтинської «Просвіти» Остап Кіндратюк. Як наголосив під час зустрічі в 2014 році на Кафедрі Українознавства Інституту Східної Європи знаменитий ялтинський кобзар, учень директора Центру кобзарства Криму та Кубані, доцента КГУ Олексія Федоровича Нирка, Остап Кіндратюк: «що він у Львові очолить культурно-мистецьку боротьбу з російськими окупантами за Українську Ялту, Український Крим і буде боротися за визволення Криму від російських окупантів до останнього свого подиху...»[7].

Література

- 1.В. Олійник. Голос Ялтинської «Просвіти». Ялтинська Світлиця. - Ялта, 2011 р. - № I. - С.3-5.
- 2.В. Олійник. Першочергові завдання Ялтинської «Просвіти». Ялтинська Світлиця. - Ялта, 2012р. - №I. - С3-6.
- 3.В. Олійник. Першочергові завдання Ялтинської «Просвіти». Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - М., 2012. - Т.XVII. - С.207-208.
- 4.В. Олійник. Першочергові завдання Ялтинської «Просвіти» у 2013 році! Ялтинська Світлиця. - Ялта, 2013р. - № I. - С.3-5.
- 5.В. Олійник. Осередок КУН в у Ялті в 2010-2014 роках. Ялтинська Світлиця. - Ялта, 2014р. - № I. - С.5-8.
- 6.В. Олійник. Інформаційно-аналітичне видання Ялтинського осередку Всеукраїнського Товариства “Просвіта” ім. Т.Г. Шевченка «Ялтинська Світлиця» в 2010-2014 роках. «Пульс Ставропігії». - Газета громадської організації «Львівське Ставропігіївське Братство». - Львів, 2014р. - Число 5. - С.6.
- 7.Віктор Ідзьо. Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках. Наукове видання. - Івано-Франківськ «Сімик», 2015р. - 176с.

Висновок

Монографія академіка Академії Наук Вищої Школи України, доктора історичних наук, професора, засновника та директора Інституту Східної Європи та завідувача Кафедри українознавства Віктора Ідзьо «Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках» що приурочена 20-літтю науково-просвітньої, культурно-християнської співпраці в Ялті та Криму (1994 - 2014 рр.) та 60-ти літтю з дня народження автора (1960-2020 рр.) всесторонньо дослідила науково-просвітню, культурно-християнську співпрацю в Ялті та Криму в 1994 - 2014 роках.

На основі досягнень сучасної української науки монографія доктора історичних наук, професора, академіка Віктора Ідзьо «Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках» зробила глибокий, фактологічний аналіз джерел, більшість яких під таким кутом зору були проаналізовані та апробовані вперше на підставі свідчень джерел, які за сукупністю їх аналізу, відтворили науково-просвітню, культурно-християнську співпрацю в Українській Ялті, Українському Криму в 1994-2014 роках.

О.В. Огірко

Рецензія на монографію академіка АНВШУкраїни, доктора історичних наук, професора, засновника та директора Інституту Східної Європи та Кафедри Українознавства Віктора Ідзьо «Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках».

Рецензована монографію академіка Академії Наук Вищої Школи України, доктора історичних наук, професора, засновника та директора Інституту Східної Європи та Кафедри Українознавства Університету «Львівський Ставропігон» Віктора Ідзьо «Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках» приурочена 20-літтю науково-просвітньої, культурно-християнської співпраці в Ялті та Криму (1994-2014 рр.) є досягненням до 55-ти літтю з дня народження автора (1960-2015 рр.).

Ім'я Віктора Святославовича Ідзя широко відоме в Україні, Росії, Польщі та за їх межами: відомий український історик та українознавець, віце-президент Академії Наук «Трипільська Цивілізація», академік Міжнародної Академії Наук Євразії, академік Академії Наук Вищої Школи України, ректор Українського державного університету міста Москви, провідний науковий співробітник Інституту українознавства МОН України, лауреат премії ім. академіка Івана Крип'якевича, міжнародної премії ім. Короля Данила Галицького, доктор історичних наук, професор, член спеціалізованої ради Вченої Ради по захисту кандидатських та докторських дисертацій Інституту українознавства МОН України, головний редактор 3 наукових вісників та журналу «Українознавець», організатор численних міжнародних конференцій, автор більше ніж 800 наукових статей, 40 монографій, 40 наукових брошур.

На основі досягнень сучасної української історичної науки монографія доктора історичних наук, професора, академіка Віктора Ідзя «Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках»

вперше робить глибокий та системний аналіз джерел, які відтворюють науково-просвітню, культурно-християнську співпрацю в Українській Ялті, Українському Криму в 1994-2014 рр. В монографії професора, академіка Віктора Ідзя з'ясовується розвиток національного, культурного, релігійного та духовного життя українців Криму від 1994 р. до ганебної анексії Криму Путінською Росією 2014 р. Українська Ялта існувала з 1954 по 2014 рр. Щоб провінційна Ялта стала цивілізованою і облаштованою, особливих філантропічних зусиль доклав ще 150 років тому видатний лікар і видатний український поет і просвітник Степан Васильович Руданський (1833 – 1873), який прожив там 12 років і там же похований на Масандрівському кладовищі. На його надгробку вирізьблено:

“На могилі не заплаче
Ніхто в чужині,
Хиба хмаронька
Заплаче дощем по мені”.

В Ялті протягом 1897 – 1898 рр. проживала і лікувалася Леся Українка (1871–1913) – українська письменниця, перекладач, культурний діяч. Писала у жанрах поезії, лірики, епосу, драми, прози, публіцистики. В Ялті відбувалися зустрічі поетеси з багатьма відомими акторами, які приїжджали в Крим на гастролі, зокрема трупи Садовського і Заньковецької.

Автор монографії особливу увагу приділив Олексію Федоровичу Нирку – людині колосальної сили волі та цілеспрямованості, який зумів кожний день свого життя підпорядкувати служінню українській науці, освіті та культурі, вибравши полем герцю за неї прадавню Ялтинську землю.

Саме тому своєю невтомною працею він заслужив у сучасників пошану як патріарх національно-демократичних сил не тільки в Українській Ялті але й загалом у Криму.

Передусім Олексій Федорович Нирко був унікальним ялтинським бібліофілом і вченим-краєзнавцем, та насамперед всі шанували як шляхетного лицаря старовинного українського музичного інструменту – бандури.

В монографії описана співпраця Українського Університету міста Москви (УУМ) та Українського Історичного Клубу міста

Москви (УІК) з Центром Кобзарства Криму та Кубані у Ялті та його засновником та директором Олексієм Федоровичем Нирком, яка розпочалась з 1993 року, після того як народна капела бандуристок імені Степана Руданського Ялтинського педагогічного училища на запрошення Українського Університету та Українського Історичного Клубу в Москві та інших українських організацій міста Москви, побувала на гастрольях у Москві.

Описана співпраця з Кафедрою української мови та літератури Кримського Гуманітарного Університету в 2005-2010 роках.

Цікаво, що з 5 по 9 червня 2005 р. в Ялті проходила І Міжнародна наукова конференція «Кобзарство – в історії, літературі, культурі та народному епосі».

В монографії розглянуті історичні віхи співпраці з Ялтинським деканатом Української Греко-Католицької Церкви, Ялтинською «Просвітою» та музеєм Лесі Українки в 2002-2014 рр. Проанонсовано відкриття першого храму УГКЦ «Пресвятої Трійці» 13 червня 2011 році в місті Ялті.

В монографії особлива увага звернена на співпрацю з Ялтинським деканатом УГКЦ, Ялтинською «Просвітою» та музеєм Лесі Українки в 2012 році.

22 липня 2012 року з пастирським візитом до вірних Української Греко-Католицької Церкви в Ялті прибув Його Блаженство Глава УГКЦ блаженніший Патріарх Святослав Шевчук. У програмі візиту було відправа урочистої Божественної Літургії у новозбудованому храмі Святої Трійці з нагоди привезення його святістю мощей святого священномученика Климента Папи Римського та встановлення їх на постійне зберігання у Ялтинському храмі Святої Трійці УГКЦ в Криму.

Звичайно, що не для росіян Крим є сакральним, як про це фальшиво стверджує теперішній президент Росії В. Путін, а саме для українців християн, які й надалі зберігають зв'язок з Апостольським Престолом, він насправді є сакральним, тобто священним.

Третій наслідник святого апостола Петра святий Папа Климент I мученик (88-100 рр.) перебував за римського

імператора Траяна на заслання в Криму в м. Херсонесі і був втоплений у Чорному морі приблизно у 100 році.

Рівноапостольні Кирило і Мефодій внаслідок місії до хозар у 861 році віднайшли мощі (нетлінні останки) святого Климента в підводній гробниці коло Херсонесу і перенесли їх у 867 році до Риму.

За князя Володимира Великого – хрестителя України частину мощей Папи Климента I було передано послами Папи Івана XV у Київ та покладені в основу Десятинної церкви. Голова Папи Климента I знаходиться в Києво-Печерській Лаврі до сьогодні.

В 655 році на вигнанні в Криму в м. Херсонесі перебував 75-й наслідник апостола Петра святий Папа Мартин I мученик (649-657 рр.), який там і помер, пишучи до своїх вірних, що на цих землях такий голод, що люди не пам'ятають як виглядає хліб. Легенда про хрещення Володимира в Херсонесі є тільки легендою, бо найбільш ймовірно, що він охрестився поблизу Києва в місцевості, що тепер зоветься Васильків, бо таке нове ім'я Василій отримав Володимир Великий при хрещенні.

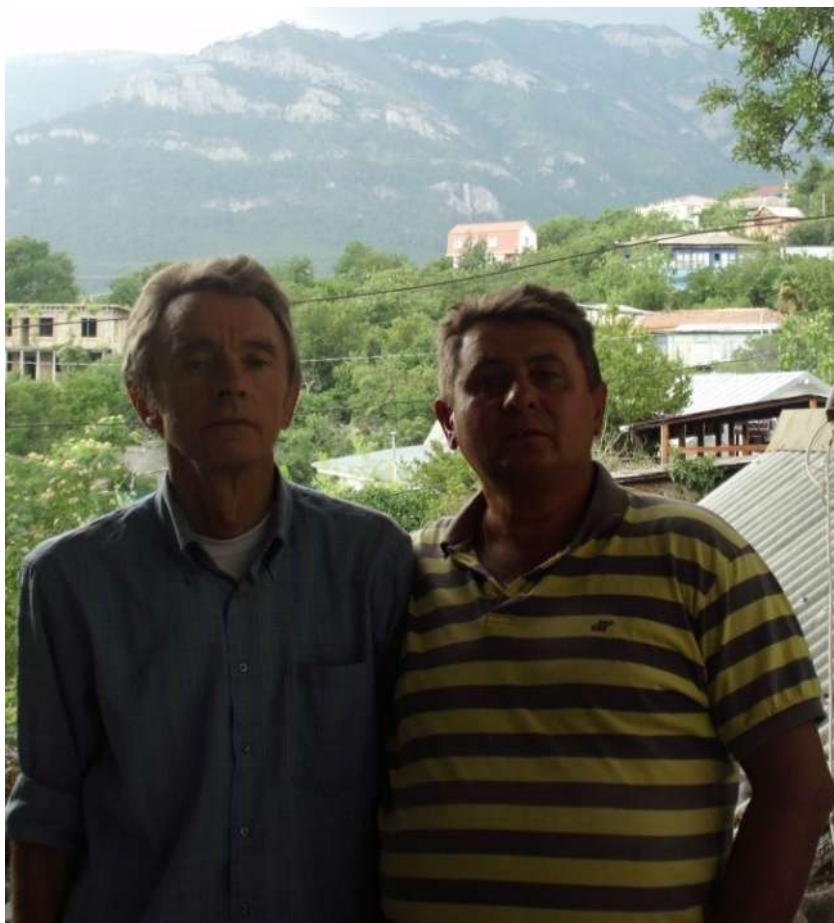
I, звичайно, для всіх християн України Крим є сакральним, тому, що ще в першій половині I століття тут вперше проповідував Євангельську благовість святий Андрій Первозваний, який згодом через гирло Дніпра-Борисфену добрався до Київських гір, поблагословив їх, поставив хрест і як описує Літопис руський, сказав: «На горах цих возсіяє благодать Божа: велике місто буде тут, Господь освятить цю землю святим водохрещенням і спорудить тут багато церков».

Автор монографії розглядає процеси відродження Української Греко-Католицької Церкви в Криму.

Дослідження док тора історичних наук, професора, академіка АНВШ України Віктора Ідзя спонукає осмисленню в контексті вивчення студентською молоддю правдивої історії України, українознавства, культурології та релігієзнавства як основи філософсько-психологічних проблем українознавства.

Праця доктора історичних наук, професора, академіка Віктора Ідзя україноцентричного, теоцентричного змісту, яка закликає українців будувати український світ, а не анонсований російськими політико-церковними діячами так званий “русский

мир”». Вважаю, що запропонована наукова праця доктора історичних наук, професора, академіка Академії Наук Вищої Школи України Віктора Святославовича Ідзя «Українська Ялта. Український Крим. Науково-просвітня, культурно-християнська співпраця у 1994-2014 роках» вносить помітний вклад у скарбницю знань про історію української держави та Церкви і особливо буде корисна для науковців, викладачів, журналістів та студентів вищих навчальних закладів, а також для усіх, що цікавляться історією України та її Церкви.

Наукове видання

Віктор Ідзьо

**Українська Ялта. Український Крим.
Науково-просвітня, культурно-
християнська співпраця
у 1994 – 2014 роках**

Подано до друку 2.03.20 р. Підписано до друку 3.03.20р.
Формат видання 60/ 84 1/16. Папір офсетний.
Умовн.друк.арк.10,25. Зам.56. Тираж 300 екз.
«Видавництво Інституту Східної Європи»

Адреса видавництва:

Україна, 79008, м. Львів, вул. Тесленка д.2,
тел: (097) 496-22-40, факс:(0322)97-10-38.

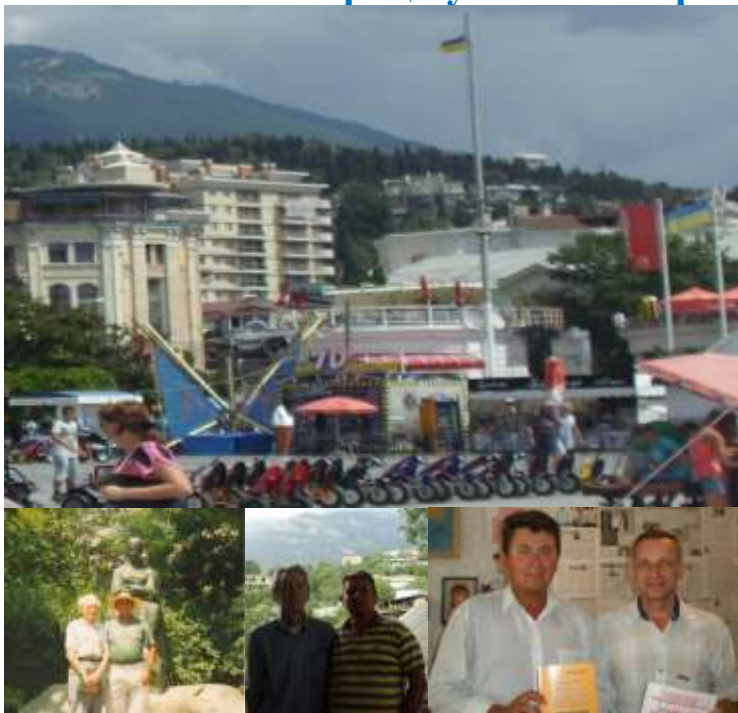
E-mail:ukrainoznavezz@ukr.net
www.easterneurope.nethouse.ua

**Інститут Східної Європи
Eastern-European Institute**

Віктор Ідзьо

**Українська Ялта. Український Крим.
Науково-просвітня, культурно-
християнська співпраця у 1994-2014 роках**

Львів «Видавництво Інституту Східної Європи», 2020р.

